

Azita Radpey

«Rettferdiggjøring av maktbruk»

Kartleggingsstudie av norske myndigheters legitimeringsargumentasjon for deltagelse i luftkrig i Libya 2011

Masteroppgave i statsvitenskap

Trondheim, våren 2014

Rettferdigjøring av maktbruk
*Kartleggingsstudie av norske myndigheters
legitimeringsargumentasjon for deltagelse i luftkrig i Libya
2011.*

Azita Radpey

**Masteroppgave i Statsvitenskap
Institutt for Sosiologi og statsvitenskap
Norges teknisk-naturvitenskapelig universitet**

Våren 2014

Sammendrag

Denne avhandlingen søker å klassifisere de norske myndighetenes legitimeringsargumenter for Norges militære deltakelse i Operation Odyssey Dawn (OOD) og Operation Unified Protector (OUP) i Libya 2011. Dette gjøres ved å kartlegge argumentene inn i et klassifiseringssystem med fire legitimeringskategorier. Disse kategoriene er hentet fra Håkon Hermanssons masteroppgave fra 2010: Studie av norsk legitimeringsargumentasjon for deltakelse i NATO "Out-of-Area" operasjoner. Kategoriene er henholdsvis: (i)Allianseforpliktelse, (ii)Ekstern innflytelse, (iii)Verdiargumentasjon og (iv)Formelle og operasjonelle argumenter. Legitimeringstypologien er forankret i flere teorier om internasjonal politikk og utenrikspolitikk; strukturrealisme, sosialkonstruktivism og verdidiplomati.

Myndighetsdiskursen i denne studien er kartlagt kronologisk gjennom fire faser; (I) for-post fektninger, (II) militære aksjoner, (III) videreføring og avslutning av de militære aksjonene, og (IV) Tilbakeblikk på operasjonene – post-legitimering. Myndighetsuttalelsene er videre klassifisert mekanisk etter en kvalitativ vurdering av sentralitet, som rangeres i en skala fra 0-3, i henhold til et kodingsmanual utarbeidet av Carina Johnsen og meg selv. Et element av reliabilitetskontroll er deretter etablert ved at mine egne kodingsbeslutninger av det empiriske materialet er sammenholdt med en tilsvarende studie av Johnsen. Hovedfunnene fra den forente kodingsvurderingen viser at samtlige fire legitimeringsargumenter ble brukt i stor utstrekning (formelle og allianseargumenter aller mest), for å rettferdiggjøre den norske militære deltakelsen i Libya. Studien viser dermed et legitimeringsmønster som kan betegnes som helgarderende med et tildels vekslende tyngdepunkt.

Forord

Jeg vil først og fremst rekke en stor takk til min veileder Gunnar Fermann som har kommet med kunnskapsrike innspill og vært til en stor hjelp under hele skriveprosessen.

Jeg vil spesielt takke Carina Johnsen, som har bidratt med å føre en reliabilitetskontroll av delt empirisk materiale, grunnet våre identiske problemstillinger. Jeg vil også takke Håkon Hermansson som har vært behjelpelig med å dele informasjon om sin kartlegging- og klassifiseringsstudie fra 2010. Ikke minst en stor takk til min kjære familie og nære venner; spesielt Lidia som har støttet meg under mine travle og stressende stunder.

Til slutt vil jeg også nevne Amnesty International studentnettverket i Trondheim, ISFIT og basketballaget mitt på NTNUI, som alltid har fått meg i godt humør i alle de årene da dagene i lesesalen var tunge og lange.

Trondheim, Juni 2014

Azita Radpey

Innholdsfortegnelse

Forkortelser	3
Kapittel 1 Innledning	5
1.1 Problemstilling og avgrensning	8
1.2 Metoder for innsamling og bearbeiding av data	9
1.3 Fremgangsmåte	11
Kapittel 2 Legitimeringskategorier: Teoretiske ankerfester	13
2.1 Normative føringer fra det strukturrealistisk perspektiv på IP	13
2.2 Normative føringer fra sosialkonstruktivistisk perspektiv på IP	18
2.3 Normative føringer fra verdi-diplomatisk tenkning	20
2.4 Utleddning av legitimeringskategorier	22
2.4.1 Legitimeringskategori I: Allianseforpliktelse.....	22
2.4.2 Legitimeringskategori II: Eksterne innflytelse.....	24
2.4.3 Legitimeringskategori III: Verdiargumentasjon.....	26
2.4.4 Legitimeringskategori IV: Formelle og operasjonelle argumenter.....	27
Kapittel 3 Kartlegging av myndighetenes legitimeringsargumentasjon for norsk deltakelse i Libya	29
3.1 Fase I: For- post fektinger (19. februar - 23. mars 2011)	30
3.1.1 Ambassadør Bente Angeli Hansen: innlegg om Libya i Genève 25. februar.....	31
3.1.2 Daværende utenriksminister Jonas Gahr Støre: Innlegg i FNs menneskerettighetsråd i Genève 28. februar.....	32
3.1.3 Utenriksminister Jonas Gahr Støre; Stortingets muntlige spørretime 16. mars.....	33
3.1.4 Daværende statsminister Jens Stoltenberg : Toppmøte i Paris 19. mars.....	35
3.1.5 Daværende forsvarsminister Grete Faremo: Forutsetninger for de norske styrkene 22. mars.....	36
3.2 Fase II: Militære aksjoner (23. mars – 28. juni 2011)	38
3.2.1 Kongelig resolusjon 23. mars.....	38
3.2.2 Statsminister Jens Stoltenberg: Redegjørelse om norsk oppfølging av FNs sikkerhetsrådsresolusjoner 1970 og 1973 29. mars.....	40
3.2.3 Forsvarsministerens redegjørelse for stortinget 9. mai.....	42
3.2.4 Utenriksminister Jonas Gahr Støre: Redegjørelse om situasjonen i Libya og norsk innsats 9. mai.....	43
3.2.5 Pressemelding fra forsvarsdepartementet 10. juni.....	45
3.2.6 Utenriksminister Jonas Gahr Støre: innlegg for Stortinget 14. juni.....	45
3.2.7 Daværende statssekretær i Utenriksdepartementet Espen Barth Eide: situasjonen i Libya på P2 22. juni.....	46
3.3 Fase III: Videreføring og avslutning av de militære aksjonene (1. juli - 31. oktober 2011)	48
3.3.1 Forsvarsminister Grete Faremo: Videreføring av militære styrken 1. juli.....	49
3.3.2 Forsvarsminister Grete Faremo: Hilsningstale ved hjemkomst fra OUP 3. august.....	50
3.3.3 Utenriksminister Jonas Gahr Støre: Morgennytt om Libya 22. august.....	50
3.3.4 Forsvarsminister Grete Faremo: Tale ved medaljetildeling 9. september.....	52
3.3.5 Sttingsproposisjon 1. S (2011-2012) 16. september.....	53
3.3.6 Sttingsmelding nr. 5 (2011-2012) 21. oktober.....	54
3.3.7 Pressemelding fra forsvarsdepartementet 28. oktober.....	54
3.4. Fase IV: Tilbakeblikk på operasjonene - Post-legitimering (31. januar 2012- 21. september 2012)	57
3.4.1 Ny forsvarsminister Espen Barth Eide: Tale under luftforsvarets luftmaktseminar i Trondheim 31. januar.....	57

3.4.2 Leder for Utenriks- og forsvarskomiteen Ine Eriksen Søreide : Tale ved GILs luftmaktseminar 31. januar 2012.....	60
3.4.3 Stortingsmelding nr. 19 (2011-2012) 27. april.....	61
3.4.4 Forsvarsminister Espen Barth Eide: Norges hovedinnlegg i generaldebatten under FNs 66. Generalforsamling 27. april.....	62
3.4.5 Stortingsmelding nr. 33 (2011-2012) 21. september.....	63
Kapittel 4 Hvilket legitimeringsmønster avtegner seg?	65
4.1 Variasjoner i bruk av legitimeringsargumentasjon på tvers av faser.....	65
4.2 Mønster i legitimeringsargumentasjon på tvers av faser.....	67
4.2.1 Spredningen av allianseforpliktelsesargumentasjon på tvers av fasene.....	68
4.2.2 Spredningen av ekstern innflytelse - argumentasjon på tvers av fasene.....	70
4.2.3 Spredningen av verdiargumentasjon på tvers av fasene.....	71
4.2.4 Spredningen av formelle og operasjonelle argumenter på tvers av fasene	72
Kapittel 5 Avslutning- Oppsummering med koplinger til tidligere forskning og veien videre	75
5.1 Tidligere forskning	77
5.2 Videre forskning.....	78
Referanseliste.....	81
Appendiks.....	89
Vedlegg nr. 1 Kodingsmanual for Johnsen og Radpey.....	89
Vedlegg nr. 2 Kodingstabell.....	92
Vedlegg nr. 3 Kodingsavvik og feilkodingskontroll.....	94

Forkortelser

FN	Forente Nasjoner
FOH	Forsvarets Operative Hovedkvarter
GIL	Generalinspektøren for luftforsvaret
ICC	Internasjonale straffedomstolen
IFOR	Implementation Force
ISAF	International Security Alliance Force
KFOR	Kosovo Force
NATO	North Atlantic Treaty Organization
NTC	The National Transition Council
OEF	Operation Enduring Freedom
OOD	Operation Odyssey Dawn
OUP	Operation Unified Protector
UD	Utenriksdepartementet
R2P	Responsibility to protect
SFOR	Stabilisation Force
SOP	Standard Operational Procedure

Kapittel 1 Innledning

Bruk av norsk militærrett i internasjonale militæroperasjoner er et omdiskutert tema i norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk. Norge har i de siste ti-årene deltatt i en rekke militære intervensjoner med en legitimering som spenner fra behovet for å demonstrere alliansesolidaritet til humanitære hensyn. Blant annet i KFOR (Kosovo), SFOR (Bosnia og Hercegovina), og ISAF (Afghanistan) (Hermansson 2010). Sist i rekken av norsk deltakelse i multilaterale utenlandsoperasjoner er bruk av F-16 jagerfly i operasjonene over Libya 2011. Gjennom medlemskapet i militæralliansen NATO og den kollektive sikkerhetsorganisasjonen FN, har Norge søkt multilaterale forankringer for sikkerhetspolitikken siden andre verdenskrig.

Norsk støtte til en norm-regulert verdensorden i regi av FN, har i hovedsak vært begrunnet i internasjonal solidaritet samt å tjene norske interesser ved å bidra til å løse og forebygge felles utfordringer (Leiro 2007). Norge har tradisjonelt rettferdiggjort deltagelsen i FN-operasjoner med å ivareta idealistiske mål og verdier. I Stortingsmelding nr. 33 (2011-2012) slås det fast av regjeringen hvor avgjørende FN har vært og fortsatt er for å fremme det norske samfunns velferd, sikkerhet og grunnleggende politiske verdier (ibid).

For øvrig er de norske myndighetene generelt opptatt av å utforme, iverksette og begrunne utenrikspolitiske beslutninger og handlinger (Fermann 2013:89-95). Dette grunnet ønsket om å legitimere eller rettferdiggjøre politiske beslutninger ut fra moralske- eller hensiktsmessige motiver. Ikke minst for at deres beslutninger skal støttes opp av den normregulerte verdensordenen, men i tillegg få støtte fra medborgerne hjemme. Her vil vi blant annet se at "Responsibility to protect"-prinsippet (R2P) slik det er nedfelt i flere FN – dokumenter siden 2005 (Fermann 2013:30), deriblant FNs sikkerhetsråds rapport 63 (UN/A/63/677 2009), har en sentral plass i Norsk utenrikspolitikk da de respektive myndighetene skal legitimere humanitære operasjoner/intervensjoner i henhold til FN. R2P-normen hevder nemlig at;

Each individual State has the responsibility to protect its populations from genocide, war crimes, ethnic cleansing and crimes against humanity. This responsibility entails the prevention of such crimes, including their incitement, through appropriate and necessary means. We accept that responsibility and will act in accordance with it. The international community should, as appropriate, encourage and help States to exercise this responsibility and support the United Nations in establishing an early warning capability (UN/A/63/677 2009).

Følgelig er dette prinsippet laget for at det internasjonale samfunnet ikke skal bli hindret av målstatens nasjonale suverenitet, og derfor kunne legitimere en intervensjon i en nasjons indre anliggende uten å bryte ikke-innblandingsprinsippet (statssuverenitetsprinsippet fra Westfalen 1648). På den måten ser vi også at dette folkerettslige prinsippet har gjort det vanskelig for norske myndigheter og holde seg helt passive i FN operasjoner (Heier 2013:130). FNs legitimitet har ikke minst blitt avgjørende for å begrunne norske standpunkter og holdninger, spesielt overfor nærstående land (Leiro 2007). Dette også grunnet Norges ønske om å pleie et godt forhold til denne sikkerhetsorganisasjonen, samt ivareta norske interesser i nærområdet.

Norges medlemskap til NATO har derimot i større grad vært motivert av internasjonal krisehåndtering, kollektivt forsvar, og sikkerhet gjennom samarbeid (Utenriksdepartementet [a]). Samtidig har denne forsvarsalliansen sørget for den norske sikkerheten og stabiliteten de siste 50 årene (St. meld. nr. 22 1997-1998). I tillegg har Norge gjennom NATO - operasjoner i stadig større grad gitt uttrykk for å forsvare landets suverenitet og nasjonale handlefrihet, nettopp ved og ta i bruk mer realpolitiske verktøy for å legitimere internasjonale intervensjoner. Likeledes har Norge vært villige til å tilpasse seg NATO-alliansens nye fokus rettet mot terrorisme i ikke-vestlige land. Dette ved å videreføre norsk engasjement for en styrket internasjonal rettsorden. Norges assistanse i forbindelse med blant annet IFOR (Bosnia) og KFOR (Kosovo) har bekreftet inntrykket av Norge som en seriøs og pålitelig bidragsyter i NATO. All den tid NATO fortsatt er bærebjelken og troverdige garantist i norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk, er det vesentlig at Norge skyter inn politisk kapital i form av støtte til NATOs utenlandsoperasjoner som forhåpentligvis kan trekkes på om Norge skulle trenge det i fremtiden (St. meld. nr. 15 2008-2009:11). Dette illustrerer hvor avgjørende garantien for alliert assistanse har vært og er for Norge.

Da ”den arabiske våren” brøt ut tidlig i 2011 i Tunisia og Egypt, var Libya et av flere arabiske land som erfarte uro og regimeskifte. Opprørene innad i landet var hovedsakelig siktet mot landets politiske system og dets leder; oberst Muammar al-Gaddafi og hans regjeringsstyrker i vest (Globalis; Dalacoura 2012:65; Goodwin 2011:452-455). Allerede i 2010 hadde FNs sikkerhetsråd vedtatt sanksjoner mot Libya. Sanksjonene ble begrunnet ut i fra rapporter som viste til utallige grove og systematiske brudd på menneskerettighetene (St. meld. nr. 25 2010-2011; S/RES/1970 2011; A/RES/65 /265 2011). Den 26. februar 2011, ble FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1970 anvendt og sanksjonene mot Libya forsterket ved en våpenboikott, beslagleggelse av finansielle verdier, reiseforbud og anmeldelse til den internasjonale straffedomstolen (ICC) (S/RES/1970 2011). Noen uker senere ble FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1973 vedtatt den 17. mars 2011. Denne resolusjonen gav mandat for å ta i bruk alle nødvendige midler for å beskytte sivilbefolkningen i Libya.

Som en følge av borgerkrigen i Libya, ble Operation Odyssey Dawn (herav OOD) etablert av en amerikanskledet koalisjon bestående av USA, Frankrike og Storbritannia 19. mars 2011, med bidrag fra en rekke andre nasjoner, deriblant Norge (Forsvarsdepartementet 2011[a]). Med dette hadde FN for første gang i historien tillatt bruk av makt i tråd med R2P-normen mot en statsleder som begikk angrep mot sin egen befolkning (United Nations; Forsvarsdepartementet 2011[b]; Heier 2013:127).

I lys av resolusjonen 1970 og 1973, ble det utstedt en kongelig resolusjon den 23. mars 2011 (Kongelig Resolusjon 23.03.2011). I denne resolusjonen ble det henvist til § 9, hvor alle FNs medlemsland ble oppfordret til å gi bidrag til å gjennomføre resolusjonen. Kongelige resolusjonen gav derav fullmakt for Norge for å delta militært i både OOD og senere NATO-ledede Operation Unified Protector (OUP)¹ i Libya.

---

¹OUP etterfulgt av OOD ble iverksatt av NATO og overtok den amerikanskledede kommandoen. OUP hadde som formål å håndheve FNs våpenembargo og flyforbudssone som skulle overvåke all sjø- og lufttransport inn til Libya (NATO; Forsvarsdepartementet[c] 2011).

1.1 Problemstilling og avgrensning

Norges deltakelse i militæroperasjonene i Libya 2011 inviterer til å utforske flere relaterte problemstillinger som: Hvor vellykket var det norske bidraget- militært og politisk? Hvordan kan Norges betydelige militære fotavtrykk i den vestlige intervensjonene forklares? Hvorfor var Norges deltakelse mer offensiv i Libya, enn i tidligere intervensjoner?

I den foreliggende avhandlingen skal Norges engasjement i Libya- konflikten studeres fra en annen vinkel:

Hvilke rettferdiggjøringsargumenter brukte norske myndigheter for å legitimere det norske militære bidraget til OOD & OUP i Libya 2011?

Oppgaven er ikke ment å forklare eller avdekke hvorfor Norge deltok i disse operasjonene, men søker snarere å kartlegge mønsteret i norsk legitimeringsretorikk². For å gjøre min studie sammenlignbar med tilsvarende forskning på andre militære bidrag, er det hensiktsmessig å ta utgangspunkt i fire legitimeringskategorier utviklet i Håkon Hermansson sin masteroppgave fra 2010; ”*Studie av norsk legitimeringsargumentasjon for deltakelse i NATO ”Out-of-Area” operasjoner*”. Hermansson foreslår fire essensielle legitimeringskategorier som langt på vei innfrir kravene til at legitimeringstypologien skal være så vel uttømmende som kategoriene skal være gjensidig utelukkende (Hermansson 2010: 32-47; Østerud 2007:129). Disse er som følger; (i)«Allianseforpliktelse», (ii)«Ekstern innflytelse», (iii)«Verdiargumentasjon» og (iv)«Formelle og operasjonelle argumenter». Med utgangspunkt i disse fire kategoriene vil jeg klassifisere legitimeringsargumentene som fremkommer i myndighetenes offisielle rettferdiggjøring av det norske bidraget til Libya - intervensjonen.

Denne studien benytter case som metode. Dette innebærer at hendelsen eller studieobjektet er avgrenset i tid, rom og aktivitet. Dog er denne avhandlingen en case som peker utover seg selv (Knutsen & Moses 2007:130-141; Gerring 2006: 17;

---

² Legitimeringsretorikk refereres her til bredt spekter av tale og tekst som har til hensikt å overbevise og rettferdiggjøre maktbruk (Gomm 2004:264).

Hartley 2004:323): Foruten å kaste lys over myndighetenes legitimeringsargumentasjon i forbindelse med Libya intervensjonen, fyller den ut bildet av norsk legitimeringsretorikk mer generelt. Studien er dermed tenkt som en ajourføring av Hermansson sin studie av legitimering av skarpe norske militære bidrag til multi-nasjonale operasjoner fra Bosnia, via Kosovo og Afghanistan frem til Libya i 2011.

Oppgaven henter videre inspirasjon fra dokumentstudier innenfor kvalitativ forskningsmetode, som generer empiriske data (Tjora 2011:144). Likeledes kjennetegnes avhandlingen av diskurser; narrativer og retoriske uttalelser i tale og tekst (Eckstein 2000:121-129; Gomm 2004:246-264) som skal klassifiseres innenfor de fire legitimeringskategoriene i en legitimeringstypologi. Disse har til hensikt å senere benyttes til systematisk sammenligning i fremtidige lignende studier. Samtidig vil klassifikasjonen presentere eksisterende og fremtidig legitimeringsargumentasjon, som nettopp er opptatt av å kartlegge all norsk legitimeringsargumentasjon i militære operasjoner.

I forkant av dette skal vi forankre disse rettferdiggjøringsargumentene i IP- og UP-teorier i statsvitenskapen, og disse er henholdsvis; strukturrealismen, konstruktivismen og verdidiplomati. Teoriforankringen vil føre til at vi får en nær tilknytning mellom teori og kategori, samt gjør det enklere å klassifisere legitimeringsargumentene som skal utforskes i studien (Hermansson 2010).

1.2 Metoder for innsamling og bearbeiding av data

I denne studien skal myndighetenes legitimering av norsk deltakelse i Libya-intervensjonene spores i offentlige dokumenter og uttalelser fra myndighetspersoner. Datamaterialet er begrenset til sentrale myndighetenes uttalelser i regjeringen; daværende statsminister; Jens Stoltenberg, daværende utenriksminister; Jonas Gahr Støre; tidligere forsvarsminister Grete Faremo, daværende statssekretær (senere forsvarsminister) Espen Barth Eide, og andre tjenestemenn/statsråder/politiske rådgivere i relevante departementer. Studien er basert på 24 primærkilder, hvorav rettferdiggjøringen fremkommer i redegjørelser, stortingsmeldinger, resolusjoner, pressemeldinger eller andre skriftlige og muntlige uttalelser. Dataene som er blitt brukt i denne avhandlingen er dermed tilgjengelige kilder for allmennheten på

regjeringens nettside. Fokuset vil være på uttalelser både gitt før, under og etter Norges militære deltagelse i Operasjonene i Libya.

Kodingsresultatene fra min kartlegging av myndighetenes legitimeringsargumentasjon vil bli presentert i kapittel fire. Kodingsmanualen benyttet i denne avhandlingen er etter tilrådning fra veileder Gunnar Fermann utviklet i samarbeid med Carina Johnsen (2014), og er en empirisk videreføring av Håkon Hermanssons studie av norsk legitimeringsargumentasjon for norsk militær deltakelse i konfliktene i Bosnia, Kosovo og Afghanistan på 1990 - 2000 - tallet (2010; se vedlegg nr. 1). Johnsen og meg selv har samarbeidet om kodingsmanual og reliabilitetstest (inter-rater reliabilitet) for å heve bruk av klassifiseringsskjønn fra et rent subjektivt til et mer intersubjektivt nivå. Dette bør bidra til å styrke troverdigheten av resultatene (Gomm, 2004:38).

Det skal presiseres at de offentlige uttalelsene ikke er klassifisert mekanisk som en kvantitativ telling av forekomst, men derimot etter en kvalitativ vurdering av sentralitet. Kodingsmanualen forutsetter at ved å observere hvor betydningsfulle ulike argumentasjonsrekker opptrer i en myndighetsuttalelse, vil disse bli kodet langs en skala fra «0» til «3» (se vedlegg nr. 1). «3» innebærer den sterkeste vektlegging av et argument, mens "0" betyr at argumentasjonstypen er helt fraværende i myndighetsuttalelsen. Kodingen gjør det mulig å spore endringer i legitimeringsmønster på tvers av de fire fasene, samt legitimeringsmønsteret samlet sett.

Kodingen er gjennomført slik at Johnsen og jeg først har gjort selvstendige og uavhengige kodingsvurderinger av det samme empiriske materialet («preliminære kodingsvurderinger»). Disse to settene kodingsbeslutningene er så sammenlignet for å vurdere størrelsen på avvik i skjønn. Til slutt har vi diskutert oss frem til et samforent kodingsresultat som vi begge – på hver vår kant – har lagt til grunn for den avsluttende diskusjonen av mønsteret i myndighetenes legitimering av norsk militær deltakelse i Libya-intervensjonen i 2011. I avslutningen av denne avhandlingen vil jeg demonstrere et klassifisert prosentvis avvik mellom Johnsens og min preliminære koding av legitimeringsargumentene. Dette grunnet ønske om å føre en reliabilitetstest eller feilkodingskontroll både ved utregning av preliminær

kodingsvurdering mellom meg og Johnsen, og forskjellen mellom preliminær kodingsvurdering og den samforente kodingsvurderingen (dette ligger i appendiks, se vedlegg nr. 3).

For øvrig vil myndighetsuttalelsene plasseres kronologisk; fra den tidsperioden det internasjonale samfunnet og Norge rettet fokus mot situasjonene i Libya rundt midten av februar 2011, og frem til debatten rundt operasjonen opphørte og ble fraværende i slutten av september 2012. Myndighetsdiskursen sorteres derfor inn i fire faser; Fase I: 19. februar - 23. mars 2011, fase II: 23. mars 2011- 29. juni 2011, fase III: 1. juli 2011 - 31. oktober 2011, og fase IV: 31. januar – 21. september 2012. En slik kronologisk inndeling gjør det ikke bare mulig å fange opp legitimeringsmønsteret sett under ett, men dessuten å se hvordan dette mønsteret eventuelt endrer seg over tid. Ikke minst vil den vise kontinuitet både innenfor og på tvers av de ulike fasene i operasjonen i Libya. Det er derfor verdt å merke at inndelinger i faser er hensiktsmessig for dette studiets formål, da det er en diakron³ komparativ studie. I tillegg vil dette være gunstig for å se om legitimeringsmønsteret for norsk deltakelse i Libya konflikten avviker fra eller bekrefter legitimeringsmønsteret i Bosnia, Kosovo og Afghanistan slik det er studert av Hermansson (2010).

1.3 Fremgangsmåte

Studien av norske myndigheters legitimeringsargumentasjon for militære deltakelsen i OOD og OUP 2011 rykker frem som følger: I kapittel to vil jeg presentere og redegjøre for internasjonal politisk teori som et utgangspunkt for å teoretisk informerer og begrepsfeste legitimeringskategoriene som benyttes i avhandlingen. Strukturrealismen, sosialkonstruktivismen samt verdidiplomatiet vil være teoretisk ankerfester for klassifikasjonsapparatet. Her vil jeg også redegjøre for de fire kategoriene på en måte som reduserer de empiriske kodingsutfordringene; *(i) Allianseforpliktelse, (ii) Eksterne innflytelse, (iii) Verdiargumentasjon, og (iv) Formelle og operasjonelle argumenter.* I kapittel tre vil jeg kartlegge

---

³ Med diakron komparasjon menes sammenligning på tvers av faser innenfor samme operasjon. Dette skiller seg fra Hermansson studie, som var synkron komparasjon. Med synkron komparasjon menes det sammenligning på tvers av konfliktområde eller operasjon.

myndighetsdiskursen om legitimeringen av det norske bidraget til Libya-aksjonen i fire faser; (I) for-post fektninger, (II) militære aksjoner , (III) videreføring og avslutning av de militære aksjonene, og (IV) Tilbakeblikk på operasjonene – post legitimering. Jeg vil deretter i kapittel fire presentere klassifikasjonsresultatene (kodingsvurderingene) og drøfte det empiriske mønsteret samlet sett og slik det utviklet seg gjennom krigens fire faser: Hvordan er spredningen i argumentasjonen? Hvor ligger tyngdepunktet/-ene i argumentasjonen, og hvordan har dette endret seg over tid? Avslutningskapittelet (kapittel fem) oppsummerer prosjektet og vurderer forskningsresultatene. Her kommenteres også Carina Johnsens og min egen preliminare kodingsvurderinger. For øvrig blir studien koblet opp mot tidligere forskning og henvises til mulige videreføringspotensialer.

Kapittel 2 Legitimeringskategorier: Teoretiske ankerfester

I en avhandling som min, der legitimeringsargumentasjon skal kartlegges og klassifiseres, handler teoretisk forankring om å vise hvordan ontologiske forutsetninger om aktører, strukturer og samhandling i internasjonal politikk legger normative føringer på hvilke rettferdiggjøringsargumenter som kan ha gjennomslagskraft og troverdighet, når utenriks- og sikkerhetspolitiske avgjørelser skal markedsføres og vinne forståelse i viktige målgrupper. I inneværende kapittel skal jeg redegjøre for tre sentrale tilnærminger til studiet av internasjonal politikk og utenrikspolitikk (UP) hvorfra fire legitimeringskategorier kan utledes: (i) *Allianseforpliktelse*, (ii) *Ekstern innflytelse*, (iii) *Verdiargumentasjon* og (iv) *Formelle og operasjonelle argumenter*. Disse fire legitimeringskategoriene skal danne basis for beskrivelsen med hensyn på hvorfor stater finner det nødvendig eller hensiktsmessig å argumentere på den måten de gjør, nettopp for å rettferdiggjøre sin maktbruk.

2.1 Normative føringer fra det strukturrealistisk perspektiv på IP

I internasjonal politikk har sentrale myndigheter ofte benyttet seg av vikarierende argumenter (stedfortredende) for å skjule deres reelle motiver knyttet til egen nyttemaksimering (av interesser) i utenrikspolitikken. Dog er denne nyttemaksimeringen bare en del av det realpolitiske interessefeltet. Flere faktorer tillegges vekt i statens utadrettede virksomhet knyttet til å gjøre deres interessehevding legitim i andre øyne.

Kenneth Waltz er innenfor strukturalismen sentral. I verket hans ”Man, State and War” (2001) analyserer Waltz tre perspektiver på internasjonal politikk⁴. Der siste innfallsvinkelen han fokuserer på er her essensiell, nemlig; det internasjonale systemet. I strukturrealismen er strukturen i det internasjonale systemet den viktigste faktoren for å forstå staters samhandling. Det er nettopp strukturen som legger føringer på mellomstatlig konfliktatferd. Som i klassisk realisme- tradisjonen, er statene de dominerende aktørene, og interessene kan identifiseres som nasjonale. I et

---

⁴ Kenneth Waltz undersøker tre ulike analysenivåer for å forklare konflikt i det internasjonale samfunnet. Første analysenivået han undersøker er individene i samfunnet og det psykologiske perspektivet herunder. For det andre undersøker han trekk ved staten(nærmere bestemt nasjonalstaten) og samfunnet. Til slutt forsker han på det internasjonale systemet. “States in the world are like individuals in The State of nature. They are neither perfectly good nor they are controlled by law” (Ibid: 163).

slikt perspektiv er staten en "black box" (Mearsheimer 2006), der staten som flerhodet sosial organisasjon og reelle politiske beslutningsprosesser innenfor staten er stengt for forskningsmessig innsyn. Her defineres utenrikspolitikken kun ut ifra egen stats sikkerhetsbehov i første omgang og deretter interesser. Derfor vil Norges realpolitiske ønske først og fremst være å fremme norske interesser i utenrikspolitikken, for så og rettferdiggjøre disse.

For øvrig er stormaktene de viktigste aktørene, da de operer i et grunnleggende anarkisk system. Dette innebærer at det ikke finnes noe form for kontroll eller monopol på legitim maktbruk i det internasjonale systemet (Ibid). I denne tilstanden kan statene aldri være sikker på om andre stater har fredelige intensjoner eller ikke. Derfor vil statene alltid være beredt på krig, noe som ytterligere øker usikkerheten i det internasjonale systemet.

Imidlertid er systemet bygget opp av et selvhjelp - mentalitet. Enhver stat må kunne stole på seg selv for å sikre deres overlevelse, fordi andre stater er potensielle trusler, da det er ingen høyere myndighet de kan henvende seg til hvis de eventuelt blir angrepet (Mearsheimer 2006:74-75). Derfor vil sikkerhetssamarbeid som vi skal se nærmere på under allianseformasjon være en mulighet for småstater som Norge å overleve på i det internasjonale politiske systemet.

Til tross for denne selvhjelps mentaliteten, vil småstatene i det internasjonale systemet allikevel ha et lavere internasjonalt ambisjonsnivå, og snevrere rammer for hva nasjonale interesser krever i forhold til storstatene⁵. Da de er mer avhengige av å samarbeide for å fremme en fordelaktig internasjonal orden, og vil derfor ofte være en viktig kjemper for en stabil rettsorden som begrenser storstatenes/maktpolitikken spillerom i forholdet mellom stater i systemet (Østerud, 2007:242). Desto viktigere er det å skape mekanismer som kan skape større sikkerhet i et anarkisk system preget av grunnleggende usikkerhet. Det er her alliansedannelse kommer inn som en måte å skape motmakt og balansere trusler fra andre (sammenslutninger av) stater.

---

⁵ En av målsetningene i norsk utenrikspolitikk er å ivareta norske interesser, ikke minst søke å fremme det norske samfunnets velferd, sikkerhet og grunnleggende politiske verdier (St. meld. nr.15 2008-2009).

Allianseformasjon: balanse vs. bandwagoning

Da det underliggende sikkerhetsdilemmaet til enhver tid råder, vil statene i det internasjonale systemet inngå i allianser (Walt 1987:4; Snyder 1984:461). I følge realisten Stephen Walt (ibid) er det to måter å danne allianser på: For det første inngår stater i allianser for å balansere mot fiender og trusler. Walt argumenterer for at det er tryggere å balansere mot potensielle trusler, i stedet for å håpe på at de sterke statene skal forbli velvillige. Dette velger han å kalle for "Balance of Threat" (Ibid:15) i motsetning til maktbalanse teorien til Kenneth Waltz (Balance of Power) (Mearsheimer 2006). For det andre vil enkelte svake stater inngå i allianser med den sterkeste staten, såkalt "bandwagoning". Da de nettopp oppfatter disse sterke statene som trusler. En av grunnene til det sistnevnte er for å unngå at de sterke statene forblir dominante. Ved å innrette seg etter koalisjonen, vil staten som inngår i bandwagon-allianse, unngå et angrep på seg selv samtidig avlede trusselen til andre steder. I lys av bandwagoning strategien, vil en stat finne det lettere å legitimere en militær intervensjon gjennom alliansen, enn om det hadde valgt å stå alene.

Glenn Snyder utfyller Walts allianseteori. Snyder betegner alliansepolitikken sikkerhetsdilemma: de politiske strategiene statene tar når det kommer til hvordan de skal handle taktisk i alliansen. Her strukturerer han to dimensjoner; (1) samarbeid (cooperate) eller (2) unnløstelse (defect). Det førstnevnte innebærer en høy grad av forpliktelse til alliansen. Derfor vil en sterk støtte til deres alliansepartnere være det ideale, i tilfelle en konflikt skulle oppstå, vil staten være sikret assistanse fra dets allierte. Sistnevnte dimensjonen (defect), omfatter en lav grad av forpliktelse. Dette innebærer liten eller ingen assistanse til deres allierte om en konflikttilstand skulle oppstå (Snyder 1984: 466).

I følge Snyder vil begge disse dimensjonene ha både positive og negative perspektiver ved seg, i forhold til blant annet statens størrelse, geografiske posisjon og militære styrke. De negative sidene blir beskrevet som; statens lojalitet og sterke støtte til alliansen blir tatt for gitt av de andre alliansemedlemmene. Dette kan igjen føre til at staten selv får liten innflytelse på alliansens prioriteringer (ibid:467). Samtidig vil en større avhengighet av, samt en sterk forpliktelse til alliansen føre til høyere risikoen

for ”entrapment”⁶ og følelsen av å bli forlatt ”abandonment” (Ibid). Imidlertid kan (militær) allianser og lignende forsvarsallianser også øke muligheten for at staten dras inn i flere militære konfrontasjoner nettopp grunnet deres solidaritetsbegrensning (Fermann 2013:59). Om den enkelte stat velger og ikke samarbeide i alliansen, kan det redusere deres belønning i form av svekket omdømme og anerkjennelse. Like fullt kan allierte unngå å bidra med assistanse til deres allierte. Dette vil igjen svekke alliansepartnerens troverdighet, funksjonsevne og lojalitet til alliansen, samt forventningene til å få støtte gjengjeldt (Ibid:466-467). Det vil derfor være vanskeligere å rettfærdiggjøre en militær aksjon om staten velger å yte liten eller ingen forpliktelse til sine allierte, og forvente full støtte tilbake.

De positive aspektene til samarbeid er derimot at statene ikke blir forlatt av ens allierte (man unngår abandonment). Allianseforpliktelse vil på den ene siden forbedre omdømme for lojalitet til den enkelte stat i det internasjonale politiske systemet. Likeledes vil risikoen for ”entrapment” bli betydelig mindre (Snyder 1948:469). Her vil vi anta at en stat, uavhengig av størrelse, vil finne det lettere å legitimere en militær intervensjon ved å høste inn anerkjennelse fra, samt vise sterk troverdighet og funksjonsevne til dets alliansepartnere.

På den andre siden er allianseavtaler en gjensidig og likeverdig forpliktelse. Da en slik forpliktelse til alliansen i følge Snyder avhenger av en avtale, samt hvilken interesser en alliert vil ha av å forsvare en annen alliert uavhengig av denne kontrakten (Snyder 1997:169). Om det skulle oppstå en situasjon som krever umiddelbar militær støtte, er statene som er med i alliansen nødt til å involvere seg og gi assistanse til den parten som krever det. Dette ser vi klart i lys av forsvarsalliansen NATO i de senere tider, da det har fått en stadig sterkere strategisk og taktisk koordinering og militær integrasjon (Fermann 2007:41). Ikke minst hvor avgjørende det har vært med slik alliert assistanse (NATO) for norske myndigheter (spesielt under den kalde krigen). Imidlertid bidrar denne strategiske militære integrasjonen i alliansen, samt statens lojalitet og godvilje gjennom samarbeid, til å rettfærdiggjøre utøvd militærmakt i realismens øyne.

---

⁶ Entrapment innebærer at en stat blir dratt inn i en konflikt som den ikke ser noe/eller delvis har interesser av. Entrapment blir da resultatet av at man verdsetter alliansen høyere enn kostnaden for å kjempe mot alliertes interesser. Abandonment innebærer frykten for å bli forlatt av ens alliert (Snyder 1984: 466-467).

For øvrig som tidligere nevnt, vil nasjonens innflytelse i NATO ha sammenheng med statenes størrelse. Det er i lys av artikkel 5 i Atlanterhavspakten (NATO[a]), at de største nasjonene får de tyngste og mest innflytelsesrike posisjonene i alliansen, mens småstater som Norge ikke nødvendigvis får avgjørende stillinger. Dog er det svært viktig at allierte sett bort i fra størrelse, kommer en til unnsetning, da målet i blant annet NATO- alliansen er å; gjenopprette og opprettholde sikkerheten i det nordatlantiske området (ibid).

Umiddelbart ser vi at den tradisjonelle nasjonale sikkerheten og økonomiske interessene i norsk utenrikspolitikk har rettet seg mer og mer mot denne forsvarsorganisasjonen (NATO) (Matlary 2002). Det er i Norges interesse som en småstat og være bundet av denne kollektive forsvarsalliansen, da det vil prøve å få innflytelse i og gjennom alliansen (Henriksen 2013:42). For Norge er NATO derfor veldig essensielt, da også den geo-politiske beliggenheten som Russlands nabo alltid være et sentralt element i det utenrikspolitiske handlingsrommet; da forholdet til Russland vil forbli en hovedprioritet (St. prp. nr. 1. S 2011-2012). Før øvrig vil mye av norsk militær engasjement i utlandet gjennom alliansen NATO, her kunne rettferdiggjøres ut fra en realpolitisk vinkel: stor innsats gir godt omdømme⁷ for et lite land som Norge, og vil derfor føre til at allierte forventes å bistå Norge ved en annen anledning (Matlary 2002). Ikke minst ved å bidra til NATO er Norge også med å gjøre alliansen til en handlekraftig forsvarsorganisasjon som fungerer og tar ansvar, samt gjøre det enklere for å legitimere militære aktiviteter Norge gjennom NATO dras med i.

Som vi har sett hittil har realismen dets virkelighetssyn sentrert rundt statenes overlevelse og sikkerhetsdilemma. Dog har allianseformasjon bidratt til styrke hvordan statene har sett på samarbeid for å overleve i systemet, samt legitimere militære handlinger som ellers ville vært vanskelig uten en slik taktisk kordering, integrasjon og innflytelse innad i allianser. I neste kapittel vil denne svarte boksen åpnes, og vi vil kunne se at normer og verdier vil få en større betydning og forklaringskraft sett ut fra det sosialkonstruktivistiske perspektiv.

---

⁷ Et godt omdømme er viktig for å bevare norske politiske, økonomiske og kulturelle interesser i det internasjonale arena (St. prp. nr. 1.S 2011-2012 :34)

2.2 Normative føringer fra sosialkonstruktivistisk perspektiv på IP

Strukturrealismen har fått en konkurrent i internasjonal politisk teori, nemlig sosialkonstruktivismen. Denne tilnæringsmåten har fått mye oppmerksomhet i de senere år, da det gir en ny vinkling på samhandlingen mellom stater, og følgelig også hvordan stater ser seg tjent med å legitimere sin atferd. I motsetning til "High-politics" (militærmakt) som vi belyste hos realistene, fokuserer konstruktivistene her på "soft- Power" (myk makt). Myk makt assosieres ofte med "overtalelsesmakt". Det innebærer evnen til å oppnå et ønsket utfall ved hjelp av dets kultur, verdier, og politikk. Innenfor denne tradisjonen fører stater og NGO-er offentlig diplomati, dette ved å benytte seg av blant annet mediemakt, idemakt, manipulasjon og overtalelsesmakt, nettopp for å kunne se seg tjent med å forme internasjonal opinion og sette dagsorden (Matlary 2002). Ved å benytte seg av politisk overtalelsesmakt, kan dermed statene få en større gjennomslag for sin maktutøvelse i det internasjonale samfunnet (Nye [a] 1990:166-167; Nye [b] 2009: 160-161).

Innenfor konstruktivistisk teori, er Alexander Wendt en sentral bidragsyter. I følge Wendt er det tre sentrale premisser om strukturen i det internasjonale systemet: (1) statene er de viktigste enhetene i internasjonale forhold (slik som i realisme-tradisjonen), (2) de viktigste strukturene i statssystemet er intersubjektive snarere enn materielle. Konstruktivismen kritiserer strukturrealismen for å overse betydningen av intersubjektivitet; det handlingsrommet der man deler ideer og normer, og skaper identitet og interessene til aktørene i systemet gjennom diskursiv interaksjon. Det er nettopp her man identifiserer dominerende forestillinger som er felles for aktørene; altså en type virkelighetsoppfattelse. Og til slutt (3), er staters identiteter og interesser avgjørende for å bygge sosiale strukturer (Wendt 1994:385). Disse tre premissene er sentrale når man studerer hvordan stater legitimere deres utadrettede atferd i det internasjonale systemet.

Videre mener Wendt at oppfattelsen av anarkiet kan ha flere betydninger basert på deres egne samfunn forestilling, intersubjektive persepsjon og praksis. "Anarchy is what states make of it" (Wendt, 1992:395). I følge Wendt er ikke selvhjelp og maktpolitikk tankenødvendig konsekvenser av anarkiet. Selvhjelp og maktkamp er tvert imot sosialt konstruerte fortolkninger av hva anarkiet vil føre til- og derfor mulig

å endre (Ibid). Konstruktivismen tillegger derfor ikke materielle forhold en opphøyd plass, slik som i realismen. Dog blir både materiell og diskursiv makt ansett som nødvendig for enhver forståelse av verdens anliggender (Ruggie 1998:177).

For øvrig spiller normer, verdier og identitet en vesentlig rolle innenfor konstruktivismen. Ikke bare er normene begrenset til statenes eksterne handlingsrom, men er også en viktig del av deres kultur og identitet (Fierke 2007). Aktørene eller statene i systemet utvikler deres relasjoner med og forståelse av andre nettopp gjennom normative praksiser (Hopf 1998:173). Både kulturelle faktorer og statlig identitet er dermed med og former, samt rettferdiggjør statenes interesser og atferd i det utenrikspolitiske handlingsrommet. Derfor må ideer og identitet tillegges like mye vekt som materiell makt i hvordan stater handler på i det internasjonale systemet.

Hver aktør har en ulik oppfatning eller persepsjon av seg selv og andre i systemet. Identiteten forteller oss hvem de andre er og hvem vi er (statene) i samfunnet i henhold til atferd og interesser, og hvordan man håndterer konflikter. Identiteten til en stat påvirker interesseforståelse og dermed påfølgende handlinger inkludert måten stater legitimerer sin atferd. Stater kan selv rekonstruere deres interesser, identitet og mål, og deretter forme publikums forståelse og beslutninger. Her påpeker Wendt ytterligere at politikernes egne verdier og holdninger vil kunne forme deres interesser i utenrikspolitikken, samt danne en allmenn forståelse for hva som er legitimt atferd i statens utenrikspolitikk. Da staten prøver å utøve makt som er rettferdig i tråd med de rådende etiske og normative verdiene i samfunnet (Fierke 2007).

Norge har lenge opparbeidet seg konstruksjonen av en normativ identitet som viser lojalitet, troverdighet og godt omdømme blant sine allierte og omverden. Om disse trekkene ved Norge ikke synes i måten staten handler på, er godt omdømmet bare nok en konstruksjon som kan virke kunstig for omverden (Matlary 2002). Likeledes vil norske myndigheter og regjeringen uten denne gode normative eksterne innflytelsen i utlandet, ha vanskeligheter for å legitimere intervensjoner i andre lands anliggende, både med tanke på oppslutning fra befolkningen generelt og Stortinget spesielt. I følge Wendt skaffer aktørene i det internasjonale samfunnet seg relativ stabile identiteter, rolle spesifikk forståelse og forventninger om seg selv ved å delta i kollektive institusjoner. Dette kan eksemplifiseres med Norges gode forhold til

militær - og forsvarsalliansen NATO, og Internasjonale organisasjonen FN (Wendt 1992:397). Således vil det være naturlig i følge Wendt, at identiteten til en stat legitimeres som god for å fungere i sosial interaksjon med omverden (Wendt 1994). Derav kan man anta at identitet blir en viktig forutsetning for å sikre en grad av forutsigbarhet i det internasjonale samfunnet (Hopf 1998:174). For øvrig blir utenrikspolitiske avgjørelser subjektiv forstått innenfor sosiale strukturer basert på felles forståelse. Her ser vi at konstruktivismen har en mer hermeneutisk (fortolkende) og diskursiv tilnærming til internasjonal politikk enn det strukturrealistene og andre rasjonalistiske tilnærminger legger opp til (Ruggie 1998: 856).

Som vi har sett hittil ser strukturrealistene og sosialkonstruktivistene på verdenssamfunnet og statene i systemet som totalt ulikt konstruerte, og legitimeringen av utenrikspolitikk er således ulikt forstått. Derfor skal vi nå presentere verdidiplomatiets perspektiv på staters handlemåte i det internasjonale samfunnet, og se hvorvidt denne tilnærmingen kommer med en annen perspektiv for hvordan stater rettferdiggjør deres atferd i utenrikspolitikken.

2.3 Normative føringer fra verdi-diplomatisk tenkning

Verdidiplomatiets ståsted er av en annen logikk enn realpolitikken og sosialkonstruktivismen gjennomgått i del 2.1 og 2.2. Ekspansjonen fra sikkerhetspolitikk til verdidiplomati i norsk utenrikspolitikken, er egnet til å få frem en ytterligere kilde til konstruksjon av legitimeringsargumentasjon.

I følge Janne Matlary (2002) har verdibaserte interesser de siste årene fått mye mer plass i den norske utenrikspolitiske dagsorden (ibid). Vi ser at den politiske diskursen er rettet mer og mer mot en rettferdighetsdiskurs fremfor en interessediskurs når det gjelder hvordan stater legitimerer utenrikspolitisk atferd. På samme måte som normer og verdier er primære i konstruktivismen, er de essensielle i verdidiplomatiet. Verdidiplomati er blitt definert som "[...] en utenrikspolitisk portefølje som omfatter fredsmevling, fredsoperasjoner, bistand, demokratibygging og menneskerettighetsarbeid, både multilateralt og bilateralt". Imidlertid ser vi at verdidiplomatiet deler syn med konstruktivismen i det de også tar i bruk myk makt fremfor hard makt slik realistene tar til orde for (Nye [a] 1990). Her prøver man tydelig å fremme "Human

Security”(menneskets sikkerhet) fremfor ”State Security”. Dette innebærer for øvrig at all utenrikspolitikk legitimeres i normative og verdibaserte termer (Matlary 2002).

I mellomtiden bringer denne verdipolitikken frem betydelig gevinst (carrots) i form av et godt omdømme og profilering hos statene som fører idealpolitikk; slik som anerkjennelse, prestisje og godvilje, og også tilgang til nye arenaer med nye muligheter. Med dette menes at de politiske avgjørelsene som tas må etterstrebe eksempelvis godvilje for å bli sett på som legitim. Dette synes også klart i den norske utenrikspolitikken, som synes å ligne en altruistisk utenrikspolitikk, da Norge oppriktig hjelper for å hjelpe og ikke nødvendigvis tenker ut fra nasjonale interesser (slik realistene vil tenke). Samtidig ser vi at Norge alltid er først ute med humanitær og annen bistand. Likeledes får Norge en form for ”goodwill” da intensjonen med engasjement er god (Ibid).

Dessuten har erfaring vist at den norske utenrikspolitikken i de siste 10-årene har hatt en slags dualitet mellom idealistisk (myk makt) og realpolitisk utenrikspolitikk. Det er uklare linjer for hva slags interesser Norge har, og hvilke makt-typer man benytter seg av for å fremme landets posisjon i det internasjonale politiske arena (Ibid). Det faktum at verdibegrepet har blitt sterkere anvendt når det kommer til staters utenrikspolitikk, har spesielt blitt sentral i vestlig politikk. I følge Matlary har den politiske diskursen i det offentlige rom beveget seg mye rundt verdiperspektivet. Da verdier som eksempelvis fred, demokrati og menneskerettigheter har fått større rolle enn tidligere for å rettferdiggjøre maktbruk, samt fått tillagt mer plass i utenrikspolitiske legitimeringsargumenter (ibid). Dette kan vi se tydelig i lys av Norges egen persepsjon og selvbilde som fredsnaasjon og -megler, samt en pådriver for FN og innflytelsen det har hatt i det utenrikspolitiske handlingsrommet.

For øvrig fremhever verdidiplomatiet den politiske diskursen som oppstår når stater skal legitimere intervensjoner/operasjoner. Her påpeker Janne Matlary (2002) at selv om nasjonale reelle interesser ligger til grunn, tvinges man til å bruke en annen type argumentasjon, nettopp verdidiplomatiet. Dette grunnet i at statene er forpliktet av deres internasjonale avtaler, som juridisk sett står sterkere enn nasjonale interesser (ibid). Det oppfattes derfor ikke som legitimt å referere til nasjonale interesser, når man skal rettferdiggjøre utenrikspolitisk atferd i det internasjonale arena.

I neste halvdel av dette kapittelet skal jeg videreføre teoriene redegjort for hittil; strukturrealismen, sosialkonstruktivismen og verdidiplomati. Nå som vi har gått gjennom de essensielle momentene i hvert av disse analyseverktøyene, vil vi kunne se disse skinne gjennom som ankerfester i de allerede etablerte kategoriene i Håkon Hermanssons studie fra 2010. Teoriene vil være utgangspunktet for klassifikasjonsapparatet vi skal benytte oss av for å kartlegge norske myndigheters legitimeringsargumenter for militær deltagelse i Libya 2011.

2.4 Utledning av legitimeringskategorier

Som vi har sett i kapittel 2.1, 2.2 og 2.3 benytter stater seg av systematiske forskjellige normative begrunnelser for å legitimere sine handlinger. I denne delen skal vi kort gå gjennom de fire legitimeringskategoriene som skal benyttes i denne studien for å klassifisere norske myndigheters rettferdiggjøringsargumenter for deltakelsen i OOD og OUP i Libya 2011. Disse kategoriene er søkt forankret i normative implikasjoner i statsvitenskapelig teori, og er en videreføring av Hermanssons legitimeringskategorier.

2.4.1 Legitimeringskategori I: Allianseforpliktelse

Denne kategorien utledes naturlig fra realisme tradisjonen. Her knytter vi norsk deltakelse opp mot støtte eller forpliktelse til sine allierte, men også de alliertes forpliktelser/støtte ovenfor Norge (slik som å motta assistanse fra allierte i sikkerhetspolitiske utfordringer og krisesituasjoner). Det forventes altså en gjensidig tilpasning av medlemslandenes sikkerhetsbehov (Knutsen 2012:4). Norsk deltakelse i internasjonale operasjoner vil inn under denne kategorien fra politisk hold sees på som en forpliktelse, samt en følge av alliansepolitikken (store norske leksikon). Her er NATO sentral. Som presentert i innledningen har Norges medlemskap til NATO vært motivert av internasjonal krisehåndtering, kollektiv forsvar, og sikkerhet gjennom samarbeid (Utenriksdepartementet [a]). Likeledes har denne alliansen sørget for den norske sikkerheten og stabiliteten de siste 50 årene (St. meld. nr. 22 1997-1998). Norge har gjennom NATO operasjoner i stadig større grad gitt uttrykk for å forsvare landets suverenitet samt styrke det internasjonale rettsordenen, nettopp ved å utvikle dialog mellom grupper for å forebygge konflikter eller skadevirkningene av

konfliktene (St. prp. nr. 1. S 2011-2012:27). Allianseforpliktelsesargumenter inneholder også Norges normative forpliktelser til alliansen og dens operasjoner (Hermansson 2010:32-34), her: operasjon OOD og OUP i Libya 2011.

For øvrig kan vi se at sosialkonstruktivismen også gjør seg gjeldende innenfor denne kategorien. Vi ser at intersubjektivitet blir benyttet; Alliansen blir en sosial arena der statene deler ideer, og skaper identitet og interessene til aktørene i systemet gjennom en diskursiv interaksjon. NATO forstås av deres medlemsstater som et felleskap/militærallianse, og forventningen av identiteten til denne alliansen er at det er en normativ organisasjon som gjør det rette når de intervensjoner med hjelp av realpolitiske verktøy. Samtidig vil det være logisk å tenke at byrdefordelingen i alliansen spiller en essensiell rolle når man skal motta gjengjeldt støtte/assistanse i krisesituasjoner. Om man ikke deltar i denne byrdefordelingen, vil staten både kunne miste ansikt og føle seg utenfor denne alliansen. Imidlertid vil Norges bidrag til alliansen være sett fra en konstruktivistisk vinkel som felles forståelse av alliansens normative regler, samt en forventning av at allierte vil komme Norge til unnsetning i tilfelle det oppstår en krisesituasjon/konflikt. Likeledes vil en alliansedannelse føre til en utvidelse av handlingsrommet til den enkelte stat, som igjen kan føre til at dets intensjoner og selvbilde, samt virkelighetsforståelse blir forandret.

Verdidiplomati vil imidlertid ikke få en stor plass innenfor denne kategorien. Dog vil politisk diplomati kunne være en indirekte egenskap ved alliansedannelse. For øvrig skiller kategorien mellom innflytelse og posisjon *i* og *gjennom* allianser. Dette som tidligere nevnt for ha gjensidig utelukkelse mellom kategorier. Her vil Norges innflytelse *i* allianser bli klassifisert som allianseforpliktelser, mens *gjennom* klassifiseres som ekstern innflytelse. Siden Norge jobber tett med dets allierte, vil det være naturlig at man vil jobbe ekstra hardt for å oppnå ekstern innflytelse for at egne normer og verdier spres. Derfor er det her naturlig å se mer på hvordan denne typen legitimeringsargumentasjon er egnet til å influere statens eksterne miljø.

2.4.2 Legitimeringskategori II: Eksterne innflytelse

”Utenrikspolitikk kan forstås som territorialstatens utad- og formålsrettede virksomhet der strategier velges og virkemidler anvendes i lys av statens kollektive selvforståelse (identitet), utenrikspolitiske målsettinger (interesser), maktmidler og de konkrete utfordringene staten står overfor” (Fermann 2007:28). Da allianseforpliktelsesargumenter omfavner innflytelse i allianser, vil argumentasjon utover alliansen her få en betydningsfull plass. Innenfor denne kategorien fokuserer vi på hvilket legitimeringsargumentasjon som tar for seg hvordan Norge kan bidra med regional og global sikkerhetsstruktur *gjennom* et godt allianse samarbeid også knyttet opp mot utviklingen av alliansene selv (Hermansson 2010:35-40).

Denne kategorien finner sitt teoretiske ankerfeste innenfor hvert av de tre teoriene presentert i kapittel 2.1, 2.2 og 2.3. I realismen spiller statenes overlevelse i anarkiet en spesiell rolle. Her vil statene utøve eksternt innflytelse i det anarkiske strukturen for å motvirke eventuelle trusler mot en stats overlevelse. Samtidig vil Norges engasjement i utenlandsoperasjoner være et uttrykk for internasjonal solidaritet som impliserer for en type realpolitisk anerkjennelse av at norsk forsvar og sikkerhet har tett tilknytning med internasjonal sikkerhet, og derav viktig at dette vises eksternt gjennom Norges handlinger (St. meld. nr. 15 2008-2009). Ikke minst vil Norge kunne bli mer synlig i det internasjonale arena, og få tilgang til nye arena og viktige aktører. En slik realpolitikk vil kunne skinne gjennom når utenrikspolitiske valg blir tatt med fokus på norske interesser.

Her vil vi for øvrig skille mellom (1) NATO som en militærallianse og (2) NATO som en internasjonal politisk aktør. Det førstnevnte (1) henter klart inspirasjon fra realisme tradisjonen. Her vil Norge gjennom innflytelse i NATO bidra til å destabilisere områder som kan virke truende mot sikkerhetspolitiske strukturer som er viktige for Norge (Hermansson 2010:37). Likeledes vil Norge ønske å bevare de sidene ved samfunnet som på best mulig måte samsvarer med norske interesser og verdier, og begrense de trekkene som truer den sikkerhetspolitiske strukturen.

Enn videre vil alt av argumenter som har til hensikt å argumentere i lys av Norges kapabilitet til å påvirke NATOs militære funksjoner og Norges evne til å hevde norsk

suverenitet, plasseres inn under allianseforpliktelses kategorien (2.4.1). Argumentasjon som består av formaliseringen av internasjonal lov og spredningen av et generelt normsett der for eksempel universelle menneskerettigheter, normer, regler og demokrati inngår, både i den globale utviklingen generelt og i alliansene spesielt, og Norges evne til å påvirke disse, kategoriseres her under ekstern innflytelse (Hermansson 2010:37; Heier 2013:129).

Det sistnevnte (2) vil finne sin teoretiske ankerfeste hos både konstruktivismen og verdidiplomatiet. Da Norge har vært en bidragsyter for NATO i en lang rekke intervensjoner, samt skapt bilde av en godtroende diplomatisk partner med verdier som en ser på som beundringsverdige i det internasjonale samfunnet. Verdidiplomati slik jeg har presentert det i kapittel 2.3, utleder mye av denne kategoriens kjernemomenter. Norges ønske om å gripe inn i en konflikt (Libya) på bakgrunn av eksisterende normer og verdier, og Norges ønske om at disse normene skal bli ledende for den globale utviklingen og i alliansene være i fokus. Norges ambisjoner om å etablere etiske og normative standarder og felles regelverk for mellomstatlig interaksjon, da både de universelle menneskerettighetene og demokratiske prinsipper utgjør fundamentet i den norske rettstaten, her klassifiseres innenfor ekstern innflytelse kategorien (St. meld. nr. 6 2012-2013).

I Konstruktivismen gjenfinner vi mye av de samme tankegangen som i verdidiplomati. Her vil også en stats subjektive persepsjon av seg selv som en god rettferdig stat; ønske å influere i det eksterne miljøet ved å spre sine normer og verdier. Ikke minst vil staten ønske å spre budskapet om et felles normativt regelverk, samt gi og få godt innflytelse, være sentrale i legitimeringsretorikken. Imidlertid vil normene og verdiene i samfunnet være i stadig endring, dermed vil en naturlig tenke at statens eksterne innflytelse vil endres som følge av denne endringen i virkelighetsoppfatningen. Her vil vi fokusere på hvordan Norge vil bruke sin innflytelse til å bevare de aspektene ved samfunnet som tilsvarer norske normer og verdier. Denne distinksjonen vi nå har nevnt mellom Norges ønske om å spre eksisterende etiske og normative standarder, samt ivareta humanitære forpliktelser, vil nå bli enda klarere når vi skal se på verdiargumentasjon kategorien.

2.4.3 Legitimeringskategori III: Verdiargumentasjon

I det 21. århundrets internasjonale politikk og utenrikspolitikk, er det blitt mer vanlig å benytte seg av myk makt, da normative forankringen for legitimeringen av utenrikspolitikk står sterkere enn hard makt (realpolitikk). Her får verdiargumentasjon en sentral rolle. Verdiargumentasjon har sin sterkeste forankring i verdidiplomatiet. Dog vil konstruktivismen også kunne gi en normbeskrivelse som kan ha relevans. Her vil ikke realismen være til stor hjelp, da det fungerer mer som en teoretisk motpol.

Verdiargumentasjon vil her *eksplisitt* uttrykke Norges ønske om å spre eksempelvis menneskerettigheter og demokrati i Libya. Her vil Norges ambisjoner om å ivareta egne interesser synes gjennom idealpolitikk. Det er avgjørende for småstater som Norge å føre en utenrikspolitikk som viser våre normative verdier. Det er statens/Norges moralske forpliktelser til å stanse konflikten grunnet de sivile menneskenes lidelser i Libya. Det er lite sannsynlig at Norge vil benytte militærmakt uten å legitimere det ved hjelp av verdiargumentasjon. Likeledes vil Norges reelle altruisme i Libya speiles gjennom verdiargumentasjon, som igjen vil kunne gi Norge økt innflytelse i utlandet. Norges ambisjoner om å etablere etiske og normative standarder for mellomstatlig interaksjon i Libya er også i fokus. Humanitære konsekvenser i Libya vil her være essensielt. Der ikke noe annet er spesifisert tolkes referansene til demokrati og menneskerettigheter snevert til å gjelde konflikten og vil dermed klassifisere dem som verdiargumenter.

I neste kategori vil vi se disse normene og verdiene skinne gjennom som formaliteter; henholdsvis internasjonale lover, avtaler og resolusjoner. I tillegg se hvordan disse benyttes av de norske myndighetene til å forsvare legaliteten til militæroperasjoner i andre lands anliggende (Out-of-Area).

2.4.4 Legitimeringskategori IV: Formelle og operasjonelle argumenter

Når militærmakt med troverdighet kan hjemles i folkeretten⁸ er den legal. Imidlertid er den legitim når den kan argumenteres for politisk og moralsk. Det er her FN sikkerhetsråd som har bemyndig gjort anvendelsen av militærmakt til å betraktes som både legal og legitim (Heløe, 2003). Viktige formelle forhold som påvirker operasjonens legitimitet er om den klart kan hjemles i FN-paktens kapittel VII om kollektiv sikkerhet, i den humanitære normen «Responsibility to Protect» (R2P), og finner bekreftelse i et klart FN-mandat (FN - sambandet; United Nations). Like fullt vil formelle legitimeringsargumenter, være argumenter som forsvarer legaliteten til operasjonen i Libya og det norsk bidraget i forhold til internasjonal lov eller mandatgivende organisasjoner. Her vil resolusjoner og/eller mandat kunne tolkes som en forpliktelse til å realisere/fremstille operasjonen som om en slik forpliktelse foreligger. Folkerettslig forankring kan oppfattes som et argument i sin egen rett, og vil derfor brukes slik av de norske myndighetene. Operasjonelle forhold, vil her klassifiseres som sivilt – samarbeid, soldatenes sikkerhet, evne til å unngå sivile tap etc. som derav bidrar til økt legitimitet. Militærfaglige vurderinger som binder sammen militærmakt og politikk benevnes her som operasjonelle argumenter, og vil bli plassert innenfor denne kategorien (Hermansson 2010:44-45; Heier 2013:128).

Imidlertid ser vi denne kategorien bygger på en sterk sosialkonstruktivistisk og verdidiplomatisk tankegang. Da internasjonale organisasjoner som FN, danner grunnlaget for en normativ virkelighetsoppfatning med den politikken som etableres i form av resolusjoner og mandat. Likeledes utsender disse folkerettslige forankringene ut signaler om hva slags normer og verdier som er akseptable i verdenssamfunnet, og som igjen definerer og bestemmer, samt legitimerer norsk atferd i utenrikspolitikken. Som presentert i innledningen, har derfor FNs legitimitet ikke minst blitt avgjørende for å begrunne norske standpunkter og holdninger i utenrikspolitikken.

For øvrig vil argumentasjon myndighetene benytter for å vinne støtte til operasjonen, selv om de i seg selv ikke utgjør en begrunnelse for operasjonen (eks FN – mandat eller folkerettslig forankring) settes inn under denne kategorien. Dette er forhold som

---

⁸ Folkeretten regulerer forholdet mellom stater, og fremstiller statene som likeverdige enheter som skal handle etter atferdsregulerende normer (Fermann 2013:31).

i seg selv ikke utgjør argumenter for militære bidrag til Libya, men som likevel er egnet til å øke legitimiteten og oppslutningen om mål og virkemiddel og derfor blir brukt som *de facto* argumentasjon (Hermansson 2010:44).

I følgende kapittel; 2.4 har jeg presentert de fire legitimeringskategoriene fra Hermanssons studie (2010), som er essensen for klassifiseringen av de norske uttalelsene i kapittel 3. Disse er henholdsvis; (i) Norsk allianseforpliktelse; som hovedsakelig innebærer Norges forpliktelse og støtte til allianser, med hensikt å motta assistanse i sikkerhets-politiske utfordringer og kriser. (ii) Ekstern innflytelse; Norges innflytelse utover alliansenes omgivelser, ved og blant annet spre normative regelverk og verdier, dette kan være tanker som menneskerettigheter, ytringsfrihet og demokratiske prinsipper. (iii) verdiargumentasjon; Ideelle forpliktelser til beskytte sivilbefolkningen i Libya, derav humanitære argumenter. (iv) Formelle og operasjonelle argumenter; legitimere Norges engasjement i Libya, ved å blant annet benytte folkerettslige rammer og prinsipper for å styrke R2P-normen, slik som FN-mandat og FN-resolusjonen 1973. Ved operasjonelle argumenter, henvises det til det militære og politiske samarbeidet, der blant annet soldatenes sikkerhet står sentralt. Deriblant sivilt – samarbeid, soldatenes sikkerhet, evne til å unngå sivile tap etc. som bidrar til økt legitimitet. Her vil all militærfaglige vurderinger som binder sammen militærmakt og politikk klassifiseres innenfor formelle og operasjonelle kategorien.

Tabell 1. Viser oversikten over legitimeringskategoriene

Kategori (I - IV)
(A) Allianseforpliktelse
(E) Ekstern innflytelse
(V) Verdiargumentasjon
(F) Formelle og operasjonelle argumenter

I neste kapittel skal jeg kartlegge norske myndigheters legitimeringsargumentasjon for deltakelse i den multinasjonale intervensjonen i Libya i 2011 kronologisk gjennom fire faser.

Kapittel 3 Kartlegging av myndighetenes legitimeringsargumentasjon for norsk deltakelse i Libya

I forrige kapittel ble IP og UP-teori i statsvitenskapen presentert, med utgangspunkt for å teoretisk informere og begrepsfeste de fire legitimeringskategoriene; «*Allianseforpliktelse*», «*Verdiargumentasjon*», «*Ekstern innflytelse*» og «*Formelle og operasjonelle argumenter*». I inneværende kapittel skal jeg kartlegge myndighetenes argumenter slik de fremkommer i uttalelser og offentlige dokumenter til støtte for norsk militær deltagelse i intervensjonen i Libya 2011. Myndighetsuttalelsene fremstilles kronologisk, da argumentasjonen førstegangen oppstod i februar 2011, frem til debatten opphørte (her: september 2012). Kartleggingen vil fokusere på myndighetspersoner i regjeringen med ansvar for dette politikkområdet og noen offentlige rapporter.

Uttalelsene blir ordnet i fire ulike faser innenfor legitimeringsforløpet fra februar 2011- til september 2012. Fase I er blitt kalt ”for-post fektninger” og varer fra 19. februar – 23. mars. Jeg tolker denne fasen som en oppstartsfasen hvorav FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1970 og 1973 blir benyttet for å ha et folkerettslig grunnlag til å sende norske styrker inn i Libya. Fase II har jeg valgt å kalle ”militære aksjoner”, og har fått tildelt tidsperiode fra 23. mars - 28. juni. Dette grunnet Norges beslutning om å delta i koalisjonsoperasjonen i hele tre måneder. Denne fasen markerer dermed skille fra krigsforberedelse til de facto intervensjon.

Nest siste fase (fase III), har jeg kalt “videreføring og avslutning av de militære aksjonene”. Her har jeg valgt å se på myndighetenes argumenter fra 1. juli - 31. oktober. Denne fasen presenterer henholdsvis hvordan forsvarsdepartementet bestemte i begynnelsen av juli måned å videreføre de norske styrkene i Libya. Her vil myndighetsuttalelsene fra og med denne avgjørelsen om videreføringen i juli, helt frem til Norge avsluttet dets militære bidrag i slutten av oktober være i fokus. Siste fase (IV), har jeg valgt å se på post- legitimeringen av Norges deltakelse i Libya. Her vil jeg ytterligere se om det er noen forskjeller i graden av rettfærdiggjøringsargumenter fra krigens ulike faser, til året etter. Denne fasen har jeg

derfor gitt navnet” tilbakeblikk på operasjonene - post-legitimering”, og inkluderer uttalelser gitt ut fra tidsperioden 31. januar 2012 til 21. september 2012.

3.1 Fase I: For- post fektninger (19. februar - 23. mars 2011)

Det var i slutten av desember 2010, begynnelsen av Januar 2011 at opprørerne i Nord-Afrika og Midtøsten startet for fullt. De tidligere franske og italienske kolonistatene hadde lenge levd under diktaturer. Befolkningene i de respektive landene ønsket endring; demokratisering, menneskerettigheter, bedre levekår og mer frihet. På et tidspunkt utløste disse ønskene massive demonstrasjoner, sammenstøt og omveltninger (Globalis). Det var tidlig i februar 2011 da den arabiske våren hadde ankommet Libya. Den 26. februar vedtok sikkerhetsrådet resolusjon 1970 (innførte våpen-embargo og Gaddafi-familiens midler i utlandet ble fryst), som senere ble basis for FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1973 den 17. mars (S/RES/1970 2011; S/RES/1973 2011). Denne resolusjonen gav rett til å bruke ”all necessary means” for å beskytte sivilbefolkningen i Libya. Samtidig førte opprøret mot Gadaffi regimet til at det ble opprettet et overgangsråd av motstanderne innad i landet. Den 27. februar, dannet opprørsgruppa en ny regjering; ”The National Transition Council” (NTC). Dog ble den ikke offisielt erklært etablert før 5. mars 2011 (Temehu; Matlary 2013:113). Frankrike var tidlig ute med å godkjenne denne nye regjeringen som en legitim myndighet. Norge var enda ikke kommet til det stykke hvor de anerkjente NTC.

Ettermiddagen 19. mars startet de første angrepene på libysk luftvern (Ibid:113). Norske myndigheter var tidlig ute med å fordømme libyske regimets voldsbruk mot sivile. På Stortinget var det bred politisk enighet om å støtte FN-resolusjonen. Saksbehandlingen gikk temmelig raskt etter at resolusjonen var blitt utstedt, likeledes varslingen til forsvaret og deployeringen av jagerfly (Hansen 2013: 143-145; Matlary 2013:124). Styrkebidraget til støtte for FN-resolusjonen startet 18. mars. Forsvarets operative hovedkvarter (FOH) fikk politiske og militære føringer på at Norge skulle stille seks F-16 fly (kampfly) til rådighet. Den 20. mars var de norske jagerflyene på plass i Souda Air Base på Kreta under den amerikanskledede kommando i OOD (Haga Lunde, 2012:91-102). Noen dager senere, den 24. mars, ble det annonsert at

NATO og deres allierte nå ville implementere alle aspektene ved FN-resolusjonen 1973, og slik ble OUP offisielt etablert (NATO [b]).

Jeg vil nå gjennomgå fem offentlige kilder/dokumenter som delvis eller i sin helhet presenterer det norske bidragets startsfase til OOD og senere OUP i Libya. Jeg vil deretter klassifisere de fremtredende legitimeringsargumentene inn under de fire legitimeringskategoriene; (i) Allianseforpliktelse, (ii) Ekstern innflytelse, (iii) Verdiargumentasjon, & (iv) Formelle og operasjonelle argumenter.

3.1.1 Ambassadør Bente Angeli Hansen: innlegg om Libya i Genève 25. februar

Noen få dager etter pressemeldingen utstedt av utenriksdepartementet om voldsbruken i Nord-Afrika (Utenriksdepartementet [b] 19.02.2011), holder Norges ambassadør Bente Angeli Hansen den 25. februar et innlegg under menneskerettighetsrådets spesialsesjon om Libya i Genève (Utenriksdepartementet [c] 25.02.2011). Her omtaler ambassadøren situasjonen i Libya som svært kritisk, og fordømmer Libyske myndigheter utførelse av vold mot egen befolkning. Videre påpeker hun Norges fulle støtte til ICC til å etterforske volden utført av regimet.

Norway welcomes this timely opportunity to address the critical human rights situation in Libya. It is a duty of this Council to react urgently to the widespread and grave breaches of fundamental human rights that we are witnessing in the country (ibid).

[...] We call for an immediate end to the violence and for steps to be taken to address the legitimate demands of the population. We urge the Libyan authorities to allow full access for the provision of humanitarian assistance to those in need (ibid).

I de to første sitatene blir verdiargumentasjon fremhevet, da det henvises til menneskerettighets situasjonen i landet. Samtidig ser vi at FN's grad av sentralitet blir vektlagt, da det er sikkerhetsrådet som må vedta en felles beslutning om å ta fatt i situasjonen formelt, slik at en intervensjon kan bli gjort legal og dermed lar seg legitimere.

Videre, spesifiserer ambassadøren hvor viktig det er at de skyldige for volden i landet holdes ansvarlig for deres gjerninger. Likeledes peker hun på at Norge støtter enhver folks ønske om å leve i et samfunn der menneskerettigheter respekteres.

Norway supports all people's desire to live in society where all human rights, including civil and political rights are safeguarded. We believe freedom of expression and assembly is precondition for sustainable development and prosperity (Ibid).

Uttalelsen gjengitt over tolker jeg innenfor rammen til ekstern innflytelse kategorien, da det henvises til Norges ønske om at "våre verdier" rundt ytringsfrihet og politiske rettigheter skal være universelle. Her ser vi at Norge sprer sin normative innflytelse for å bevare de aspektene ved samfunnet som tilsvarer norske normer og verdier.

Talen dominerer først og fremst verdiargumentasjon, og nesten like sterkt står de formelle og operasjonelle argumentene og ekstern innflytelse argumentasjon, som hovedsakelig blir benyttet for å støtte opp verdiargumentene. Allianseforpliktelsesargumentasjon er i denne talen fraværende. Etter min vurdering fordeles tyngdepunktene i legitimeringsargumentasjonene i denne kilden slik; *Verdiargumenter (3), Formelle og operasjonelle argumenter (2), Ekstern innflytelse (2), Allianseforpliktelse (0)*.

3.1.2 Daværende utenriksminister Jonas Gahr Støre: Innlegg i FNs menneskerettighetsråd i Genève 28. februar

I et innlegg i FNs menneskerettighetsråd i Genève den 28. februar, gir daværende utenriksminister Jonas Gahr Støre klar beskjed på vegne av Norge at vi er klare for å støtte verdenssamfunnet med gjennomsyn av tilstanden i Libya. Her legger han stadig vekt på det humanitære aspektet; nemlig beskyttelse av menneskerettigheter, og hvordan Norges medlemskap i FN er til for å sikre at hvert enkelt individ blir bedre beskyttet mot diskriminering og overgrep.

Universal human rights are enshrined in international conventions. Their full implementation cannot be limited by choice. But neither can a political model be imposed from outside. We now need to make available all relevant experiences to those populations who seek to enter and complete the transition towards democracy and full respect for all human rights (Støre, 28.02.2011).

Norway stands ready to play its part [...] the fulfillment of the aspirations of Libyans may come back to challenge the UN. A power vacuum in that country will not do anyone any good. I urge the UN Security Council to start reflecting on how the international community can step in and assure the rights of the people – and the future prospects of stability and democracy (ibid).

Her igjen henviser utenriksministeren til det verdimeslige aspektet, nemlig fravær av menneskerettigheter og demokrati i Libya. Samtidig reflekterer han rundt Norges og

det internasjonale samfunnets ansvar og engasjement med å beskytte sivilbefolkningen. Her ser vi tydelig at Norge bevisst promoterer seg selv som en fredsbevarende nasjon, samt som en troverdig og lojal stat. Som tidligere sett har nemlig FN og de verdier FN forfekter en stor betydning for Norge. Derfor velger jeg å klassifisere de overnevnte uttalelsene som både verdiargument i lys av ekstern innflytelse kategorien, og innenfor verdiargumentasjon kategorien.

Etter å ha tatt for seg de humanitære aspektene ved situasjonen i Libya, går ministeren videre med å påpeke norsk ekstern innflytelse. Her ser vi hvordan Norge vil bruke sin innflytelse til å bevare de trekkene ved samfunnet som tilsvarer norske normer og verdier. Dette kan eksemplifiseres her ved at ministeren understreker menneskerettigheters betydning;

Norway pays tribute to the thousands and thousands across the world who are taking such daunting risks by standing up their legitimate universal rights. They should feel a strong and clear message of support from this session (ibid).

[...] Universal Human Rights are included in each and every one of the Millennium Development Goals (ibid).

Siden verdiargumentasjon og ekstern innflytelse argumentasjon dominerer denne kilden, vektet de her høyest. Vi ser dog at allianseforpliktelsesargumenter i dette dokumentet lar seg ikke identifisere. De formelle og operasjonelle blir langt sjeldnere benyttet. Jeg velger derfor å fordele tyngdepunktene i legitimeringsargumentasjonene i denne kilden som følger; *Verdiargumenter (3), Ekstern innflytelse (3), Formelle og operasjonelle argumenter (1), Allianseforpliktelse (0)*,

3.1.3 Utenriksminister Jonas Gahr Støre; Stortingets muntlige spørretime 16. mars

I Stortingets muntlige spørretime den 16. mars 2011 kl. 10, stilles daværende utenriksminister Jonas Gahr Støre spørsmål fra de ulike statsrådene og partilederne tilstede. Innledningsvis presiserer utenriksministeren at Norge ikke utelukker støtte til en fly-forbudssone, dog henviser han til et foreliggende FN-mandat dersom Norge skal involveres i fremtidige NATO operasjoner, og spesielt i Libya.

Vi har medvirket til NATOs posisjon, og den går ut på at en eventuell involvering av NATO kun er aktuelt dersom det foreligger et FN-mandat, dersom det har støtte i regionen, og dersom det er et reelt behov for innsatsen, som må ha en tilleggsverdi. Det som diskuteres i New York i

disse dager, er en ny FNs sikkerhetsrådsresolusjon, hvor flyforbudssone ses i sammenheng med å beskytte sivile (Stortinget [b] 16.03.2011:[10:14:45]).

[...] Men fra norsk side vil vi selvfølgelig respektere og stille opp og støtte en enighet i FNs sikkerhetsråd, også om den skulle inneholde en flyforbudssone. Men vi har vært blant dem som har funnet grunn til å advare[...] (Ibid:[10:18:04]).

Likeledes utpeker utenriksministeren her at;

Norge er tydelig til stede i alle de fora hvo disse spørsmålene er oppe, direkte overfor grupperinger og i internasjonale sammenhenger (ibid[10:27:53]) [...] Jeg mener at både vesten og verdenssamfunnet bør tenke seg nøye om og bruke det som er FNs sikkerhetsråd og enighet der, som utgangspunkt for de beslutningene man tar. Det er også en viktig verdi (ibid).

I uttalelsene overfor ser vi antydning til ekstern innflytelse aspektet, der Norge prøver bevisst å være synlig som en fredsnasjon i det internasjonale arena, og følge de folkerettslige forpliktelsene som foreligger. Like fullt ser vi at et FN-mandat her understrekes som nødvendig om Norge skal trekkes inn i en eventuell militær intervensjon i Libya. Dette velger jeg å plassere innenfor formelle argumenter.

I fortsettelsen av den muntlige spørretimen utdyper utenriksministeren hvor viktig det er å skille mellom regimeendring og beskyttelse av sivile i Libya. Her spesifiserer han at det førstnevnte ikke er intensjonen ved intervensjonen, og at humanitærretten alltid skal være i fokus. Dette tolker jeg innenfor formelle og operasjonelle legitimeringskategorien.

For øvrig ser vi i denne redegjørelsen at formelle argumenter skiller seg spesielt ut. Her blir det både referert til en FN-mandat og FN-sikkerhetsrådsresolusjon, som den formelle beslutningen baserer seg på. Samtidig tolker jeg en antydning til allianseforpliktelsesargument, da utenriksministeren henviser til hvordan Norge har støtte eller forpliktelse til sine allierte, som her spesifikt refereres til både FN og NATO. Derfor står allianseforpliktelsesargumenter nesten like sterkt. Dog blir verdiargumenter minst benyttet. Etter min vurdering fordeles tyngdepunktene i legitimeringsargumentasjonene i sin helhet i denne kilden slik; *Formelle og operasjonelle argumenter (3), Allianseforpliktelse (2), Ekstern innflytelse (2), Verdiargumenter (1)*.

3.1.4 Daværende statsminister Jens Stoltenberg : Toppmøte i Paris 19. mars

I forbindelsen om vedtaket om flyforbudssone og intervensjon i Libya, deltar daværende statsminister Jens Stoltenberg på toppmøte i Paris den 19. mars 2011. Her fastslår statsministeren hvor viktig ansvar for beskyttelse (R2P), og hvor betydningsfull en FN-ledet verdensordning er for Norge. Her ser vi nok engang at henvisningen til folkerettslige prinsipper, slik som R2P- prinsippet, fungerer som en narrativ som har til hensikt å rettferdiggjøre det militære engasjementet i Libya fra norsk side (Matlary 2013:121).

Videre i sitt innlegg fremhever statsminister hvor nødvendig det er at oberst Muammar Gaddafi respekterer sitt eget folks legitime krav og forhåpninger om et demokrati. "Libyske myndigheter må beskytte sivilbefolkningen mot eskalerende vold. De må gi humanitære aktører full og uhindret adgang" (Stoltenberg 19.03.2011). Igjen ser vi at verdimeslige argumenter, kommer i fokus for norsk deltakelse i OOD, og er dermed i tråde med verdidiplomatiske perspektivet.

For øvrig henviser han nok en gang til FN, og Norges forpliktelse overfor organisasjonen.

Norge tror fullt og fast på dette nye prinsippet og på betydningen av en FN-ledet verdensordning, og er beredt til å medvirke til at den iverksettes fullt ut ved bruk av politiske, militære og humanitære midler.

Statsministeren fortsetter i sin tale med å si;

[...]De modige beslutningene Den arabiske liga og Den afrikanske union har truffet, var en vesentlig forutsetning for å få bred internasjonal støtte til det historiske vedtaket som Sikkerhetsrådet har gjort. [...]Sikkerhetsrådets resolusjon og den sterke regionale tilslutningen sikrer den nødvendige legalitet og legitimitet. Likevel er dette bare det første skrittet. Tiden er nå inne til å handle (ibid).

Det er særlig viktig at arabiske stater i nøkkelposisjoner og andre land i nærområdet spiller sin rolle fullt ut i sammenhenger forbundet med vår felles innsats (ibid).

Den innledende henvisningen til brudd på menneskerettighetene og den humanitære situasjonen i Libya, som er årsaken til Norges moralske forpliktelse til å bistå sivil befolkningen i Libya, og derav deltagelsen, klassifiseres inn under verdiargument kategorien. Videre reflekterer statsministeren en rekke ganger til FN-sikkerhetsråds

resolusjon og det internasjonale samfunnet som forsvarer legaliteten til operasjonen i Libya, dette knyttes klart opp mot formelle kategorien. Ministeren understreker også arabiske ligaen og afrikanske unions relevans for en politisk dialog, noe som her kategoriseres inn under allianseforpliktelse kategorien.

I denne kilden benyttes alle argumentene, da de er like fremtredende i talen. Etter min vurdering fordeles derfor tyngdepunktene i legitimeringsargumentasjonene i denne kilden som følger; *Formelle og operasjonelle argumenter (2)*, *Allianseforpliktelse (2)*, *Ekstern innflytelse (2)*, *Verdiargumenter (2)*,

3.1.5 Daværende forsvarsminister Grete Faremo: Forutsetninger for de norske styrkene 22. mars

Den 22. mars 2011, blir regjeringen innstilt på å delta i koalisjonsoperasjonen etter den amerikanskledede kommandoen OOD. Innledningsvis utdyper forsvarsministeren Grete Faremo at det arbeides mye for å få en bred koalisjon, slik at Norge kan delta i en internasjonal koalisjon med ”størst mulig deltagelse fra landene i regionen”. Dette anser jeg som et allianseargument.

Videre omtaler hun Norges luftforsvar som godt trent og utstyrt for oppdraget. Dette tolker jeg innenfor ekstern innflytelse argumentet. For øvrig orienterer forsvarsministeren om hvor viktig det er med grunnleggende forutsetninger og engasjementsregler eller såkalte SOP-er (Standard Operation Procedure) for de norske styrkene før de deltar i internasjonale operasjoner. Disse betingelsene som hun understreker er blant annet; at de norske styrkene inngår i et effektivt kommando- og kontrollarrangement, der operasjonsplanene på forhånd må godkjennes. I tillegg må de norske styrkene som benyttes i intervensjonen, hele tiden være under norsk kontroll, da de norske personellet er underlagt norsk jurisdiksjon og norsk folkerettslig forpliktelser. Samtidig understreker forsvarsministeren at de norske offiserene må inngå i en kommandokjede for å sikre at de norske styrkebidragene ikke gjennomfører oppdrag som er i strid med norske lover, forpliktelser og begrensninger (Forsvarsdepartementet [c] 22.03.2011; St. prp. nr. 150 2010-2011). Disse engasjementsreglene nevnt over, hører godt under den formelle og operasjonelle legitimeringskategorien. Da disse er forhold som ikke utgjør direkte argumenter for å

delta i luftkrigen, men de er egnet til legitimere en handling som utføres av norske styrker i operasjonen. Likeledes ser vi at disse forutsetningene er med å bekrefte samtidig forsikre sikkerheten til soldatene som sendes til Libya.

Formelle og operasjonelle argumenter er dominerende i denne kilden i kraft av dets berikelse i uttalelsen til forsvarsministeren, som viser tydelig denne typen argumentasjon. Allianseforpliktelsesargumentasjon står nesten like sterkt. Etter min vurdering fordeles derfor tyngdepunktene i legitimeringsargumentasjonene slik; *Formelle og operasjonelle argumenter (3), Allianseforpliktelse (2), Ekstern innflytelse (1), Verdiargumenter (1)*.

Tabell 2. Fordeling av legitimeringsargumenter i Libya fase I (25. februar-23. mars 2011)

Fase I	Forent kodingsvurdering
3.1.1 19.februar	$V^3 > (E^2 \approx F^2) > A^0$
3.1.2 28.februar	$(V^3 \approx E^3) > F^1 > A^0$
3.1.3 16.mars	$F^3 > (A^2 \approx E^2) > V^1$
3.1.4 19.mars	$(F^2 \approx V^2 \approx A^2 \approx E^2)$
3.1.5 22.mars	$F^3 > A^2 > (E^1 \approx V^1)$
Sum	$F^{11} > V^{10} \approx E^{10} > A^6$

A: Allianseforpliktelse; V: verdiargumentasjon; E: Ekstern innflytelse; F: formelle og operasjonelle argumenter.

I tabellen presentert overfor, ser vi en vektet rangeringsmatrise som viser funnene fra hver og en av kildene i denne fasen. Som allerede nevnt i kapittel 1, er kodingen av kildene vektet mellom en tallverdi fra 0 og 3. Disse har jeg så samlet sammen for å se på forskjellene innad i fasene, for så i kapittel fire å se spredningen av legitimeringsargumentasjon (diakron komparasjon) mellom de fire fasene oppgaven studerer.

For øvrig ser vi tabell 2, at de formelle og operasjonelle argumentene utpeker seg spesielt. Dette betyr at denne typen argumentasjon står relativt sterkt i forhold til de andre kategoriene (her verdiargumentasjon som ble benyttet mest i to av fem kilder).

Nesten like sterkt står verdiargumentasjon og argumentasjon knyttet til ekstern innflytelse, allianseforpliktelsesargumentasjon ble langt sjeldnere brukt, og havner derfor i siste rekke i fase I.

3.2 Fase II: Militære aksjoner (23. mars – 28. juni 2011)

Som vi så i fase en, hjemlet de norske Myndighetene det norske engasjementet i FN ledet operasjon ”OOD” med FNs sikkerhetsresolusjon 1973 (Kongelig Resolusjon; UN/S/Res /1973 2011). Den kongelige resolusjon som blir utstedt den 23. mars, gir fullmakt for Norge å delta militært i operasjonene i Libya. Samme dag overtar NATO kommandoen fra USA (OOD), og OUP blir den nye operasjonen som settes i gang offisielt den 31. mars 2011 (Matlary 2013:113). Imidlertid markerer denne fasen et skille fra pre - krigsdeltakelse til de facto aktiv norsk deltakelse i luftkrigen over Libya. Den 1. juni beslutter Norge å forlenge dets engasjement sammen med NATO i Libya i 90 ekstra dager (Forsvarsdepartementet [e] 01.06.2011).

Jeg vil nå gjennomgå syv offentlige dokumenter som viser delvis eller i sin helhet det norske engasjementet i OUP i fase to, og kartlegge legitimeringsargumentene innenfor de fire legitimeringskategoriene presentert i kapittel 2.4.

3.2.1 Kongelig resolusjon 23. mars

På bakgrunn av FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1973, blir det utstedt en Kongelig resolusjon den 23. mars 2011. Her forfektes det at den libyske regimet ikke følger opp forpliktelsene i FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1970. Deriblant blir det her bestemt at Norge skal delta i operasjonene for å gjennomføre resolusjon 1973; der det heter at: << take all necessary measures, notwithstanding paragraph 9 of resolution 1970 (2011), to protect civilians and civilian populated areas under threat of attack in the Libyan Arab Jamahiriya [...] (UN/S/Res /1973 2011). FNs resolusjonen 1973 anses videre for å være i samsvar med Grunnloven § 25⁹. Det blir derfor her bestemt at

---

⁹ Paragraf 25 i den norske grunnloven gir klar beskjed om hva som kreves dersom norske styrker skal delta i krig, eller settes under fremmed kommando (stortinget). Her står det nemlig at ” Kongen har høieste Befaling over Rigets Land- og Søemagt. Den maa ikke overlates i fremmede Magters Tjeneste, og ingen fremmede Krigsfolk, undtagen Hjelpetropper mod fiendtlige Overfald, maae inddrages i Riget uden Storthingets Samtykke..

Norge skal bidra med seks F-16 fly for en periode på inntil tre måneder (Kongelig Resolusjon 23.03.2011). Dertil forutsettes det i resolusjonen at;

Resolusjonen krever en umiddelbar stans i angrepene på sivile, understreker betydningen av en politisk løsning som imøtekommer det libyske folkets legitime krav, og krever libysk etterlevelse av folkeretten og iverksetting av tiltak for å beskytte sivile (ibid).

Imidlertid ser vi at verdiargumentasjon gjør seg svært sentral i resolusjonen, igjen påpekes det folkerettslige aspektet ved legitimeringen av den norske deltakelsen;

[...] deltakelsen skjer med et klart og avgrenset mandat fra FNs sikkerhetsråd, og at det er i norsk og internasjonal interesse at vi bidrar til oppfyllelsen av resolusjonen og beskyttelse av sivilbefolkningen i samsvar med resolusjonens krav (ibid).

I denne bestemmelsen fremheves det ytterligere at et mandat fra FNs sikkerhetsråd og henvisningen til Norges konstitusjon (Grunnloven), som en sentral element for Norges avgjørelse om å delta militært i operasjonene i Libya. Om FN-resolusjonen hadde vært i strid med Grunnloven, ville resolusjonen kunne vike for den. Dette velger jeg å klassifisere som et formelt argument. I de to sitatene overfor presiseres det folkerettslige aspektet med henvisning til sivilbefolkningen i Libya, noe som her klassifiseres både innenfor formelle og operasjonelle kategorien og verdikategorien. Altså har denne uttalelsen et dobbeltbunn. Det er tydelig at beskyttelse av sivilbefolkningen, og et folkerettslig grunnlag er to elementer som går igjen i bestemmelsen og derfor utpeker seg spesielt. For øvrig står det også i resolusjonen at NATO vil ha en spesiell rolle, etter å ha tatt over kommandoen fra USA.

Likeledes understrekes det:

”En rekke land signaliserte konkrete militære bidrag, herunder Norge. [...]klart ønskelig å muliggjøre deltakelse av arabiske stater. Norge vil arbeide for en bredest mulig koalisjon med deltakelse fra regionen. Norske militære bidrag vil derfor være forberedt på å delta i et samarbeid mellom vestlige og arabiske stater (ibid).

Denne erklæringen bygger sterkt på en allianseforpliktelsesargumentasjon, ettersom det henvises til samarbeid mellom Norge og andre nasjoner. Dessuten ser vi også at ekstern innflytelse argumenter fremkommer i resolusjonen; der Norge vil aktivt arbeide for å etablere en bidragsytende komite for de deltakende nasjonene. Dog er det de formelle og operasjonelle argumentene som dominerer denne kilden i lys av dets omfang som hører innunder denne typen argumentasjon. Jeg har også identifisert

fremtredende argumenter i fra tre andre legitimeringskategoriene. Da verdiargumentasjon står nesten like sterkt frem som de formelle og operasjonelle. Etter min vurdering fordeles derfor tyngdepunktene i legitimeringsargumentasjonene i denne omgang slik; *Formelle og operasjonelle argumenter (3), Verdiargumenter (2), Allianseforpliktelse (2), Ekstern innflytelse (2)*.

3.2.2 Statsminister Jens Stoltenberg: Redegjørelse om norsk oppfølging av FNs sikkerhetsrådsresolusjoner 1970 og 1973 29. mars

24. mars 2011, blir Norge med i NATO-ledet kommando, OUP (forsvarsdepartementet [c] 24.03.2011). Nå var luftkrigen i Libya blitt de facto. I sin redegjørelse for stortinget den 29. mars, informerer statsministeren om Norges engasjement i Libya som en i rekken av mange intervensjoner i norsk utenrikspolitisk historie. Her henviser statsministeren til en FN-ledet verdensordning, der bruken av militærmakt av og til ansees som nødvendig, selv om det ikke er ønskelig. Dessuten understreker han prinsippet om ansvar for beskyttelse (Responsibility to protect [R2P]), som nok engang skal forsterke legitimeringen av militære innsatsen i Libya. Dette gjør han henholdsvis med å henviser til hvor viktig det er med å benytte seg av alle nødvendige midler til å beskytte sivile i Libya.

Likeledes setter statsministeren ekstra vekt på FN. Hvorav han peker på FNs rolle som sentral for å opprettholde internasjonal fred og sikkerhet. For øvrig belyser han Norges engasjement i operasjonen i Libya slik; ”Norge skal være til å kjenne igjen når FN påtar seg krevende oppgaver; vi deltar og tar vår del av ansvaret” (Stoltenberg 29.03.2011). Denne uttalelsen viser hvordan Norge øver ekstern innflytelse i det internasjonale arena, og faller naturlig innenfor denne ekstern innflytelse kategorien.

For øvrig har jeg valgt å eksemplifisere to essensielle avsnitt fra talen til statsministeren som beskriver Norges aktive rolle i Libya, med vekt på operasjonelle samt allianseargumenter;

[...] De forutsetningene vi har stilt til kommando- og kontrollordninger for norsk militær deltakelse er vel ivaretatt. Vi har full kontroll med bruk av norske styrker.[...] Norsk lov og folkerettslige forpliktelser legges til grunn for norske styrkers operasjoner og vårt personell er underlagt norsk jurisdiksjon. Det er viktig for den militære operasjonen at den nyter bred støtte blant Libyas naboer (ibid).

[...] Fra norsk side har vi brukt vårt nettverk i Midtøsten og Afrika til løpende kontakt med Den arabiske liga, Den afrikanske union og med landene i regionen (ibid).

I første sitatet gjengitt overfor ser vi at de operative styrkene blir understreket av statsministeren, noe som jeg velger å plassere innenfor formelle og operasjonelle kategorien. I sitat to referer ministeren til Norges nettverk i Midtøsten og Afrika, noe som her inngår inn under allianseforpliktelseskategorien.

Med utgangspunkt i de to første avsnittene av innledningen i talen, spesifiserer statsministeren Norges rolle som promotør for fredelige løsninger. Dette klassifiseres innenfor ekstern innflytelse kategorien. Videre peker han nok engang på hvordan den operative militære kapasiteten til Norge har bidratt til å redde de sivile i Libya mot deres eget regimes overgrep. Her vil vi derfor eksemplifisere hvordan verdiargumentasjonen gjør seg svært gjeldende:

[...] Vi fordømmer voldsbruk og krever at det finnes fredelige løsninger gjennom politisk dialog og demokratiske reformer.[...] Norge arbeider for at tiltak på det humanitære område må prioriteres høyere, og det haster. Det gjelder humanitær tilgang, respekt for humanitære prinsipper og mobilisering av politisk og økonomisk støtte til nødvendig humanitær innsats (ibid).

Videre utdyper statsministeren dette aspektet;

Humanitære mål står helt sentralt i sikkerhetsrådets vedtak og var viktige for oppslutningen om resolusjonen. Det er et krav at begge parter i den væpnete konflikten fullt ut respekterer humanitærretten og menneskerettighetene (ibid).

[...]Vi har svekket regimets militære evne betydelig. Vi har lykket med å forhindre angrep på sivilbefolkningen. Menneskeliv er reddet. Det viser at det var riktig å iverksette de militære tiltakene og at det var riktig av Norge å bidra (ibid).

Innledningsvis i sitatet gjengitt over refererer statsminister til humanitære situasjoner generelt, noe som hører naturlig under verdimeslige aspektet i lys av Norges egne etiske verdier og normer, som her plasseres innenfor ekstern innflytelse kategorien. Dertil henvises det humanitære mål i lys av FN, noe som her forstås som Norges forpliktelse overfor FN å delta samtidig Norges eget ståsted som humanitær forkjemper. Dette velger jeg å plassere innenfor formelle og operasjonelle kategorien samt ekstern innflytelse kategorien. I fortsettelsen av talen klarer Statsministeren også å skyte inn et argument om Norges rolle innad i FN som troverdig og lojal partner, noe som jeg naturlig tolker innenfor denne sammenhengen igjen som et ekstern

innflytelse argument.

Sett talen under ett; i første avsnitt av redegjørelsen til Stoltenberg, ser vi at han informerer om engasjementsreglene, som hører naturlig inn under formell og operasjonelle legitimeringskategorien. Hertil presenterer han Norges omegn allianser rundt Libya, hvorav den arabiske liga og den afrikanske union blir nevnt. Dette velger jeg og klassifisere under allianseforpliktelseskategorien. Mot slutten referer han tilbake til humanitære situasjonen, og respekt for menneskerettigheter, noe som nærmest kan sees på som en mal for hvordan verdiargumenter er utformet. Dette igjen styrker verdiargumentet i denne redegjørelsen. Denne talen domineres derfor både av verdiargumentasjon og formelle og operasjonelle legitimeringsargumenter. Nesten like sterkt står ekstern innflytelse argumenter og allianseforpliktelsesargumentasjon. Etter min vurdering fordeles tyngdepunktene i legitimeringsargumentasjonene som følger i denne redegjørelsen; *Verdiargumenter (3), Formelle og operasjonelle argumenter (3), Ekstern innflytelse (2), Allianseforpliktelse (2)*.

3.2.3 Forsvarsministerens redegjørelse for stortinget 9. mai

Noen dager senere, den 9. mai. 2011, redegjør forsvarsministeren videre for Stortinget om den norske oppfølgingen av FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1973. Her kommer det blant annet frem atter en gang at det var beskyttelse av sivile som var i fokus for den norske deltakelsen i operasjonene i Libya. Forsvarsministeren fremhever også at regjeringen deler verdenssamfunnets perspektiv om at Gaddafi har mistet hans politiske legitimitet i Libya. Hun peker videre på at NATO ikke går inn med militære virkemidler for å få et regimeskifte i Libya “Gaddafi selv er ikke et legitimt mål” (Faremo 09.05.2011).

For øvrig i redegjørelsen henviser forsvarsministeren tilbake på hvor viktig en samlet allianse er for operasjonens fremgang og opprinnelige hensikt;

NATOs medlemsland står samlet om beslutningen om å iverksette operasjon Unified Protector. Det er viktig at Alliansen fremstår som troverdig og samlet, og Regjeringen vil fortsette å arbeide for bred deltagelse blant NATOs medlemsland og andre bidragsytende land (Faremo 09.05.2011).

Sivile og militære tiltak har sammen bidratt til å betydelig svekke Gaddafi-regimets evne til å ramme egen befolkning, og vi kan være stolte av at Norge tar sin del av ansvaret for å oppfylle FNs Sikkerhetsrådsresolusjon 1973(ibid).

Innledningsvis i redegjørelsen fremkommer verdi-spesifikke argumenter i lys av FN-resolusjon, derfor velger jeg å klassifisere dette som både et verdiargument og et formelt legitimeringsargument. Samtidig blir allianse aspektet fremhevet som begrunnelse for deltakelse i OUP. Derfor tolker jeg første avsnittet sitert i sin helhet som et allianseargument, og plasserer det derfor innad i alliansekategorien. Det andre siterte avsnittet inneholder referanser til et foreliggende resolusjon, derfor klassifiseres det her som et formelt legitimeringsargument innenfor formelle og operasjonelle kategorien.

Imidlertid nevner forsvarsministeren hvordan de norske styrkene/personellet har ansvar med å ivareta nasjonale- og folkerettslige hensyn. Likeledes beskriver hun hvordan norske fly er de best egnede til å bruke våpen mot definerte mål. Her fremhever hun Norges spesielle tekniske kompetanse innenfor operativt militært styrke. Dette tolker jeg innenfor både ekstern innflytelse kategorien samt formelle og operasjonelle kategorien.

For øvrig ser vi i denne redegjørelsen at allianseforpliktelsesargumenter er dominerende. Nesten like sterkt står de formelle og operasjonelle argumentene. Etter min vurdering fordeles tyngdepunktene i legitimeringsargumentasjonene i dette dokumentet derfor slik; *Allianseforpliktelse (3), Formelle og operasjonelle argumenter (2), Verdiargumenter (2), Ekstern innflytelse (1)*.

3.2.4 Utenriksminister Jonas Gahr Støre: Redegjørelse om situasjonen i Libya og norsk innsats 9. mai

Etterfulgt at forsvarsministerens redegjørelse for stortinget om FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1973, er det utenriksministerens tur å oppdatere utviklingen i Libya. I sin redegjørelse for Stortinget framhever utenriksministeren også det menneskerettslige aspektet ved konflikten, henholdsvis medbestemmelsesrett, sikre trygghet og utviklingsmuligheter. Blant annet sier han;

Vi står nå midt oppe i et oppgjør om Libyas fremtid. For landets befolkning dreier det seg om å avvikle et autoritært regime og sikre medbestemmelse og utviklingsmuligheter for de mange i stedet for de få. For oss dreier det seg om å fremme dyptgripende verdier som vi tror på – å sikre beskyttelse av sivile, bistå mennesker i nød, styrke FN og den internasjonale rettsorden, samt å støtte sentrale folkerettslige prinsipper som vi – historisk sett – selv har vært med på å kjempe frem (Utenriksdepartementet [e] 09.05.2011).

I første omgang av redegjørelsen ser vi at utenriksministeren henviser til en FN-ledet verdensorden, og nødvendigheten av å beskytte sivile, som er naturlige tegn på verdiargumentasjon i lys av formelle argumenter. Samtidig gjenspeiler dette Norges egne verdier, derav norsk innflytelse til å bevare disse verdiene og normene i samfunnet. Dette tolker jeg imidlertid innenfor rammen av ekstern innflytelse kategorien.

Videre i redegjørelsen ser vi nok engang at utenriksministeren fremhever det folkerettslige aspektet ved intervensjonen;

Jeg oppfordret FNs sikkerhetsråd til å tenke igjennom hvordan FN og det internasjonale samfunn kan spille en rolle for å bidra til demokrati, stabilitet og sikre respekten for menneskers rettigheter i Libya. Vi vil støtte at FN planlegger for et slikt ansvar, i samarbeid med de regionale organisasjonene (ibid).

Denne uttalelsen gjengitt over, klassifiserer jeg som ekstern innflytelse; da Norge prøver aktivt å spre egne verdier og normer over på det internasjonale samfunnet som en helhet.

For øvrig henviser utenriksministeren mye tilbake på Norges konstitusjonelle rammeverk, og hvordan opposisjonspartiene sammen med regjeringen samarbeidet for at den norske utenrikspolitikken skulle styrkes og stå samlet. Samtidig peker han atter en gang på FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1970 og 1973, med hovedvekt på FN paktens prinsipp om ikke-innblanding i andre lands anliggende. Da det var viktig at den ikke skulle komme i veien for intervensjonen i Libya nettopp for å beskytte sivilbefolkningen; ”FNs mandat går kun på beskyttelse av sivile, ikke å bistå militære styrker med regimeendring. Dette forholder vi oss selvsagt strengt til” (ibid).

Vi ser dermed at ekstern innflytelse argumentasjon er dominerende i denne kilden. Nesten like sterk argumentasjon finner jeg innenfor de tre andre kategoriene. Etter min vurdering fordeles derfor tyngdepunktene i legitimeringsargumentene i denne kilden slik ; *Ekstern innflytelse (3), Formelle og operasjonelle argumenter (2), Verdiargumenter (2), Allianseforpliktelse (2)*.

3.2.5 Pressemelding fra forsvarsdepartementet 10. juni

I en pressemelding utstedt fra forsvarsdepartementet den 10. juni, blir det besluttet at Norge skal videreføre dets kampflybidrag med inntil fire jagerfly frem til 1 august (Forsvarsdepartementet [g] 10.06.2011). Forsvarsministeren begrunner dette med sikkerhetsrådets resolusjon 1973, samtidig fremhever hun at de norske styrkene har bidratt betydelig med å beskytte de sivile i Libya. Henvisningen til å beskytte de sivile, er tydelig et verdiargument, dog referansen til resolusjon 1973, er som vi har sett tidligere et formelt argument, og hører inn under formelle og operasjonelle kategorien.

Innledningsvis påpeker forsvarsministeren at Norge med et lite luftforsvar ikke kan opprettholde et stort kampflybidrag over lang tid. Derfor konstaterer hun hvor viktig det er med allierte i slike tilfeller. I dette avsnittet ser vi først og fremst at allianseforpliktelsesargumentasjon blir benyttet.

Videre blir det besluttet at Norge skal overta setet i kontaktgruppen etter Danmark, noe som forsvarsministeren her mener;” vil gi oss en god mulighet for å øve innflytelse på den samlede internasjonale innsatsen i Libya, også etter at de militære operasjonene er avsluttet”. Dette utsagnet klassifiserer jeg også innenfor allianseforpliktelseskategorien.

Imidlertid ser vi at denne pressemeldingen dominerer først og fremst allianseforpliktelsesargumentasjon. De tre andre legitimeringsargumentasjonene er her svak benyttet. Etter min vurdering fordeles derfor tyngdepunktene i legitimeringsargumentasjonene i denne pressemeldingen slik; *Allianseforpliktelse (2), Formelle og operasjonelle argumenter (1), Verdiargumenter (1), Ekstern innflytelse (1)*.

3.2.6 Utenriksminister Jonas Gahr Støre: innlegg for Stortinget 14. juni

I et innlegg i debatten om NATO-meldingen for stortinget 14. juni 2011, påpeker utenriksministeren hvor betydelig militæralliansen NATO er for Norge. Han innleder innlegget med å sette NATO i fokus, før han går videre å snakke om dets betydning og alliansens utvikling generelt.

Til sist vil jeg si at det er gjennom våre Nato-allierte vi er deltaker i en veldig krevende militæroperasjon i Afghanistan, som nå er inne i sin transisjon mot afghansk sikkerhetsansvar. Og vi er gjennom en Nato-kommando engasjert i Libya. Det understreker alvoret vi forbinder med NATO. NATO er ikke en historisk etterlevning, men en organisasjon som i høyeste grad er i stand til å være relevant, og til å svare på behov og utfordringer her og nå (Støre 14.06.2011).

I uttalelsen gjengitt over ser vi atskillig tegn på at allianse perspektivet blir vektlagt, derfor velger jeg å plassere teksten i sin helhet under allianseforpliktelses kategorien, da det er nettopp dette NATO representerer her. Imidlertid ser vi at norsk ekstern innflytelse argumentasjon benyttes i liten grad for å støtte opp under allianseforpliktelsesargumentene. Verdiargumentasjon og formelle og operasjonelle argumentasjon er her fraværende. Etter min vurdering fordeles tyngdepunktene i legitimeringsargumentasjonene derfor slik i denne omgang; *Allianseforpliktelse (3), Ekstern innflytelse (1), Formelle og operasjonelle argumenter (0), Verdiargumenter (0)*.

3.2.7 Daværende statssekretær i Utenriksdepartementet Espen Barth Eide: situasjonen i Libya på P2 22. juni

Onsdag 22. juni, deltar Espen Barth Eide sammen med NUPI - rådgiver Helge Lurås på et radio-intervju hos NRK P2 om situasjonen i Libya. Her blir statssekretæren i UD stilt ulike spørsmål som omhandler Norges standpunkt på å anerkjenne overgangsrådet som Libyas eneste rettmessige representant (NRK P2 22.06.2011). Her fremholder statssekretæren blant annet at; ”Vi har hatt en tett dialog med opprørsrådet i mange måneder”. Denne enkle uttalelsen, demonstrer tydelig Norges rolle når det kommer til fredsmekling samt støtte og forpliktelse overfor allierte. Derfor velger jeg å plassere denne myndighetsuttalelsen innenfor ekstern innflytelse kategorien. For øvrig henviser Barth Eide tilbake til det folkerettslige aspektet med koalisjonsoperasjonen i Libya;

Når det gjelder spørsmål om en slags juridisk anerkjennelse, så er Norge solid plassert i en viktig tradisjon som sier at vi anerkjenner stater og ikke regjeringer eller grupper. Vi har hatt en tett dialog med opprørsrådet i mange måneder. Vi har også sagt siden før bombingene begynte at Gaddafi har mistet all sin legitimitet og må gå av (ibid).

I fortsettelsen av dette argumentet setter Barth Eide situasjonen i enda et kritisk syn;

Vi har tidlig erfaring med konfliktløsning. I tidlig fase vil begge parter vinne enn å inngå en kompromiss. Minne om at før vi vedtok om de militære operasjonene så ble det satt i gang strenge sanksjoner som struper tilgangen av penger. Og man satte i gang etterforskning med det internasjonale straffedomstolen, og en rekke andre tiltak. Som i sum har som formål og få Gaddafi til å skjønne at hans tid i Libya er over (ibid).

I sitatene overfor som er selektivt valgt ut fra intervjuet, er det interessant å se at de formelle politiske dialogene statssekretærer fremhever, utgjør et argument i seg selv. Han henviser for øvrig her både til hvordan Norge som en fredsnasjon og dialogpartner er godt kjent med å løse internasjonale konflikter, noe som her tolkes både innenfor verdiargumentasjon- og ekstern innflytelse kategorien. Likeledes konstaterer statssekretæren sanksjonene satt i gang av FN, og verdenssamfunnet, som her klassifiseres naturlig innenfor formelle og operasjonelle kategorien. Der statssekretæren henviser til Norges standpunkt med å anerkjenne stater, ser vi at ekstern innflytelse argumentet blir benyttet.

Formell og operasjonell argumentasjon er mest fremtredende i denne kilden. Samtidig støttes denne argumentasjonen opp av ekstern innflytelse argumentasjon. Allianseforpliktelse - og verdiargumentasjon er her fraværende. Etter min vurdering fordeles tyngdepunktene i legitimeringsargumentasjonene i denne omgang som følger; *Formelle og operasjonelle argumenter (2), Ekstern innflytelse (1), Allianseforpliktelse (0), Verdiargumenter (0).*

Tabell 3. Fordeling av legitimeringsargumenter i Libya fase II (23. mars - 28. juni 2011)

Fase II	Forent kodingsvurdering
3.2.1 23. mars	$F^3 > (E^2 \approx V^2 \approx A^2)$
3.2.2 29. mars	$V^3 \approx F^3 > (A^2 \approx E^2)$
3.2.3 9. mai	$A^3 > (F^2 \approx V^2) > E^1$
3.2.4 9. mai	$E^3 > (V^2 \approx F^2 \approx A^2)$
3.2.5 10. juni	$A^2 > (F^1 \approx V^1 \approx E^1)$
3.2.6 14. juni	$A^3 > E^1 (V^0 \approx F^0)$
3.2.7 22. juni	$F^2 > E^1 > A^0 \approx V^0$
Sum	$A^{14} > F^{13} > E^{11} > V^{10}$

A: Allianseforpliktelse; V: verdiargumentasjon; E: Ekstern innflytelse; F: formelle og operasjonelle argumenter.

I rangeringsmatrisen presentert over, ser vi at allianseforpliktelsesargumentasjon dominerte denne fasen. Sammenligner man uttalelser gitt til stortinget den 9. mai av utenriksministeren Jonas Gahr Støre og forsvarsministeren Grete Faremo, ser vi at mens forsvarsministeren vektlegger allianseforpliktelse, vektlegger utenriksministeren først og fremst ekstern innflytelse. Dette er i seg selv veldig interessant, siden ekstern innflytelse blir minst henvist til i forsvarsministernes tale.

Det er imidlertid interessant å bemerke at det er små forskjeller mellom graden av legitimeringsargumentasjon på tvers av de fire kategoriene. Hvorav allianseforpliktelsesargumentasjonen er dominerende i tre av syv dokumenter, er det relativt små marginer som skiller allianseforpliktelse og formelle og operasjonelle argumenter. Vi ser at formelle og operasjonelle kategorien er dominerende i to av syv dokumenter, dog i tre av kildene er formelle og operasjonelle argumenter blitt vektet høyere enn allianseforpliktelse. Ekstern innflytelse og verdiargumenter synes også bli brukt jevnt utover i alle kildene i denne fasen.

3.3 Fase III: Videreføring og avslutning av de militære aksjonene (1. juli - 31. oktober 2011)

Denne fasen presenterer slutfasen av Norges aktive engasjement i OUP. Her vil vi observere at den grusomme hendelsen som inntreffer Norge under omstendighetene den 22. juli 2011, førte til en mye mindre mediedekning over de norske styrkenes engasjement i Libya enn det kunne ha tillatt seg å ha fått. Før denne hendelsen inntraff, hadde det den 10. juni blitt bestemt at Norge skulle videreføre dets kampflybidrag frem til den 1. august. Samtidig ble det her besluttet at en eventuell post-Gaddafi operasjon ville bli ledet av FN, med støtte fra NATO (forsvarsdepartementet [g] 10.06.2011).

Drøye 2 uker etter 22. juli, den 9. august, overtar Norge kontaktgruppe setet fra Danmark, da dette engasjementet hadde til hensikt å gi mer Norsk innflytelse i den samlede internasjonale innsatsen i Libya (ibid). Den 16. september beslutter FNs sikkerhetsråds en humanitær operasjon i Libya "UN Support Mission", dette betydde at FN-mandatet ble utvidet til å gjelde 90 ekstra dager (Matlary 2013:114). Den 20. oktober blir Gaddafi funnet og drept av opprørene innad i landet. Tre dager senere,

beslutter NTC at Libya nå offisielt var "frigjort", og kunngjorde deres planer om å holde valg innen åtte måneder. Alt i alt var dette en markering som førte til at krigen offisielt ble avsluttet den 31. oktober. Norge trakk styrkene sine tilbake fra Libya den 28. oktober 2011.

I inneværende fase vil jeg gjennomgå seks utvalgte offentlige dokumenter som viser rettferdiggjøringsargumentene som ble gitt av de norske myndighetene i OUP i Libya i krigens avsluttende fase. Jeg vil deretter klassifisere disse argumentene innenfor de fire etablerte legitimeringskategoriene.

3.3.1 Forsvarsminister Grete Faremo: Videreføring av militære styrken 1. juli

Sommeren 2011, omtrent tre uker før de tragiske hendelsene i Utøya 22. juli inntreffer, tar Norge beslutningen om å videreføre den militære innsatsen i Libya ytterligere med om lag ti offiserer inn i hovedkvarterene (forsvarsdepartementet [e]01.07.2011). Forsvarsministeren Grete Faremo begrunner dette med at de norske styrkene har vært betydelige i å svekke Gaddafis militære styrker, samtidig som hun peker på at de norske styrkene er blitt mer ettertraktet i det internasjonale arena. Her utdyper ministeren blant annet hvorfor videreføringen av den militære styrken til intervensjonen er den riktige løsningen sett fra Norges side;

En fortsettelse av de militære operasjonene fra NATO er viktig for å opprettholde presset mot Gaddafi-regimet i den hensikt å få til en politisk løsning, og for å hindre angrep mot sivilbefolkningen.[...]Norge høster betydelig anerkjennelse blant våre allierte for innsatsen til det norske F16-bidraget. Samtidig er det forståelse for at et lite land som har bidratt så substansielt nå reduserer sin innsats (ibid).

I første omgang ser vi at beskyttelse av sivile henvises som en essensiell del av alliansens arbeidsoppgaver. Samtidig ser vi at Norges engasjement og innflytelse i alliansen nok engang blir nevnt, da Norge blir referert til som en vesentlig del av operasjonenes fremgang. Dette klassifiserer jeg innenfor allianseforpliktelseskategoriene.

For øvrig ser vi at allianseforpliktelsesargumentasjon er mest fremtredende og dominerende i denne kilden, i forhold til de to resterende legitimeringskategoriene (ekstern innflytelse og verdiargumentasjon). De formelle og operasjonelle

argumentene lar seg her ikke identifisere. Etter min vurdering fordeles derfor tyngdepunktene i legitimeringsargumentasjonene i denne kilden som følger; *Allianseforpliktelse (3), Ekstern innflytelse (1), Verdiargumenter (1), Formelle og operasjonelle argumenter (0)*.

Observasjonen viser at i juli måned frem til slutten av august var betont av 22. Juli hendelsen. Dette er betydelig i forhold til at uttalelsene om Libya operasjonen ble helt utelatt under denne tidsperioden. Først i begynnelsen av august, kommer den første myndighetsuttalelsen relatert til operasjonen i Libya av daværende forsvarsminister Grete Faremo.

3.3.2 Forsvarsminister Grete Faremo: Hilsningstale ved hjemkomst fra OUP 3. august

Den 3. august holder forsvarsminister Grete Faremo hilsningstale ved hjemkomsten av soldatene fra luftkrigen i Libya. Under denne talen fremhever hun norske styrkers innsats i operasjonene, og hvordan de var med å beskytte sivilbefolkningen. Videre i talen trekker hun frem alliansen, og den bemerkelsesverdige anerkjennelsen Norge har fått gjennom å bidra i oppdraget.

Norge tillegger FNs vedtak stor betydning. Regjeringen engasjerte seg umiddelbart i gjennomføringen av resolusjonen, politisk, humanitært og militært. Og Luftforsvaret fulgte opp! Etter kun 7 dager til forberedelser var dere i lufta over Libya sammen med allierte, først under amerikansk, og senere NATO kommando. Dere har høstet bemerkelsesverdig sterk anerkjennelse fra våre allierte i måten dere har løst et krevende oppdrag på. Vi møter også stor forståelse for at vi etter å ha ytt et så substansielt bidrag over tid, nå trekker kampflyene våre hjem med tilhørende støttepersonell(Faremo 03.08.2011).

Her ser vi at omfanget av verdiargumentasjon og allianseforpliktelsesargumentasjon dominerer denne kilden, mens argumenter innenfor de to resterende legitimeringskategoriene blir svakt benyttet. Etter min vurdering fordeles tyngdepunktene i legitimeringsargumentasjonene derfor slik; *Verdiargumenter (3), Allianseforpliktelse (3), Formelle og operasjonelle argumenter (1), Ekstern innflytelse (1)*.

3.3.3 Utenriksminister Jonas Gahr Støre: Morgennytt om Libya 22. august

I et intervju i morgennytt på NRK den 22. august, stilles utenriksministeren Jonas

Gahr Støre spørsmål om situasjonen i Libya, og hvordan landets fremtid ser ut (NRK morgennytt). Her understreker Støre blant annet at situasjonen i Libya ikke er over, og at selveste intervensjonen har gått veldig raskt. Videre henviser han til det internasjonale samfunnets oppfølging av selveste konflikten, der han blant annet sier;

Nå har opprørslederen jibril, som da sitter i Benghazi sagt at det skal være demokrati, en konstitusjon, en grunnlov en prosess, det er viktig, og forpliktelser til å følge internasjonale konvensjoner for hvordan de behandler de de nå overvinner. Alt det må vi som internasjonal samfunn holde dem ansvarlig for, fordi sikkerhetsrådets mandat, da vi engasjerte oss var å beskytte sivile, og vi må fortsatt ha det med oss (ibid: [1.17]).

I uttalelsen gjengitt over ser vi at utenriksministeren påpeker formaliteten ved Norges engasjement i Libya, som var gitt ved et FN mandat. Dette klassifiseres naturlig som et formelt argument. Videre blir ministeren stilt spørsmål om hvordan Norge kan bidra med gode krefter politisk inne i Libya. Her responderer ministeren blant annet;

Norge er nå medlem av kontakt gruppen for Libya, fra 15 august tok vi det skandinaviske setet der. Vi skal sammen med Tyrkia lede møte i New York i slutten av september, og vi er i forberedelse av den nå. Det må sees i lys av det som skjer i Libya. Og vi må ha tett kontakt med andre land. [...] Det kan komme spørsmål om nærvær i Libya nå i fredsbevarende styrker. Det kommer spørsmål om humanitær hjelp i deler av landet som ikke har hatt det. Og annen type politisk støtte i det overgangsrommet, som Libya er i nå. Og vi er aktivt engasjert diplomatisk. Jeg med mine kolleger og et lag vi har satt sammen i UD som jobber med dette nå ganske kontinuerlig (ibid: [2.15]).

Uttalelsen gjengitt over trekker frem ulike sider av Norges engasjement i Libya. Her ser vi først og fremst at allianseforpliktelsesargumentet utpeker seg spesielt, og blir relevant for å belyse samarbeidet Norge har med andre land, og ikke minst Norges bidrag for en politisk løsning innad i Libya. Samtidig ser vi også at Norges eksterne innflytelse spiller en essensiell rolle her, da utenriksministeren henviser til Norges sterke diplomatiske engasjement i det internasjonale politiske samfunnet mer generelt.

Til slutt blir utenriksministeren stilt spørsmål om hvor viktig NATO og Norges innsats har vært i Libya. Her understrekes utenriksministeren hvor avgjørende NATO har vært i denne koalisjonsoperasjonen;

Det er nok riktig de som sier at de store overgrepene mot de sivile var enda ikke kommet i Libya, men de var kraftig programmert og annonsert. At NATO grep inn stoppet det. Så gav det også rom for at libyere fikk et strategisk mulighet til å venne seg mot denne eneherkeren i 40 år. Det var ikke mandatet til FN å bidra til regime endring, men så klart NATOs nærvær og indirekte støtte strategisk til opprørene har gjort det mulig for dem å forflytte seg (Ibid: [5.25]).

I uttalelsen gjengitt over fremstår allianseforpliktelsesargumentasjon og verdiargumentasjon som hoved- legitimeringskategoriene, da argumentasjon innenfor de to andre legitimeringskategoriene er tilstede men svake. Etter min vurdering fordeles derfor tyngdepunktene i legitimeringsargumentasjonene i denne kilden som følger; *Allianseforpliktelse (3), Verdiargumenter (3), Ekstern innflytelse (1), Formelle og operasjonelle argumenter (1)*.

3.3.4 Forsvarsminister Grete Faremo: Tale ved medaljetildeling 9. september

Den 9. september, holdes det en medaljeseremoni, der forsvarsminister Grete Faremo takker det hjemkomne norske personellet for å ha deltatt i OOD og OUP i Libya. Ministeren innleder talen sin med hvor stolt hun og regjeringen er over forsvarets bemerkelsesverdige bidrag i operasjonene i Libya. Videre i talen adviserer ministeren om Norges endelige beslutning med å anerkjenne den nye nasjonale overgangsrådet (NTC) i Libya som en legitim myndighet. Samtidig peker hun veien videre for Libya, der hun legger vekt på at Norge nå må bidra og assistere landet med blant annet grunnleggende menneskerettigheter (Faremo 09.09.2011). Dette velger jeg å tolke innenfor rammen av verdiargumentasjon kategorien.

Videre i talen fremhever forsvarsministeren hvor ettertraktet den norske operative styrkens posisjon var (og fremdeles er) både i innland og utland;

Dere har vært villige til å ta tunge belastninger og høy risiko for å beskytte sivilbefolkningen i Libya og støtte gjennomføringen av FNs resolusjoner. For det har dere min, regjeringens og det norske folks støtte og dype anerkjennelse (ibid).

Bruk av militær makt er aldri en ønskelig løsning. Men noen ganger er det den eneste som gjenstår. [...] Våre F-16 fly bidro til å stoppe et varslet blodbad. [...] Vi må være realistiske - i noen tilfeller strekker ikke de sivile virkemidlene til (ibid).

Militære virkemidler kan bidra til å bevare fred. Militære virkemidler kan også bidra til å skape fred. Ikke alene, men sammen med økonomiske, humanitære og politiske virkemidler. Derfor har Norge engasjert seg aktivt med støtte til politiske prosesser i Libya (ibid).

Vi har lenge visst at det norske Luftforsvaret er i verdensklasse. Nå får vi det bekreftet fra høyeste hold i NATO og fra våre nære allierte (ibid).

I uttalelsene gjengitt over ser vi at ministeren tydeliggjør hvordan norsk militærmakt ble legitimert ut ifra normative hensyn og virkemidler. Imidlertid ser vi at verdiargumentasjon dominerer først og fremst denne kilden, selv om jeg har identifisert noe legitimeringsargumenter fra de tre resterende kategoriene. Etter min vurdering fordeler derfor tyngdepunktene i legitimeringsargumentasjonen i denne talen slik; *Verdiargumenter (3), Ekstern innflytelse (1), Formelle og operasjonelle argumenter (1), Allianseforpliktelse (1)*.

3.3.5 Stortingsproposisjon 1. S (2011-2012) 16. september

I stortingsproposisjonen 1. S (2011-2012), henvises det mye til FNs sentrale rolle i norsk utenrikspolitikk og spesielt etter urolighetene i en rekke arabiske land i 2011. Likeledes reflekteres det rundt Norges rolle i internasjonale operasjoner, også i Libya. Sikkerhetsrådsresolusjon 1973 om Libya gjentas, og viser nok engang dets relevans for Norges aktive deltakelse i operasjonene i Libya. I sitatet gjengitt under fremheves blant annet dette folkerettslige aspektet.

Gjennom vår deltakelse i ISAF-operasjonen i Afghanistan og operasjonen i Libya tar Norge et internasjonalt ansvar for fred og sikkerhet. Regjeringen vil fortsatt prioritere deltakelse i internasjonale operasjoner under FN-mandat (St. prp. nr. 1.S 2011-2012:12).

Likeledes henvises det til hvordan Norge har håndtert situasjonen i Libya. Hvorav det her vektlegges omfattende humanitær og militær innsats for å støtte opp under FNs sikkerhetsrådsresolusjoner. Norge har blant annet gjennom deltakelsen i den internasjonale kontaktgruppen for Libya aktivt bidratt til å fremme politisk løsning av konflikten.

Det er likevel sannsynlig at det de nærmeste årene vil være behov for internasjonal støtte for å bidra til en bærekraftig og demokratisk utvikling i Libya. FN er den viktigste institusjonen for global sikkerhet. Regjeringen vil fortsatt prioritere Norges militære og sivile bidrag til FN-ledede fredsoperasjoner (ibid).

Stortingsproposisjonen dominerer først og fremst allianseforpliktelsesargumentasjon og norsk ekstern innflytelse argumentasjon. Nesten like sterkt står de formelle og operasjonelle legitimeringsargumentene, som brukes primært for å støtte opp de to andre rettferdiggjøringsargumentasjonene. Etter min vurdering fordeler tyngdepunktene i legitimeringsargumentasjonen i denne talen seg slik; *Ekstern innflytelse (3), Allianseforpliktelse (3), Formelle og operasjonelle argumenter (2), Verdiargumenter (1)*.

3.3.6 Stortingsmelding nr. 5 (2011-2012) 21. oktober

Stortingsmelding nr. 5 (2011-2012) omhandler å effektivisere det nordiske samarbeidet og styrke de politiske prioriteringene. For øvrig omtales også Libya konflikten og det internasjonale samfunnets oppfølging av konflikten. Blant annet står det i stortingsmeldingen at Norge sammen med Danmark og Sverige representerer en kontaktgruppe for Libya som skal følge FNs sikkerhetsråd (St. meld. nr. 5 2011-2012:20). Videre i meldingen presiseres det at;

Kontaktgruppa blei omdanna til eit breiare venne- gruppe format 1. september. I samband med den 66. Generalforsamlinga i FN inviter te general- sekretær Ban Ki-moon til eit separat høgnivåmøte om Libya der alle dei nordiske landa blei inviterte til å delta. Dette markerte overgangen til ein ny fase i oppfølginga av Libya frå det internasjonale samfunnets side. Det nordiske samarbeidet vil vere avhengig av korleis dei ulike landa kjem til å engasjere seg i landet (ibid).

Den innledende henvisningen til å støtte FNs sikkerhetsråd, klassifiserer jeg som et formelt argument. Imidlertid ser vi her at de tre nordiske landene som er blitt referert til, står sammen om å oppfølge konflikten i Libya, noe som jeg her tolker innenfor allianseforpliktelsesargumentasjon i lys av formelle beslutninger.

Denne kilden benytter alt i alt svak legitimeringsargumentasjon innenfor formelle og operasjonelle samt allianseforpliktelses kategorien. Argumentasjon som hører innunder de to andre legitimeringskategoriene lar seg ikke identifisere i teksten. Etter min vurdering fordeler tyngdepunktene i legitimeringsargumentasjonen i denne talen derfor som følger; *Formelle og operasjonelle argumenter (1), Allianseforpliktelse (1), Verdiargumenter (0), Ekstern innflytelse (0)*.

3.3.7 Pressemelding fra forsvarsdepartementet 28. oktober

Omtrent to måneder senere, den 28. oktober 2011, blir det utsendt en pressemelding fra forsvarsdepartementet. Her blir avslutningen av det norske militære bidraget til NATO - ledede OUP i Libya et faktum. Forsvarsministeren Grete Faremo understreker at de norske styrkene leverte godt i et krevende oppdrag; ”Jeg er stolt over kompetansen og holdningene de viste. I tillegg til å beskytte sivile har vi vist frem at vi har relevante kapasiteter og stor dyktighet. [...] Norge vil støtte det nye Libya i forsonings- og gjenoppbyggingsarbeidet som nå må begynne”. Denne uttalelsen tolker jeg klart som et verdiargument innenfor verdikategorien.

For øvrig refererer forsvarsminister til alliansene som bidro sammen med Norge til å hindre et massivt overgrep mot sivilbefolkningen i Libya.

Operasjonen har vist NATOs relevans og evne til å respondere raskt når det trengs. [...] Innsatsen har vist at Forsvaret, sammen med allierte har kapasiteter som kan virke avskrekkende på de som eventuelt måtte tenke på å vise aggressivitet mot Norge. Slik bygger vi også en krigsforebyggende terskel (Forsvarsdepartementet [g] 28.10.2011).

Sitatet overfor henviser tydelig til både allianseforpliktelseskategoriene og ekstern innflytelse kategoriene. Fra innledningen i pressemeldingen ser vi at Norges engasjement i Libya henter frem godt omdømme fra andre aktører i den internasjonale arena, samt plasseres NATO naturlig inn i konteksten. De norske styrkene synes derfor å være ettertraktet under operasjonen. Under ekstern innflytelse kategoriene ser vi også at forsvarsministeren understreker Norges operative styrker, og hvor dyktige disse er i internasjonale krisehåndteringer.

For øvrig ser vi at pressemeldingen dominerer først og fremst verdiargumentasjon. Nesten like sterkt står allianseforpliktelsesargumentasjon og formelle og operasjonelle argumenter. Kategoriene vektet dermed som følger; *Verdiargumenter (3), Allianseforpliktelse (2), Formelle og operasjonelle argumenter (2), Ekstern innflytelse (1)*.

Ved å se de syv kildene samlet, ser en at allianseforpliktelseskategoriene her er dominerende, etterfulgt av verdiargumentasjon som benyttes i nesten like stor grad. Det er interessant å se at ekstern innflytelse argumentene her kommer i siste rekke. Marginene er her er dog små mellom formelle og operasjonelle argumenter og ekstern innflytelse argumenter.

Tabell 4. Fordeling av legitimeringsargumenter i Libya fase III (29. juni- 31. oktober 2011)

Fase III	Forent kodingsvurdering
3..3.1 1. juli	$A^3 > (E^1 \approx V^1) > F^0$
3.3.2 3. august	$(V^3 \approx A^3) > (F^1 \approx E^1)$
3.3.3 22. august	$(A^3 \approx V^3) > (E^1 \approx F^1)$
3.3.4 9. september	$V^3 > (E^1 \approx A^1 \approx F^1)$
3.3.5 16. september	$(E^3 \approx A^3) > F^2 > V^1$
3.3.6 21. oktober	$A^1 \approx F^1 > (E^0 \approx V^0)$
3.3.7 28. oktober	$V^3 > (A^2 \approx F^2) > E^1$
Sum	$A^{16} > V^{14} > (F^8 \approx E^8)$

A: Allianseforpliktelse; V: verdiargumentasjon; E: Ekstern innflytelse; F: formelle og operasjonelle argumenter.

Ut fra tabell 4 ser vi at allianseforpliktelsesargumentasjon utpeker seg som den mest brukte rettferdiggjøringsargumentasjon i fase tre. Videre ser vi at denne typen argumentasjon ble sterkt benyttet i tre av kildene. Dog må det her påpekes at verdiargumentasjonen følger sterk etter som nr. 2. Det er også interessant å fremheve at marginene her er små. Vi ser at forsvarsministeren Grete Faremos uttalelse gitt den 1. juli, understreker allianseforpliktelsesargumentasjon betydelig, i forhold til de andre legitimeringsargumentene. Observasjonene viser derimot at det er verdigargumentasjon som blir mest brukt i uttalelsen til forsvarsministeren den 9. september.

I fase fire skal jeg se på post-legitimeringen av Norges militær deltakelse i OOD og OUP i Libya. Her vil vi for øvrig se om det var noen endringer i rettferdiggjøringsargumentene til myndighetspersonene gitt fra pre- og under engasjementet, til etter krigen (post). Jeg vil nå gjennomgå fem utvalgte kilder, og likeledes klassifisere disse legitimeringsargumentene innenfor de fire kategoriene.

3.4. Fase IV: Tilbakeblikk på operasjonene - Post-legitimering (31. januar 2012- 21. september 2012)

I sitt innlegg for GILs luftmaktseminar 31. januar 2012 sa Generalmajor Morthen Haga Lunde at; ”Norge var sentral i å utvide operasjonene i Libya. Norge påtok seg oppdrag som ingen andre var villige til å ta, utenom Frankrike og Danmark. Norge flyttet grenser for hvilke mål som var mulige å angripe”. Denne uttalelsen forsterker ekstern innflytelse perspektivet til Norge, samt viser hvordan Norge var en sentral bidragsyter i luftkrigen i Libya. Dog under denne fasen vil vi se at Gaddafi er på vei ut av bildet etter 42 år som diktatur i Libya. Overgangsrådet; NTC var nå blitt den legitime nyvalgte regjeringen i Libya. Umiddelbart var det det internasjonale samfunnet og deres aktørers rolle, inkludert Norge å ta ansvaret for det maktvakuemet som ble hengende igjen etter gamle regimet, slik at det ikke enda engang skulle havne i gale hender. Jeg vil nå gå gjennom fem kilder som viser norsk legitimeringsargumentasjon året etter intervensjonen i Libya, og klassifisere disse innenfor de fire kategoriene.

3.4.1 Ny forsvarsminister Espen Barth Eide: Tale under luftforsvarets luftmaktseminar i Trondheim 31. januar

Den 31. Januar 2012, holder den nye forsvarsministeren Espen Barth Eide en tale under luftforsvarets luftmaktseminar i Trondheim, om internasjonal krisehåndtering under og etter Libya 2011¹⁰. Her starter han innledningsvis med å begrunne Norges ønske om et moderne luftforsvar med å møte sikkerhets-politiske situasjonene innenlands, samt hvorav dette er en nødvendighet for å kunne støtte og delta i militæralliansen NATO og underbygge FNs troverdighet (Eide 31.01.2012). Mye av dette kapittelet er avsatt til å beskrive luftforsvarets rolle i Libya, da luftmaktseminaret markerer 100 år med norsk luftmakt. Ikke minst gir talen et bredt spekter på norsk sikkerhet og forsvar.

Ministeren debatterer videre i talen om internasjonale operasjoner generelt, og spesifikt Norges deltakelse i OOD og OUP i Libya 2011. Dette gjør han i et såkalt omstillings- og sikkerhetspolitisk perspektiv. Her konstaterer han blant annet; et

---

¹⁰ Så lenge operasjonen i Libya pågikk var Espen Barth Eide statssekretær i UD. Han overtok som ny forsvarsminister den 11. November 2011 (abc nyheter).

styrket norsk forsvar og operativt kapasitet siden den andre verdenskrig. Han legger mye vekt på omstillingen i forsvaret, da det norske forsvaret har økt dets instrumentelle og teknologiske spekter. Her fremholder han blant annet; ”Vi har gått fra et statistisk, nasjonalt innrettet forsvar som kun ga sikkerhetspolitisk relevans i ett definert scenario, til å bli en etterspurt kapasitet i NATO”. Nok en gang ser vi myndighetsuttalelsen som omhandler de norske styrkene attraktivitet i slike Out-of-Area operasjoner. Denne uttalelsen tolker jeg naturlig inn under ekstern innflytelse kategorien, samt allianseforpliktelseskategorien, da NATO blir henvist til.

Videre i talen utdyper Barth Eide;

[...]fem dager etter paris møtet deltok de norske flyene i aksjoner over Libya. Dette er eksempel på en unik politisk og militær samhandlingsevne. [...] militært fikk vi vist at innsatsforsvaret fungerer. Våre F-16 fly viste evne til samvirke med store allierte innenfor NATOs kommandosystem (Eide 2012).

”Et slikt Forsvar styrker norsk sikkerhet. Ja, det er dette vår innsats i Libya handlet om”(ibid).

Her ser vi tydelig at ministeren understreker hvordan Norge har blitt en mye viktigere partner i det internasjonale samfunnet i krigshåndteringer, da dets operative styrker gir et godt inntrykk hos Norges allianser. Disse uttalelsene velger jeg å tolke innenfor både allianseforpliktelseskategorien og ekstern innflytelse kategorien.

For øvrig henviser forsvarsministeren videre tilbake til FNs sentrale rolle i Libya, hvorav han peker på FN som den naturlige lederen i det internasjonale samfunnet. Dette kan vi eksemplifisere i de tre uttalelsene gitt herunder;

Jeg minner om at dette var en politisk beslutning fattet av FN. Norge gikk inn i Odyssey Dawn. Dette var altså i utgangspunktet ikke noen NATO-operasjon, men en koalisjon direkte under FN” (ibid).

Vårt mål må hele tiden være å holde oss innenfor humanitærretten[...]Bruk av militær makt er aldri en ønskelig løsning. Men noen ganger er det den eneste utvei”(Ibid).

Sett med norske øyne, skal vi være tilfreds med at intervensjonen brakte FN i en helt sentral rolle. Som småstat har vi særlig interesse i en velfungerende internasjonal rettsorden. Gjennom vår innsats i Libya bidro Norge til at bruk av militærmakten forankres i FN-pakten og gjennomføres i fellesskap. Da FN igjen satt i førersetet for det internasjonale samfunnets svar på utviklingen i Libya, var det i Norges interesse å være der (ibid).

Den første uttalelsen gjengitt overfor klassifiserer jeg som et klart allianseforpliktelsesargument, da forsvarsministeren henviser tydelig tilbake til en koalisjon under FN. Den andre uttalelsen plasserer jeg inn under verdiargument kategorien samt innenfor den formelle og operasjonelle legitimeringskategorien, da humanitærretten står sentralt i FN. Det tredje sitatet velger jeg å klassifisere igjen innenfor formell og operasjonell kategori, da FN-pakten atter en gang understrekes i denne forbindelse.

Videre i talen, spesifiserer han alliansens geo- strategiske/politiske interesser som en nødvendighet for å gripe inn i konflikten, samtidig hvor avgjørende det er for Norge å være med å bidra i allianses aktiviteter;

Nærheten til Alliansens områder var for enkelte land viktig av geopolitiske årsaker. Dette betraktes flere allierte som Alliansens nærområder. Dermed geografien gode praktiske forutsetninger for å gjennomføre en operasjon (ibid).

Igjen forsterkes allianseforpliktelsesargumentasjonen i talen ved at ministeren henviser atter en gang til NATO;

[...] Allierte må fortsette å bidra i NATOs samlede aktiviteter, kommando og styrkestrukturer. Og vi trenger en mer bærekraftig byrdefordeling i NATO-ledede internasjonale operasjoner. For Norges del er bidrag til NATO-operasjoner grunnleggende viktig. Blant annet slik styrker vi NATO. Vi styrker vår egen sikkerhet. Målet om høyere deltakelse i FN-operasjoner ligger fast. Det handler om å ta et internasjonalt medansvar. Vi ønsker å videreføre vår støtte til FNs innsats for fred og stabilitet i verden med større tyngde enn i dag, også militært (ibid).

I uttalelsen gjengitt over ser vi referansen til byrdefordelingen innad i NATO. Her tolker vi byrdefordeling som det å holde forpliktelser med hånd i hjerte. Man tar ansvar som følger av å være en del av alliansen. Derfor plasseres denne uttalelsen nok engang under alliansekategorien.

Dessuten trekker forsvarsministeren frem ekstern innflytelse argumentasjon, med hovedvekten på Norges krigsforebyggende interesse, samt ønske om en velfungerende internasjonal rettsorden; der ministeren betegner Norges militære engasjement som en del av Norges øvrige politikk for fredsbevaring og stabilitet.

”Vårt innsatsforsvar er i første rekke innrettet for å kunne forsvare Norge. Med en troverdig forsvarsevne bygger Norge en konfliktforebyggende terskel. Sammen med en fornuftig utenriks- og sikkerhetspolitikk skal NATO og Forsvarets krigsforebyggende terskel bidra til stabilitet i vårt eget nærområde ”Sett med norske øyne, skal vi være tilfreds med at intervensjonen brakte FN i en helt sentral rolle [...]Som småstat har vi særlig interesse i en velfungerende internasjonal rettsorden (Ibid).

Enn videre ser vi at argumentasjon fra hver og en av legitimeringskategoriene blir her benyttet. Allianseforpliktelsesargumentasjon sammen med formelle og operasjonelle argumenter har dog en sterkere plass i denne kilden. Disse støttes begge opp av ekstern innflytelse argumentasjon som også gjør seg gjeldende gjennom hele talen. Etter min vurdering fordeler tyngdepunktene i legitimeringsargumentasjonen i denne kilden derfor som følger; *Allianseforpliktelse (3), Formelle og operasjonelle argumenter (3), Ekstern innflytelse (2), Verdiargumenter (1)*.

3.4.2 Leder for Utenriks- og forsvarskomiteen Ine Eriksen Søreide : Tale ved GILs luftmaktseminar 31. januar 2012

I GILs (Generalinspektøren for luftforsvaret) luftmaktseminar 2012, taler daværende leder av utenriks og forsvarskomiteen Ine Eriksen Søreide om Norges beslutning om å delta i operasjonene i Libya sett fra stortingets synspunkt (Søreide, 2012:83-89). Innledningsvis presenterer Søreide situasjonen i Libya, og hvordan verdenssamfunnet vedtok sikkerhetsrådsresolusjon 1970, deretter 1973 med intensjonen å beskytte sivile i Libya.

Videre utdyper Søreide stortingets og regjeringens arbeidsoppgaver når det kommer til internasjonale krisehåndteringer, og hvordan grunnloven her spiller en rolle. Her spesifiserer hun at det er utenriks og forsvarskomiteens oppgave å drøfte med regjeringen om avgjørende spørsmål vedrørende utenrikspolitikk, handelspolitikk, sikkerhetspolitikk og beredskapspolitikk (ibid:85).

Før øvrig setter hun mer lys på Norges øyne rettet mot situasjonen i Libya. Under har jeg selektivt valgt å presentere fire uttalelser av relevans i denne omgang. I den første uttalelsen ser vi at Søreide fokusere rundt verdiaspektet ved situasjonen i Libya, samt Norges ønske om å støtte opp under en internasjonal rettsorden;

Det er viktig å huske på at for et lite land som Norge er det avgjørende at vi støtter opp om en internasjonal rettsorden. Når da den internasjonale rettsorden handheves for å beskytte sivile, er det viktig at vi responderer. Det er et overordnet politisk poeng for Norge, regjering og Storting (ibid:87).

I fortsettelsen av talen velger Søreide å understreke det operasjonelle ved oppdraget i Libya;

[...] Vi hadde diskusjoner i Den utvidede utenriks- og forsvarskomiteen om hvor lenge operasjonen skulle fortsette. Da var det viktig å vise at vi sto løpet ut så lenge det var nødvendig. Vi var også opptatt av å se på den samlede innsatsen til de landene som bidro, og vurdere hvorvidt vi burde endre vårt bidrag på noe tidspunkt for å oppfylle oppdraget bedre. Det ble også gjort endringer ved at man reduserte jagerflybidraget fra seks til fire fly, samtidig som man fikk flere stabsoffiserer inn. Det var et viktig politisk signal om støtte også til operasjonens mål (ibid).

[...] det var begeistring for det norske bidraget fra mange hold- spesielt fra amerikanerne, da særskilt på etterretningssiden, som bidro til å unngå en del feilbombinger, noe som er et avgjørende poeng i en slik operasjon (ibid:88).

Atter en gang ser vi at hun gjør oppmerksom på det formelle aspektet ved intervensjonen, og hvorav dette var av avgjørende betydning;

[...] for stortinget og for Norges del er det viktig at vi støttet opp om det prinsippet som ble knesatt om å beskytte sivile. Vi er opptatt av en internasjonal rettsorden, og for stortinget ville det være uansvarlig ikke å agere når verdenssamfunnet ber om hjelp (ibid:89).

Ved en overfladisk deretter en grundigere gjennomgang av talen, ser vi at formelle og operasjonelle argumenter utpeker seg spesielt, dog blir det også benyttet sterk argumentasjon innenfor de to andre legitimeringskategoriene; ekstern innflytelse og allianseforpliktelse. Verdiargumentasjonen er derimot den svakeste argumentasjonen. Etter min vurdering fordeler derfor tyngdepunktene i legitimeringsargumentasjonen i denne kilden som følger; *Formelle og operasjonelle argumenter (3), Ekstern innflytelse (2), Allianseforpliktelse (2), Verdiargumenter (1)*.

3.4.3 Stortingsmelding nr. 19 (2011-2012) 27. april

Stortingsmelding nr. 19 omhandler Norges deltakelse i den 66. ordinære FNs generalforsamling. Foruten for Libya, inkluderer denne meldingen også den arabiske våren mer generelt. Her henvises det til høynivåmøte om Libya, der statsminister Jens Stoltenberg sin uttalelse er sentral. I dette møte understreker statsministeren blant annet kvinners rolle i gjenreisningen av Libya, samt norsk assistanse og enkelte rådgivnings tilbud innenfor petroleumssektoren som ønskes å bli gitt til Libya. Videre presiserer statsministeren på hvor avgjørende Norge var som en koalisjonspartner i NATO. Her sier han blant annet: ” Det internasjonale samfunnet må støtte sikkerhetsområdet, i den demokratiske overgangsprosessen og med å løse humanitære utfordringer”.

Allianseforpliktelsesargumentasjon er den mest fremtredende i stortingsmeldingen. Ingen klare formelle og operasjonelle argumenter lar seg identifisere i teksten. Både verdiargumentasjon og ekstern innflytelse benyttes i liten grad. Etter min vurdering fordeler tyngdepunktene i legitimeringsargumentasjonen derfor i denne kilden som følger; *Allianseforpliktelse (2), Ekstern innflytelse (1), Verdiargumenter (1), Formelle og operasjonelle argumenter (0)*.

3.4.4 Forsvarsminister Espen Barth Eide: Norges hovedinnlegg i generaldebatten under FNs 66. Generalforsamling 27. april

I hovedinnlegget i generaldebatten under FNs 66. Generalforsamling reflekterer forsvarsminister Espen Barth Eide mye rundt FN institusjonens relevans for sikkerheten i verdenssamfunnet (St. meld. nr. 19 (2011-2012)). Her omtaler han FN sikkerhetsrådets plass i denne konflikten som primær, og betegner det militære engasjementet som en del av R2P-prinsippet.

Libya har FN nok ein gong synt kor verdifull organisasjonen er gjennom å gå inn i nokre av dei mest krevjande situasjonane i verda. Handlekrafta Tryggingrådet synte i Libya, har stadfesta den sentrale rolla Rådet spelar i global styring og internasjonal tryggleik – den rolla medlemsstatane gav Rådet gjennom FN-pakta. [...] Den aktive norske deltakinga i den militære kampanjen i Libya var først og fremst eit uttrykk for at vi trur FN-leidd verdsorden og på prinsippet om ansvar for å beskytte (ibid).

Vi ser imidlertid at forsvarsministeren understreker FNs betydning og hvordan Norge forholder seg til sikkerhetsrådet. Videre i talen henviser ministeren tilbake på hvordan denne koalisjonsoperasjonen i Libya var innenfor internasjonal lov og rett, og derfor legal. Likeledes henviser han til at det er felles ansvar å fremme og styrke menneskerettigheter og likestilling. Her fremkommer ekstern innflytelse argumentet frem, selv om det er veldig svak.

Enn videre dominerer formelle og operasjonelle argumenter først og fremst denne kilden. Ingen klare allianseforpliktelse samt verdiargumentasjon lar seg identifisere. Etter min vurdering fordeler tyngdepunktene i legitimeringsargumentasjonen i denne kilden som følger; *Formelle og operasjonelle argumenter (3), Ekstern innflytelse (1), Allianseforpliktelse (0), Verdiargumenter (0)*.

3.4.5 Stortingsmelding nr. 33 (2011-2012) 21. september

I stortingsmelding nr. 33 som omhandler; Norge og FN: Felles framtid, felles løsninger, blir situasjonen i Libya omtalt og referert til i henhold til FNs arbeid og prinsippet om beskyttelsesansvar (R2P). I denne meldingen blir FNs rammebetingelser, agenda og Norges sentrale rolle innad i FN gått gjennom. Her står det blant annet at ”Norge må lete etter muligheter for å bygge sterke koalisjoner i saker vi har definert som norsk interesse”(St. meld. nr. 33 2011-2012:6). Videre i meldingen konstateres det at Norge må føre en ”forutsigbar og gjenkjennelig politikk, med en tydelig og enhetlig norsk stemme på tvers av ulike fora”. Her henvises det til FN, og hvor avgjørende institusjonen var for å bruke militærmakt i Libya.

Igjen i meldingen presiseres sikkerhetsrådets avgjørelse om ansvaret for å beskytte i Libya (ibid:35). Dette ble som tidligere sett bestemt i en enstemmig vedtak under en spesialsesjon avholdt i februar av det internasjonale samfunnet, der menneskerettighetsrådet fordømte voldshandlingene i landet (ibid:67). Videre henvises Norges engasjement som en del av spesialsesjonen, samt å sikre overgangen til et demokratisk styresett i Libya.

Jeg finner her at formelle og operasjonelle argumenter dominerer denne kilden. Både ekstern innflytelse argumenter og verdiargumentasjon benyttes i like stor grad. Ingen allianseforpliktelsesargumentasjon er identifisert i denne kilden. Etter min vurdering fordeler tyngdepunktene i legitimeringsargumentasjonen i denne kilden derav som følger; *Formelle og operasjonelle argumenter (3), Ekstern innflytelse (2), Verdiargumenter (2), Allianseforpliktelse (0)*.

Tabell 5. Fordeling av legitimeringsargumenter i Libya fase IV: 31. januar- 21. september 2012)

Fase IV	Forent kodingsvurdering
3.4.1 31.januar	$(A^3 \approx F^3) > E^2 > V^1$
3.4.2 31.januar	$F^3 > (E^2 \approx A^2) > V^1$
3.4.3 27.april	$A^2 > (E^1 \approx V^1) > F^0$
3.4.4 27.april	$F^3 > E^1 > (V^0 \approx A^0)$
3.4.5 21.september	$F^3 > (E^2 \approx V^2) > A^0$
Sum	$F^{12} > E^8 > A^7 > V^5$

A: Allianseforpliktelse; V: verdiargumentasjon; E: Ekstern innflytelse; F: formelle og operasjonelle argumenter.

Vi ser at i denne rangeringsmatrisen (tabell 5) utpeker de formelle og operasjonelle argumentene seg klart som de mest benyttede legitimeringsargumentene under post-legitimeringen av Libya intervensjonen. Det er dog marginale forskjeller mellom de tre andre legitimeringskategoriene. Sammenligner man derimot stortingsmeldingene; nr. 19 (27. april) og nr. 33 (21. september) ser vi at allianseforpliktelsesargumentasjon ble mest benyttet i stortingsmelding nr. 19, og var helt fraværende i stortingsmelding nr. 33. I sistnevnte stortingsmelding var det de formelle og operasjonelle argumentene som dominerte. Det er dog interessant å se at formelle og operasjonelle argumenter er fraværende i stortingsmelding nr. 19.

I dette kapitlet har jeg kartlagt og klassifisert legitimeringsargumentene som framkom i norske myndighetenes offisielle rettferdiggjøring av det norske bidraget til Libya- intervensjonen i fire faser med utgangspunkt i de fire legitimeringskategoriene (i) *Allianseforpliktelse*, (ii) *Ekstern innflytelse*, (iii) *Verdiargumentasjon*, og (iv) *Formelle og operasjonelle argumenter*. I neste kapittel (kapittel 4) skal vi bruke kategoriene til å klassifisere de data vi begrunnet i kapittel tre. For øvrig vil vi fokuserer på mønsteret/spredningen av kategoriene mellom de fire fasene vi nå har presentert og se hvor tyngdepunktet/-ene i argumentasjonen ligger, og hvordan har dette endret seg over tid.

Kapittel 4 Hvilket legitimeringsmønster avtegner seg?

I det foregående kapittelet har jeg kartlagt norske myndigheters legitimeringsargumenter for deltakelse i amerikanskledet OOD, deretter NATO-ledet OUP i Libya 2011. Disse argumentene ble klassifisert innenfor de fire legitimeringskategoriene utviklet av Håkon Hermansson (2010) i tråd med IP- og UP- teori; strukturrealismen, sosialkonstruktivismen og verdidiplomati. Jeg har deretter klassifisert disse argumentene gjennom fire faser kronologisk: (I) for-post fektninger, (II) militære aksjoner, (III) videreføring og avslutning av de militære aksjonene, og (IV) Tilbakeblikk på operasjonene – post legitimering. Nå er tiden kommet til å analysere og drøfte spredningsmønsteret i legitimeringsargumentasjonen totalt sett- og på tvers av faser: Hva kjennetegner variasjonen i norsk legitimeringsargumentasjon? Hvordan utviklet den seg over tid gjennom konfliktløpet?

4.1 Variasjoner i bruk av legitimeringsargumentasjon på tvers av faser

Tabell 6. Sammenfattende, diakron komparativt analyseresultat: Fordeling av legitimeringsargumenter for norsk deltakelse i OOD og OUP i Libya 2011.

Faser	Forent kodingsvurdering
FASE I (25.02-22.03.2011)	$F^{11} > V^{10} \approx E^{10} > A^6$
FASE II (23.03-28.06.2011)	$A^{14} > F^{13} > E^{11} > V^{10}$
FASE III (01.07-31.10.2011)	$A^{16} > V^{14} > (F^8 \approx E^8)$
FASE IV (31.01-21.09.2012)	$F^{12} > E^8 > A^7 > V^5$
Samlet sum	$F^{44} > A^{43} > V^{39} > E^{37}$

A: Allianseforpliktelse; V: verdiargumentasjon; E: Ekstern innflytelse; F: formelle og operasjonelle argumenter.

Tabell 6 viser oversikten over de empiriske funnene; en sammenfattende, diakron komparativ analyseresultat av legitimeringskategoriene fordelt i de fire fasene av

Libya casen. Disse fasene er; (I) *For-post fektinger*, (II) *Militære aksjoner*, (III) *Videreføring og avslutning av de militære aksjonene*, og (IV) *Tilbakeblikk på operasjonene – post legitimering*. Vi ser umiddelbart at det er overraskende jevn bruk av legitimeringsargumentasjon sett under ett. På fasenivå kan vi observere at i alle faser er alle typer legitimeringsargumenter benyttet. I tillegg kan det observeres noe forskjeller i hvilket av disse argumentene som brukes mest. For øvrig har den dominerende legitimeringskategorien variert mellom «allianseforpliktelse» og «formelle og operasjonelle» i de fire fasene. Imidlertid fremgår det ut fra tabellen at legitimeringsargumenter som tilhører kategorien ”formelle og operasjonelle argumenter” (44) dominerer når myndighetene rettferdiggjør det norske engasjementet i luftkrigen i Libya i 2011 samlet sett. Dette impliserer for at denne typen argumentasjon har en fremtredende og en sterk rolle i rettferdiggjøringen av norske militære bidrag i NATO operasjoner.

Allianseforpliktelsesargumentasjon (43) ble i nesten like stor grad som formelle og operasjonelle argumenter sterkt tatt i bruk av de respektive myndighetspersonene, og kom derfor i andre rekke. Dog er det marginale forskjeller mellom legitimeringsargumenter som er blitt brukt innenfor disse to kategoriene. På tredjeplass finner vi verdiargumentasjon, som også benyttes jevnt over i alle fasene (39). Vi observerer videre at ekstern innflytelse argumentasjon (37) blir minst benyttet av de norske myndighetene gjennom hele deltakelsen og under post legitimeringen. Her er også marginene mellom verdiargumentasjon og allianseforpliktelsesargumentasjon, og mellom verdiargumentasjon og ekstern innflytelse små.

For øvrig kan vi se at ikke for noen av fasene, har de respektive myndighetene unnlatt å bruke legitimeringsargumenter fra samtlige fire legitimeringskategorier. Dette er et interessant observasjon i seg selv. Selv om jeg her har prøvd å dekke et empirisk spredningsmønster av de ulike argumentene som ble tatt i bruk av de norske myndighetene i de fire fasene, markerer den siste fasen en mulig endring av legitimeringsargumentasjon fra de facto krig til post-legitimering. Dette vil vi se ytterligere i neste delkapittel.

Imidlertid vil jeg her kommentere at jeg og Johnsen har foretatt en reliabilitetstest underveis. Dette for å få mer tillitt til våre funn, ut i fra presise kriterier da vi fulgte

den samforente kodingsmanualen (se i appendiks vedlegg nr. 1). Vi har regnet ut prosentvis avvik mellom preliminære kodingsvurderingen til Johnsen og meg selv, og mellom preliminære kodingsvurderinger og den forente kodingsvurderingen. Prosentvise avviket tilsier at i 9/10 tilfeller var kodingene mellom Johnsen og min preliminære koding like. Dette betyr at kodingsvurderingene var under 10% ulik. Vi har også regnet ut gjennomsnittsavviket mellom Johnsen og min preliminære kodingsvurdering, denne var på 9.60 %. Dette viser oss at jo mindre avvik det er mellom Johnsen og min preliminære kodingsvurdering, desto høyere er reliabilitet i den samforente kodingsvurderingen (se i appendiks vedlegg nr. 3 for utregningen av de absolutte enhetene). Dette øker troverdigheten til den intersubjektive forskningen gjort i denne avhandlingen.

I neste delkapittel skal jeg utdype variasjonene i bruken av rettferdigjøringsargumenter i de fire fasene vi har sett på i denne studien ytterligere. Ikke minst vil jeg se mer på mønsteret i argumentasjonene på tvers av fasene og samlet.

4.2 Mønster i legitimeringsargumentasjon på tvers av faser

Som en del av målsetningen om å avdekke et empirisk mønster i bruken av rettferdigjøringsargumenter, har jeg delt operasjonen i Libya i fire kronologiske faser, og søkt å avdekke legitimeringsargumenter mellom disse fire fasene. Disse representerer henholdsvis: før, under, slutt og etterkrigsargumenter.

Tabell 6 gir også informasjon om variasjoner i legitimeringsargumentasjon over tid. I dette kapitlet skal jeg se ytterligere på hvordan de norske myndighetene benyttet argumentasjonene ulikt på tvers av de fire fasene og se om det er systematiske forskjeller i bruken av legitimeringsargumenter; hvordan dette forandret seg fra fase til fase. Her skal jeg blant annet kommentere 1) den enkelte fase ved siden av enkelte tekst 2) kommentere på tvers av faser og 3) kommentere sett under ett. Der det passer vil jeg forankre argumentasjonene inn under statsvitenskapelig teori som presentert i kapittel 2.1, 2.2, og 2.3.

4.2.1 Spredningen av allianseforpliktelsesargumentasjon på tvers av fasene

Som introdusert i kapittel 2.1, har allianseforpliktelse en sterk normativ ankerfeste i realisme tradisjonen. Vi har sett at eksistensen av NATO er grunnet et kollektiv forsvar/-sikkerhet for dets medlemsland å komme til unnsetning når et av landene blir angrepet; ” en for alle og alle for en”. Regjeringens beslutning om og ta en del av byrdefordelingen i NATO intervensjonen i Libya 2011 (OUP), viser at Norge er blitt preget av denne tankegangen. Som vi har sett tidligere i teori kapittelet (kapittel 2), har bandwagoning strategien her blitt benyttet. Dette nettopp da Norge finner det enklere å legitimere militære koalisjonsoperasjonen gjennom NATO, istedenfor å stå alene. I tråd med Snyders allianseformasjonsteori indikerer også denne typen argumentasjon på at Norges allianseavhengighet, samt forhold til NATO, står veldig sterk i norsk utenrikspolitikk.

Imidlertid kan det tolkes som Norges aktive engasjement i operasjonene har vært grunnet ønske om å få innflytelse innad i alliansen, forsterke norske sikkerhetspolitikken, samt være med å sette norske preferanser på dagsorden. Dette ser vi for eksempel i uttalelsen til forsvarsminister 28. oktober i en pressemelding. Her henviser Grete Faremo mye til NATO og Norges rolle innad ;” [...] Innsatsen har vist at forsvaret, sammen med allierte har kapasiteter som kan virke avskrekkende på de som eventuelt måtte tenke på å vise aggressivitet mot Norge. Slik bygger vi også en krigsforebyggende terskel”(Forsvarsdepartementet [g] 28.10.2011). Som Grete Faremo i sitatet overfor påpeker, tjener innsats en form for innflytelse i lys av realpolitikk. Dette bidrar til å øke Norges rolle innad i alliansen, samt å forsterke allianseforpliktelsesargumentasjonen.

For øvrig finner jeg en antydning til sosialkonstruktivistisk tilnærming i argumentene som er benyttet innenfor denne kategorien. Vi har sett at både normativ forståelse og felles identitet blir sentrale elementer når samarbeid står i fokus mellom statene i det internasjonale samfunnet (og spesielt i NATO). Like fullt fremkommer Norges subjektive tolkning av alliansens oppgaver og byrdefordelingen i NATO. Dette bidrar også å styrke sosialkonstruktivistisk teori som ankerfeste for allianseforpliktelses kategorien.

Som vi har sett i de fire fasene, har ikke verdidiplomatiet fått en sterk normativ plass innenfor allianseforpliktelsesargumentene som har blitt benyttet innenfor denne kategorien. Dette grunnet at legitimeringsargumentasjon innenfor denne kategorien ikke alltid samsvarer med verdidiplomatiets perspektiv på IP og UP. Da det nettopp fungerer mer som et teoretisk motpol.

I fase en ”for-postfektninger” (19. februar - 23. mars 2011) observerer jeg at allianseforpliktelsesargumentene i liten grad er fremtreden. Det er totalt fem dokumenter som analyseres i denne fasen. I de to første dokumentene, er allianseforpliktelsesargumenter fraværende, dog har det høyere fremkomst i de tre siste kildene. Totalt blir allianseforpliktelsesargumentasjon minst benyttet under fase I. I fase to ”militære aksjoner” (23. mars - 28. juni 2011), blir allianseargumenter benyttet i mye høyere grad. Her ser vi at allianseforpliktelsesargumenter fremkommer i hvert kilde, selv om det er to flere kilder i denne fasen, enn i fase en. Dette kan nok en gang knyttes mest direkte til NATO. Vi kan illustrere et eksempel fra forsvarsministerens redegjørelse for stortinget den 9. mai; ”NATOs medlemsland står samlet om beslutningen om å iverksette operasjon Unified Protector. Det er viktig at alliansen fremstår som troverdig og samlet, og Regjeringen vil fortsette å arbeide for bred deltagelse” (Faremo 09.05.2011). Slik som analysen peker på, har Norge som regel oppfylt rollen som lojal og troverdig medlemsland i FN og alliansepartner innad i NATO (med tanke på byrdefordelingen). Likeledes er det interessant at denne typen argumentasjon ble mest benyttet under fase II og III.

I fase tre ”videreføring og avslutning av de militære aksjonene” (1. juli - 31. oktober 2011), ser vi samme mønster som i fase to gjentar seg. Her er nok engang allianseforpliktelsesargumenter mest benyttet samlet sett. I siste fase (IV) ”Tilbakeblikk på operasjonene” (31. januar - 21. september 2012), er allianseforpliktelsesargumenter blitt benyttet i ny og ned. Det er dog ikke like sterk argumentert for som i fase II og III. Ikke minst ser vi at det var under selveste intervensjonen og i siste fase (IV) for legitimeringen av intervensjonen, at allianseargumentasjon fikk en primær fremtreden. Dette er plausibelt i og med at det var her NATO spilte en spesiell rolle. For å summere opp, ser vi at allianseforpliktelseskategoriene står ganske sterkt frem under hele tidsaspektet denne studien skisserer.

4.2.2 Spredningen av ekstern innflytelse - argumentasjon på tvers av fasene

Denne kategorien har til hensikt å samle alle argumenter som bidrar til å formidle/-realisere norsk utenrikspolitiske preferanser. Her har jeg prøvd å se på hvordan Norge har øvd innflytelse i sine handlinger i det internasjonale arena til å beholde de aspektene ved samfunnet som tilsvarer norske normer og verdier. Et normativt argument som vies større oppmerksomhet i flere av kildene er å støtte opp under de universelle menneskerettighetene;” Universal human rights are enshrined in international conventions. Their full implementation cannot be limited by choice. But neither can a political model be imposed from outside “(Utenriksdepartementet [c] 25.02.2011). Som tidligere utpekt, ser vi her atter en gang at ambassadør Bente Høien spesifiserer dette aspektet fra norsk perspektiv der eksempelvis universelle rettigheter tilhører enhver en og alle.

Norway welcomes this timely opportunity to address the critical human rights situation in Libya. It is a duty of this Council to react urgently to the widespread and grave breaches of fundamental human rights that we are witnessing in the country (Utenriksdepartementet [c] 25.02.2011).

For øvrig ser vi at ekstern innflytelse argumentasjon har en sterk normativ forankring i verdidiplomatiets tilnærming samt sosialkonstruktivismen i statsvitenskapelig teori. Det er her ideer om å spre eksempelvis demokrati og menneskerettigheter blir gjeldende; ”for oss dreier det seg om å fremme dyptgripende verdier som vi tror på – å sikre beskyttelse av sivile, bistå mennesker i nød, styrke FN og den internasjonale rettsorden” (utenriksdepartementet [e] 09.05.2011).

Et annet legitimeringsargument, klassifisert innenfor ekstern innflytelse kategorien som er gjennomgående i alle fasene oppgaven skisserer, er hvordan Norge skal føre en forutsigbar og gjenkjennelig politikk i det internasjonale politiske arena. Dette får en klar forankring i sosialkonstruktivistisk teori. Her ser vi altså hvordan Norges persepsjon av seg selv som en fredsnasjon er en type selv- konstruksjon som Norge bevisst prøver å spre på hjemmebane og i sitt utenrikspolitiske handlingsrom. Ikke minst blir identiteten til Norge som en fredsforkjemper forsterket, da de prøver å skape fredelig dialog med de andre partene involvert i intervensjonen.

Like fullt har vi sett at Norges engasjement i Libya synes å være et uttrykk for internasjonal solidaritet som impliserer for realpolitisk anerkjennelse av at norsk

forsvar og sikkerhet har tett tilknytning med internasjonal sikkerhet, og derav viktig at dette har kunne blitt synlig eksternt gjennom norske handlinger (St. meld. nr.15 2008-2009). Dette har en klar ankerfeste innenfor realisme tradisjonen.

Enn videre ser vi at det i mindre grad benyttes ekstern innflytelse argumentasjon for å legitimerer norsk deltakelse i Libya, i forhold til bruken av legitimeringsargumenter innenfor de tre andre legitimeringskategoriene. Imidlertid ser vi i fase en at ekstern innflytelse argumentasjon får en fremtredende plass, da det brukes i like stor grad som verdiargumentasjon. I fase to, er det små marginer mellom ekstern innflytelse, og de tre andre legitimeringskategoriene, da de står nesten like sterkt. I fase tre, benyttes ekstern innflytelse argumentasjon i liten grad på samme grad som formelle og operasjonelle argumenter. Dog i fase fire, ser vi at ekstern innflytelse får en høyere plass, selv om det er marginale forskjeller mellom ekstern innflytelse kategorien og formelle og operasjonelle argumenter (som er den mest vektete kategorien i fase fire).

4.2.3 Spredningen av verdiargumentasjon på tvers av fasene

Verdiargumentasjon benyttes i ganske stor grad under alle fasene oppgaven skisserer. Det er særlig humanitære situasjonen i Libya, med henvisningen til; ”beskyttelse av sivile” som er gjennomgående i alle verdiargumentasjonene samlet sett. Her er verdiperspektivet som er forfektet av FN, fremsatt som en av de avgjørende årsakene til Norges aktive militære deltakelse i operasjonene; OOD og OUP i Libya. Da FN og FN-ledet verdenssyn blir fremstilt som fundamentalt viktig i norsk utenrikspolitikk. Dog endrer dette verdimønsteret karakter i post-legitimeringen av koalisjonsoperasjonen. Da det er Libyas langsiktige utvikling mot et demokrati som kommer i fokus og ikke beskyttelse av de sivile i Libya, selv om det gjøres utfyllende rede for situasjonen i Libya som en kilde for legitimitet.

Enn videre har verdiargumentasjonen som denne studien presentert klare normative ankerfester innenfor verdidiplomatiet og sosialkonstruktivismen. Verdiargumenter finner vi blant annet tydelig igjen i Bente Hansens innlegg om Libya i Genève den 25. februar 2011;

[...] We call for an immediate end to the violence and for steps to be taken to address the legitimate demands of the population. We urge the Libyan authorities to allow full access for the provision of humanitarian assistance to those in need (ibid).

Ytterligere observerer vi at bruken av verdiargumentasjon er ganske fremtredende gjennom alle fasene presentert i denne avhandlingen. I fase en, står verdiargumentasjon kategorien sterk i to av fem dokumenter. I fase to er de mindre fremtredende, dog fremdeles benyttet i stor grad. I fase tre, fortsetter trenden fra fase en. Her ser vi igjen at verdiargumentasjon står sterkest frem i tre av syv kilder. I fase fire derimot, benyttes verdiargumentasjon minst av alle legitimeringskategoriene. Vi kan derimot si at verdiargumentasjon gjennomgående nyttes i ganske stor grad for å rettferdiggjøre norsk militær deltakelse i Libya intervensjonen.

4.2.4 Spredningen av formelle og operasjonelle argumenter på tvers av fasene

Spørsmålet om operasjonens legalitet i lys av internasjonal lov, har vært gjennomgående i alle fasene. Hittil har vi sett at i FN-ledet operasjon Odyssey Dawn og NATO-ledet OUP i Libya var legalitetsspørsmålet uproblematisk, da det hadde et klart mandat fra FNs sikkerhetsråd. Studien har for øvrig betraktet argumenter som i seg selv ikke er direkte argumentasjon innenfor denne legitimeringskategorien. Vi har sett at folkerettslig forankring kan oppfattes som et argument i sin egen rett, og derfor har det blitt brukt slik av de respektive norske myndighetspersonene. Spesielt da det stadig har blitt referert til FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1970 og 1973, som hele tiden var i fokus da de respektive myndighetspersonene skulle forsvare samt rettferdiggjøre militære deltakelsen. Nettopp fordi denne resolusjonen gav mandat for å ta i bruk alle ”nødvendige midler” for å beskytte sivilbefolkningen i Libya. Denne typen argumentasjon som vi har sett tidligere har klar normativ forankring innenfor verdidiplomatiet og sosialkonstruktivismen, da det har blitt mye henvist til demokrati og menneskerettigheter i form av universell lovgivning for å støtte opp under R2P-prinsippet.

Samtidig ble argumentasjon om operasjonens operasjonelle forhold her også vurdert. Dette var argumenter som hadde som formål å legitimere operasjonelle forhold og militærfaglige vurderinger slik som sivilt – samarbeid, soldatenes sikkerhet, operasjonens baser etc. (Heier 2013:128). De legitimeringsargumentene som var mest knyttet til operasjonelle argumenter her var de engasjementsreglene forsvarsministeren vektla i hennes redegjørelse for stortinget den 22. mars 2011. Engasjementsreglene forsvarsminister la frem var blant annet at de norske styrkene

inngikk i et effektivt kommando- og kontrollarrangement, der operasjonsplanene på forhånd måtte godkjennes (forsvarsdepartementet [c]). Disse kan derfor sees på som en type SOP de norske styrkene måtte følge før de deltok i operasjonene over Libya.

Ut i fra rangeringstabellen (tabell 6) ser vi imidlertid at i fase I og IV er de formelle og operasjonelle argumentene blitt mest benyttet. Altså i tiden før de facto intervensjon, og i post-legitimeringen av krigen. Dette er interessant i seg selv, grunnet tidsaspektet for den typen legitimering viste seg å være sterkere i løpet av disse to fasene.

Går vi mer i dybden, observerer vi at i fase en var det først og fremst de formelle og operasjonelle argumentene som ble mest brukt i tre av fem dokumenter. Marginene mellom formell og operasjonell argumentasjon, og den minst brukte argumentasjonen (allianseforpliktelsesargumenter) var betydelige i denne omgang. Imidlertid er denne typen argumentasjon sterk fremtreden i fase to, dog mindre i fase tre.

De formelle og operasjonelle argumentene som er gjennomgående i alle fasene, finner vi blant annet igjen hos daværende utenriksminister Jonas Gahr Støres tale i stortingets muntlige spørretime den 16. mars 2011. Her ser vi at han fremhever NATOs relevans for operasjonen kun da det foreligger et FN-mandat (Stortinget [b]16.03.2011:[10:14:45]). Likeledes argumentasjon finner vi i den kongelige resolusjonen utstedt den 23. mars 2011. Her står det nemlig at; deltakelsen skjer med et klart og avgrenset mandat fra FNs sikkerhetsråd, og at det er i norsk og internasjonal interesse at vi bidrar til oppfyllelsen av resolusjonen og beskyttelse av sivilbefolkningen i samsvar med resolusjonens krav (Kongelig Resolusjon 23.03.2011). Spesielt da det stadig har blitt referert til FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1970 og 1973, som hele tiden var i fokus da sentrale norske myndighetspersoner skulle forsvare deltakelsen.

Samlet sett er formelle og operasjonelle argumenter blitt mest brukt av myndighetspersonenes uttalelser, og i offisielle dokumentene som vi har kartlagt i denne avhandlingen, dog med små marginer til de tre andre legitimeringskategoriene.

I Kapittel fem skal jeg oppsummere hovedlinjene i denne avhandlingen, kople studien opp mot tidligere forskning, og bidra med noen tanker rundt forskningsmessige videreføringsmuligheter.

Kapittel 5 Avslutning- Oppsummering med koplinger til tidligere forskning og veien videre

I denne avhandlingen har jeg søkt å kartlegge empiriske mønstre for hvordan norske myndigheter legitimerer internasjonale operasjoner, med fokus på Norges militære deltakelse i OOD og OUP i Libya 2011. Dette har jeg gjort ved å klassifisere norske myndigheters rettferdiggjøringsargumenter (hvorav argumentene har vært uttømmende og gjensidig utelukkende) i henhold til et allerede etablert legitimeringstypologi med fire kategorier: (i)«Allianseforpliktelse», (ii)«Ekstern innflytelse», (iii)«Verdiargumentasjon» og (iv)«Formelle og operasjonelle argumenter» (Hermansson 2010:32-47). Myndighetsdiskursen har så blitt kartlagt kronologisk i fire faser; (I) for-post fektninger, (II) militære aksjoner, (III) videreføring og avslutning av de militære aksjonene, og (IV) Tilbakeblikk på operasjonene – post legitimering. Grunnen til denne kartleggingen- og klassifiseringen, er blant annet fordi legitimeringsargumentasjon er en funksjon av konfliktens egen dynamikk, og derav interessant å utforske. Jeg vil nå oppsummere de overordnede primærfunnene i denne avhandlingen.

Samlet sett finner jeg i denne studien et legitimeringsmønster som kan betegnes som helgarderende med et til dels vekslende tyngdepunkt på tvers av faser. Det ble benyttet argumentasjon innenfor hver og en av legitimeringskategoriene. Det skal presiseres at det var marginale forskjeller mellom kategoriene. Dog var de formelle og operasjonelle argumentene og allianseforpliktelsesargumentasjon de aller mest brukte.

For øvrig ser vi at det var i fase en og fase fire at de formelle og operasjonelle argumenter ble mest benyttet, dette finner jeg veldig interessant. Ikke minst fordi det var i konfliktens startfase at de folkerettslige prinsippene og legalitetsspørsmålet utpekte seg spesielt, men også i post legitimeringen av krigen. I fase to og fase tre, viser observasjonene fra tidslinja (den diakrone komparative analysetabellen) at allianseforpliktelsesargumenter dominerte først og fremst. Dette er som tidligere nevnt også veldig spesielt. Ikke minst fordi det var under selveste intervensjonen at denne typen argumentasjon ble mest brukt til å rettferdiggjøre Norges aktive rolle i Libya, men også i konfliktens siste fase. Her trekker vi linjer tilbake til Norges

forhold til dets allierte, og spesielt byrdefordelingen aspektet i NATO, som igjen utpeker seg klart og tydelig i argumentasjonene som ble gitt.

Videre ser vi at både verdiargumentasjon og ekstern innflytelse argumentasjon brukes vekslende i nesten like stor grad i de fire fasene.

Som vi har sett i denne avhandlingen, er de norske myndighetene svært opptatt av å begrunne utenrikspolitiske beslutninger og handlinger gjennom normative føringer på utenriks- og sikkerhetspolitikken. Her er det avgjørende for Norge å produsere sterk konsensus når vi deltar i slike militære utenlandsoperasjoner som i Libya. Derfor vil vi se at alle typer rettferdiggjøringsargumenter vi har i legitimeringsverktøykassen vår blitt brukt. Her inngår som vi har sett både FN- resolusjonen og allianseforpliktelse perspektivet, hvorav Norge står sterkt bundet opp til disse. Imidlertid er folkerettslige prinsipper slik som R2P - normen, samt byrdefordelings aspektet i NATO (og interaksjonen med andre stater) slutten på all debatt i regjeringen om Norge bør engasjerer seg eller ikke i slike (Out - of - Area) operasjoner.

Som jeg har antydnet i innledningen, og demonstrert i kapittel fire, er også en feilkodingskontroll og reliabilitetshåndtering blitt benyttet underveis i studien. Gjennom en samforent kodingsvurdering, har jeg og Johnsen regnet ut avviket mellom min egen og Johnsens preliminare kodingsvurderinger (se i appendiks vedlegg nr. 3). Kodingsvurderingene mellom Johnsen og Radpeys viste imidlertid at avviket i preliminare kodingsvurderingene våre var under 10% ulik. Dette økte reliabilitet til den samforente kodingsvurderingen for klassifiseringen av empirisk data.

Til slutt vil jeg ut i fra min avhandling dermed oppsummere de viktigste momentene studien har vist for norske myndigheters rettferdiggjøringsargumentasjon for norsk deltakelse i OOD og OUP i Libya 2011:

- ❖ I likhet med tidligere norsk deltakelse i internasjonale operasjoner, har hver og en av legitimeringskategoriene (Allianseforpliktelse, Ekstern innflytelse, Verdiargumentasjon, og Formelle og operasjonelle argumenter) blitt benyttet i

hvert av de fire fasene av legitimeringen av Libya intervensjonen, altså en helgardering med vekslende tyngdepunkt.

- ❖ Imidlertid er hovedinntrykket at de norske myndighetene tar i bruk samtlige rettferdiggjøringsverktøy fra den utenrikspolitiske verktøykassen.
- ❖ Pre- og post-legitimeringen av Norges deltakelse i OOD og OUP har vist at formelle og operasjonelle argumenter utpekte seg spesielt.
- ❖ Formelle og operasjonelle argumenter samt allianseforpliktelsesargumentasjon ble mest brukt av de norske myndighetene for å legitimere norsk militær deltakelse i OOD og OUP i Libya. Men de to øvrige argumentene kom ikke langt etter.

5.1 Tidligere forskning

Om man skal sammenligne og legge koblinger tilbake til tidligere forskning av samme art, vil vi her rette fokuset på Håkon Hermansson sin studie av *”norske myndigheters legitimeringsargumenter for militære bidrag til NATO operasjonene i Bosnia, Kosovo og Afghanistan mellom 1995 og 2003”* (2010). I Hermanssons synkrone, komparative studie observerte vi delvis skiftepunkt på legitimeringsargumentene, noe som ligner på min diakrone, komparative studie. I Bosnia var ekstern innflytelse argumentasjon benyttet mest i begge fasene (IFOR og SFOR). I Kosovo dominerte verdiargumentasjonen begge fasene (AFOR og KFOR). I Afghanistan var det først og fremst allianseforpliktelsesargumentasjon som ble mest brukt. I dette tilfelle ligner Libya casen mer på legitimeringen av Afghanistan deltakelsen, enn de to andre casene Hermansson studerte (Bosnia og Kosovo). Selv om det her er små marginer mellom graden av allianseforpliktelsesargumentasjon og formelle og operasjonelle argumenter samlet sett.

En annen ting å bemerke seg i henhold til Håkon Hermansson studie og denne avhandlingen er fjerde fase; henholdsvis post-legitimeringen av deltakelsen. Denne fasen er utviklet for å gi et nytt perspektiv til denne typen forskning på legitimeringsretorikk. Ikke bare ser jeg på legitimeringen før og under selveste intervensjonen slik Hermansson gjorde, men også hvordan rettferdiggjøringsretorikken forandret seg etter at Norge trakk styrkene sine ut av

Libya. Dette bidrar å styrke de norske myndighetenes tidligere, eksisterende og fremtidig legitimeringsargumentasjon, som nettopp er opptatt av å kartlegge all norsk legitimeringsargumentasjon i militære operasjoner.

For øvrig kan vi se at jeg har prøvd å konseptualisere opp mot Hermanssons funn. Umiddelbart kan jeg slå fast at mitt mønster gjentar hans; et helgarderende legitimeringsmønster med skiftende tyngdepunkt på tvers av caser. Dette styrker hvordan norsk strategi for best mulig legitimering av internasjonale operasjoner bruker legitimeringsargumentasjon fra de fire kategoriene jeg i denne studien har presentert. Helt tilslutt vil jeg se mer på mulige videreføringspotensiale denne studien har å tilby.

5.2 Videre forskning

Med utgangspunkt i de norske myndighetenes rettferdiggjøringsretorikk og konfliktens egen dynamikk, vil det være ønskelig å søke en forklaring på hvorfor legitimeringsmønsteret til de respektive myndighetene endrer seg over tid. Dette både med tanke på å forklare variasjoner i legitimeringsargumentasjonen gitt mellom- og innenfor de fire fasene av konflikten. Intensjonen med denne avhandlingen var derimot å kartlegge- og klassifisere offisielle dokumenter og uttalelser, som ble gitt av de norske myndighetene for å legitimere norske deltakelsen i koalisjonsoperasjonen i Libya 2011, fremfor å forklare legitimeringsmønsteret og selve konfliktsituasjonen. Grunnet avgrenset problemstilling og tid, har dette begrenset studiets mulige vinklinger som har dukket opp underveis. Jeg vil nå nevne noen naturlige videreføringer av arbeidet som er blitt lagt til grunn.

I fremtidig forskning kan en synkron utvidelse av legitimeringsargumentasjonen til andre land og forskningsområde være et interessant studium. Dette kan man gjøre ved å sammenligne politiske kulturen, identiteten og opinionen i de landene som deltok i intervensjonen i Libya (blant annet USA, Storbritannia, Frankrike, Italia og Danmark). Her vil antakelig ulike politiske tradisjoner og ståsted ha ulik betydning for hvordan de respektive myndighetene rettferdiggjør utenlandsoperasjoner. Da dette er en egenskap ved konfliktenes egen dynamikk. Utgangspunktet for dette vil da være

et komparativt studie der man avdekker forskjeller i politisk kultur (ulike politiske forhold), og derav politiske kommunikasjon i de landene man forsker på. Ikke minst vil dette gi oss en ytterligere forståelse av de normative eller hensiktsmessige motivene og preferansene til de respektive myndighetene som deltok i koalisjonsoperasjonen, for så å sammenligne dette med Norges politiske kultur. Likeledes kan staters motiver og interesser, samt geopolitiske forhold bidra til å forklare utenrikspolitiske avgjørelser og hvorfor det var viktig for Norge å delta militært på den måten de gjorde i Libya 2011 (da utenrikspolitikk og innenrikspolitikk har gjensidig påvirkningskraft).

En slik forklaringsstudium vil i tillegg være egnet til å forklare det utenrikspolitiske styringsverket ytterligere. Da den norske staten både må forholde seg til interne- og eksterne forankringer i samfunnet og de globale omgivelsene (Fermann 2013:113). I en slik studium vil vi fokusere på de innenrikspolitiske avgjørelsene til de norske myndighetene ("innside-ut" perspektivet), og hvordan den norske håndteringen av Libya-situasjonen spesielt kan forklares med utgangspunkt i trekk ved stats- og styringsverket innvirkning på avgjørelsesprosesser. I tillegg vil det i en videre forstand være en studie som bidrar til belyse Norges evne til å sikre egne interesser, samt få større forståelse for hvordan små stater som Norge kan påvirke det internasjonale politiske arena, og da spesielt med innad- og gjennom allianser.

Ikke minst vil slike forklaringsstudier illustrere hvorfor det er avgjørende med en stor oppslutning (solid flertall) i stortinget og i folket. Nettopp for å bygge konsensus rundt militære deltakelser i utenlandsoperasjoner. Da stortinget er en viktig arena for politisk debatt som samler både regjeringen og opposisjonspartiene. Like viktig vil det være å belyse aspekter ved utenrikspolitiske beslutningsprosesser som legger føringer for hvordan innenrikspolitiske valg blir tatt. Dette "outside-inn" perspektivet vil derav være med på å forklare mye av de globale og lokale (samfunnsmessige) rammebetingelsene for staters utenrikspolitikk (Ibid:123). Disse overnevnte elementene av beslutningsgrunnlag for utenrikspolitiske avgjørelser, vil ytterligere bidra med å forklare norsk militær deltakelse i OOD og OUP i Libya.

Referanseliste

Abc nyheter (11.11.2011). *Ny forsvarsminister Espen Barth Eide: - Langtidsplanen viktigst*. Tilgjengelig fra: <http://www.abcnyheter.no/nyheter/2011/11/11/nrk-barth-eide-blir-ny-forsvarsminister> (hentet 02.05.2014).

Dalacoura, Katerina (2012). The 2011 uprisings in the Arab Middle East: political change and geopolitical implication. *International Affairs*, Vol. 88: 63-79.

Eckstein, Harry (2000). *Case study and theory in political science*, i Gomm, R., Hammersely, M., & Foster, P (red). *Case Study Method*. London: SAGE Publications.

Eide, Espen B. (31.01.2012). Internasjonal krisehåndtering under og etter Libya. Tale/artikkel. Tilgjengelig fra: http://www.regjeringen.no/nb/dep/fd/aktuelt/taler_artikler/ministeren/taler-og-artikler-av-forsvarsminister-es/2012/internasjonal-krisehandtering-under-og-e.html?id=671003 (hentet 31.10.2013).

Faremo, Grete (09.05.2011). *Forsvarsministerens redegjørelse for stortinget 9.mai*. Tale/artikkel. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/fd/taler-og-artikler/2011/forsvarsministerens-redegjorelse-for-sto.html?id=642484> (hentet 18.02.2014).

Faremo, Grete (09.09.2011). *Dere har vært med skrive historie i Libya*. Tale/artikkel. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/fd/taler-og-artikler/2011/--dere-vart-med-a-skrive-historie-i-liby.html?id=654119> (hentet 31.03.2014).

Faremo, Grete (03.08.2011). *-Vi er stolte av dere*. Tale/artikkel. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/fd/taler-og-artikler/2011/-vi-er-stolte-av-dere.html?id=652037> (hentet 05.04.2011).

Fermann, Gunnar (2007). Utenrikspolitiske målsetninger og virkemidler, i Hovi, J., & Malnes, R (Red). *Anarki, Makt og Normer*. Oslo: Abstrakt forlag AS.

Fermann, Gunnar (2013). *Utenrikspolitikk og Norsk krisehåndtering*. Oslo: Cappelen Damm AS.

Fierke, Karin (2007). "Constructivism", I Dunne, T., Kurki, M., & Smith, S (red.) (2013). *International relations theories: discipline and diversity*. Oxford: Oxford University Press.

FN- sambandet (ingen dato). *FN-pakten*. Tilgjengelig fra: <http://www.fn.no/Bibliotek/Avtaler/FN-pakten/FN-pakten> (hentet 17.03.2014).

Forsvarsdepartementet [a] (22.03.2011). *Arbeider for bred koalisjon*. Nyhet 22.03.2011. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/fd/Nyheter-og-pressemeldinger/Nyheter/2011/--arbeider-for-bred-koalisjon.html?id=636373> (hentet 07.11.2013).

Forsvarsdepartementet [b] (2011). *Norge med i NATO- ledet våpenembargo*. Nyhet 24.03.2013. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/fd/Nyheter-og-pressemeldinger/Nyheter/2011/norge-med-i-nato-ledet-vapenembargo.html?id=636766> (hentet 07.11.2013).

Forsvarsdepartementet[c] (22.03.2011). *–Arbeider for bred koalisjon*. Nyhet. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/fd/Nyheter-og-pressemeldinger/Nyheter/2011/--arbeider-for-bred-koalisjon.html?id=636373> (hentet 18.02.2014).

Forsvarsdepartementet [d](24.03.2011). *Norge med i Nato ledet våpenembargo*. Nyhet. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/fd/Nyheter-og-pressemeldinger/Nyheter/2011/norge-med-i-nato-ledet-vapenembargo.html?id=636766> (hentet 19.03.2014)

Forsvarsdepartementet [e] (01.06.2011). *NATO forlenger Libya-operasjonen med 90 dager*. Nyhet. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/fd/Nyheter-og-pressemeldinger/Nyheter/2011/nato-forlenger-libya-operasjonen-med-90-.html?id=645967> (hentet 19.03.2014).

Forsvarsdepartementet [f](10.06.2011). *Viderefører kampflybidraget til 1 august*. Pressemelding. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/fd/Nyheter-og-pressemeldinger/pressemeldinger/2011/fortsetter-med-fire-kampfly-i-libya-oper.html?id=647279> (hentet 19.03.2014).

Forsvarsdepartementet [g] (01.07.2011). *Norge viderefører militær innsats i Libya*. Nyhet. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/fd/Nyheter-og-pressemeldinger/Nyheter/2011/norge-viderefører-militar-innsats-i-libya.html?id=651101> (hentet 18.02.2014).

Forsvarsdepartementet [g] (28.10.2011). *Avslutter det militære bidraget i Libya*. Pressemelding. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/fd/Nyheter-og-pressemeldinger/pressemeldinger/2011/avslutter-det-militare-bidraget-i-libya.html?id=661685> (hentet 18.02.2014).

Gerring, John (2006). *Case Study Research. Principles and Practices*. New York: Cambridge University Press.

Globalis.no (ingen dato). *Den arabiske våren*. Tilgjengelig fra: <http://www.globalis.no/Konflikter/Den-arabiske-vaaren> (hentet 16.03.2014).

- Gomm, Roger (2004). *Social Research Methodology. A critical introduction*. New York: Palgrave Macmillan.
- Goodwin, Jeff (2011). Why we were surprised (again) by the Arab spring. *Swiss political Science review*, Vol. 17 (4): 452-456.
- Haga Lunde, Morten (2012). *FOHs rolle i Operatoon Odyssey Dawn og Operation Unified Protector*, i Sæveraas, T.E., & Owesen, L.V (red). *Norsk luftmakt over Libya-suksess uten innflytelse?* GILs luftmaktseminar 2012. Trondheim: Akademika forlag.
- Hansen, Ole-Bøe (2013). Første nordmann over Libya, i Hansen, O.B., Heier, T, & Matlary, H.K (red)(2013). *Strategisk Suksess?* Norsk maktbruk i Libya og Afghanistan. Oslo: universitetsforlaget.
- Hartley, Jean (2004). *Case Study Research*, i Cassels, C & Gillian, S (red). *Essential Guide to Qualitative Methods in Organizational Research*. London: Sage Publications.
- Heier, Tormod (2012). *Forsvaret til Libya 2011.Klar til strid?* Institutt for forsvarsstudier. Tilgjengelig fra: http://brage.bibsys.no/fhs/bitstream/URN:NBN:no-bibsys_brage_32977/1/OF_4_2012_net.pdf (hentet 17.01.2014).
- Heier, Tormod (2013). Politisk styring og nasjonal kontroll: Norges deltakelse i krigen mot Libya, i Hansen, O.B., Heier, T, & Matlary, H.J (red.)(2013). *Strategisk Suksess? Norsk maktbruk i Libya og Afghanistan*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Henriksen, Dag (2013). Suksess uten innflytelse? Norges erfaringer fra operasjonene over Libya. *Internasjonal Politikk*, Vol. 71 (1): 29-57.
- Hermansson, Håkon (2010) *Studie av norsk legitimeringsargumentasjon for deltakelse i NATO "Out-of-Area" operasjoner*. Masteroppgave i statsvitenskap. NTNU.
- Hopf, Ted (1998). The Promise of Constructivism in International Relations Theory. *International Security*, Vol. 23(1): 171-200.
- Jakobsen, Peter V. (2006). "The Nordic Peacekeeping model: Rise, fall, resurgence?" *International Peacekeeping*, Vol. 13(3): 381-395.
- Johnsen, Carina (2014). "Kunsten å overbevise. Studie av norske myndigheters legitimeringsargumentasjon for militær deltakelse i Libya 2011". Masteroppgave i statsvitenskap. NTNU.
- Knutson, Bjørn Olav (2012). *NATO, the renewed emphasis on Article V and the EU's common defence and solidarity clauses – an analysis of the changing nature of the transatlantic security community*. Norwegian Defence Research Establishment (FFI). Tilgjengelig fra: <http://www.ffi.no/no/Rapporter/12-00955.pdf> (hentet 25.03.2014).

Knutsen, T.L., & Moses, W.J. (2007). *Ways of Knowing. Competing Methodologies in Social and Political Research*. New York: Palgrave Macmillan.

Kongelig Resolusjon (23.03.2011). *Fullmakt til deltakelse med norske militære bidrag i operasjoner til gjennomføring av FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1973 (2011)*.

Tilgjengelig fra: http://www.regjeringen.no/upload/FD/Temadokumenter/Libya-deltakelse_kgl-res-23-3-2011.pdf (hentet 03.02.2014).

Leiro, Jostein (03.12.2007). *Norge og FN- fornuft eller følelser?*

Utenriksdepartementet. Tilgjengelig fra:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/ud/kampanjer/refleks/innspill/globalorden/leiro.html?id=492974> (hentet 21.01.2014).

Matlary, Janne Haaland (2002). *Verdidiplomati- kilde til makt? En strategisk analyse av norsk utenrikspolitikk*. Oslo: Makt- og demokratiutredningens rapportserie. Rapport 46, August 2002.

Matlary, Janne Haaland (2013). «Give War a Chance» i *Libya: Strategi på politisk nivå?* I Hansen, O.B., Heier, T, & Matlary, H.K (red)(2013). *Strategisk Suksess? Norsk maktbruk i Libya og Afghanistan*. Oslo: universitetsforlaget.

Mearsheimer, J (31.07.2006). *Structural Realism*. Tilgjengelig fra:

<http://mearsheimer.uchicago.edu/pdfs/StructuralRealism.pdf> (hentet 25.01.2014).

NATO [a] (ingen dato). *What is article 5?* Tilgjengelig fra:

<http://www.nato.int/terrorism/five.htm> (22.04.2014).

NATO [b] (ingen dato). *"NATO and Libya – Operation Unified Protector"*.

Tilgjengelig fra: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_71652.htm (hentet 10.05.2014).

NRK morgennytt (22.08.2011). *Støre Håper Libya kan gå videre nå*. Tilgjengelig fra:

<http://www.nrk.no/verden/store-haper-libya-kan-ga-videre-na-1.7758918> (hentet 22.03.2014).

NRK P2 (22.06.2011). *Espen Barth Eide og Helge Lurås om Libya*. Tilgjengelig fra:

http://www.nrk.no/lyd/espen_barth_eide_og_helge_luras_om_libya/E36C1084C6CF6CD3/emne/Libya/ (hentet 24.02.2014).

Nye, Joseph [a] (1990). Soft Power. *Foreign Policy*, (80): 153-171.

Nye, Joseph[b] (2009). Get smart: Combining hard and soft power. *Foreign Affairs*. Vol. 80 (4): 160-163.

Ruggie, John G. (1998). What makes the world hang together? Neo- utilitarianism and the Social Constructivist Challenge. *International Organization*, Vol. 52 (4): 855-885.

Store norske leksikon. (Ingen dato). *Fredsbevarende operasjoner*. Tilgjengelig fra:

http://snl.no/fredsbevarende_operasjoner (hentet 08.05.2014).

Snyder, Glenn H. (1984). The Security Dilemma in Alliance Politics. *World Politics*, Vol.36 (4): 461-495.

Snyder, Glenn H. (1997). *Alliance politics*. Itacha & London: Cornell University Press.

Stoltenberg, Jens (19.03.2011). *Statsministerens innlegg på toppmøte om Libya*. Tale/artikkel. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/smk/taler-og-artikler/2011/libya3.html?id=636260> (hentet 18.02.2014).

Stoltenberg, Jens (29.03.2011). *Redegjørelse om norsk oppfølging av FNs sikkerhetsrådsresolusjoner 1970 og 1973*. Tale/artikkel. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/smk/taler-og-artikler/2011/redegjorelse-om-norges-deltagelse-i-mili.html?id=636947> (hentet 18.02.2014).

Stortinget (ingen dato). Grunnloven fra 1814. Tilgjengelig fra: <https://www.stortinget.no/no/Stortinget-og-demokratiet/Lover-og-instrukser/Grunnloven-fra-1814/> (hentet 19.02.2014).

Stortinget [b] (16.03.2011). *Stortinget- møte onsdag den 16 mars 2011 kl. 10*. Tilgjengelig fra: <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Referater/Stortinget/2010-2011/110316/> (hentet 19.02.2014).

Stortingsmelding nr. 5 (2011-2012). *Nordisk samarbeid*. Det kongelige fiskeridepartement. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/pages/35285860/PDFS/STM201120120005000DDDPDFS.pdf> (hentet 08.04.2014).

Stortingsmelding nr. 15 (2008-2009). *Interesser, ansvar og muligheter. Hovedlinjer i norsk utenrikspolitikk*. Det kongelige utenriksdepartement. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/pages/2162302/PDFS/STM200820090015000DDDPDFS.pdf> (hentet 05.03.2014).

Stortingsmelding nr. 19 (2011-2012). *Noregs deltaking I den 66.ordinære generalforsamlinga I dei sameinte nasjonane (FN og vidareførte sesjonar av den 65. Generalforsamlinga I FN)*. Det kongelige utenriksdepartement. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/pages/37860788/PDFS/STM201120120019000DDDPDFS.pdf> (hentet 31.03.2014).

Stortingsmelding nr. 22 (1997-1998). *Hovedretningslinjer for Forsvarets virksomhet og utvikling i tiden 1999-2002*. Forsvarsdepartementet. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/fd/dok/regpubl/stmeld/19971998/stmeld-nr-22-1997-98-1.html?id=191477> (hentet 15.01.2014).

Stortingsmelding nr. 25 (2010-2011). *Eksport av forsvarsmateriell fra Norge i 2010, eksportkontroll og internasjonalt ikke- spredningssamarbeid*. Det Kongelige utenriksdepartement. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/pages/16578208/PDFS/STM201020110025000DDDPDFS.pdf> (hentet 15.11.2013).

Stortingsmelding nr. 33 (2011-2012). *Norge og FN: Felles fremtid, felles løsninger*. Det kongelige utenriksdepartement. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/ud/tema/fn/meld-norge-fn.html?id=735722> (hentet 04.02.2014).

Stortingsmelding nr. 6 (2012-2013). *En helhetlig integreringspolitikk*. Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/bld/dok/regpubl/stmeld/2012-2013/meld-st-6-20122013/8/1/2.html?id=706044> (hentet 13.02.2014).

Stortingsproposisjon 150. S (2010-2011). *Merutgifter til norske styrkers deltakelse i operasjonen i Libya i perioden 24. juni til 1. august 2011*. Forsvarsdepartementet. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/fd/dok/regpubl/prop/2010-2011/prop-150-s-20102011/1.html?id=655081> (hentet 26.02.2014).

Stortingsproposisjon 1. S (2011-2012). ”Proposisjon til Stortinget (Forslag til Stortingsvedtak) for budsjettåret 2012” Det kongelige utenriksdepartement. Tilgjengelig fra: http://www.regjeringen.no/pages/35167823/PDFS/PRP201120120001_UDDDDPDFS.pdf (hentet 15.05.2014).

Støre, Jonas G. (28.02.2011). *Innlegg i FNs menneskerettighetsråds 16 sesjon*. Tale/artikkel. Tilgjengelig fra: http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/ud/taler-og-artikler/2011/fn_mr_raad.html?id=634840 (hentet 18.02.2014).

Støre, Jonas G. (09.05.2011). *Redegjørelse om situasjonen i Libya og norsk innsats*. Tale/artikkel. Tilgjengelig fra: http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/ud/taler-og-artikler/2011/libya_stortinget.html?id=642453 (hentet 20.01.2014).

Støre, Jonas G. (14.06.2011). *Innlegg i debatt om Nato-meldingen*. Tale/artikkel. Tilgjengelig fra: http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/ud/taler-og-artikler/2011/nato_debatt.html?id=647501 (hentet 18.02.2014).

Søreide, Ine (2012). *Norges Beslutning sett fra Stortinget*, i Sæversaa, T.E, & Owesen, L.V (red). *Norsk luftmakt over Libya- suksess uten innflytelse? GIL Luftmaktseminar 2012*. Trondheim: Akademika Forlag.

Temehu.com (ingen dato). *Interim Transitional National Council*. Tilgjengelig fra: <http://www.temehu.com/ntc.htm> (hentet 08.04.2014).

Tjora, Aksel (2011). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

United Nations (ingen dato). *Background Information on the Responsibility to Protect*. Tilgjengelig fra: <http://www.un.org/en/preventgenocide/rwanda/about/bgresponsibility.shtml> (hentet 18.03.2014).

United Nations General Assembly 63/677 (12.01.2009). *Implementing the responsibility to protect Report of the Secretary-General*. Tilgjengelig fra: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/63/677 (hentet 12.02.2014).

United Nations Security Council, Resolution 1970 (25.02.2011). *Adopted by the Security Council at its 6491st meeting, on 26 February 2011*. Tilgjengelig fra: <http://www.un.org/sc/committees/1970/resolutions.shtml> (hentet 18.03.2014).

United Nations General Assembly 65/265 (03.03.2011). *Suspension of the rights of membership of the Libyan Arab Jamahiriya in the Human Rights Council*. Tilgjengelig fra: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Libya%20A%20RES%2065%20265.pdf> (hentet 18.03.2014).

United Nations Security Council, Resolution 1973(17.03.2011). *Adopted by the Security Council at its 6498th meeting on 17 March 2011*. Tilgjengelig fra: <http://responsibilitytoprotect.org/1973.pdf> (hentet 12.02.2014).

Utenriksdepartementet [a] (ingen dato). *Samarbeidet i NATO*. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/ud/tema/sikkerhetspolitikk/nato.html?id=86758> (hentet 02.03.2014).

Utenriksdepartementet [b] (19.02.2011). *Norge fordømmer voldsbruken i Libya, Bahrain og Jemen*. Pressemelding. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/ud/Nyheter-og-pressemeldinger/pressemeldinger/2011/norge-fordommer-voldsbruken-i-libya-bahr.html?id=633937> (hentet 21.03.2014).

Utenriksdepartementet[c] (25.02.2011). *Menneskerettighetsrådets spesialsesjon om Libya 25. Februar*. Nyhet. Tilgjengelig fra: http://www.regjeringen.no/nb/dep/ud/aktuelt/nyheter/2011/mr_libya.html?id=634756 (hentet 19.03.2014).

Utenriksdepartementet [d] (27.02.2011). *FNs sikkerhetsråd vedtar sanksjoner mot det libyske regimet*. Pressemelding. Tilgjengelig fra: http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/ud/Nyheter-og-pressemeldinger/pressemeldinger/2011/sanksjoner_libya.html?id=634760 (hentet 18.02.2014).

Utenriksdepartementet [e] (09.05.2011). *Redegjørelse om situasjonen i Libya og norsk innsats*. Tilgjengelig fra:
http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/ud/taler-og-artikler/2011/libya_stortinget.html?id=642453 (hentet 01.03.2014).

Walt, Stephen M. (1985). Alliance Formation and the Balance of World Power. *International Security*, Vol. 9 (4): 3- 43.

Waltz, Kenneth N. (2001). *Man, state and war. A theoretical analysis*. Colombia University Press.

Wendt, Alexander (1994). *Collective Identity Formation and the International State*. *The American Political Science Review*, Vol. 88 (2): 384-396.

Wendt, Alexander (1992). Anarchy is what states make of it: the social construction of power politics. *International Organization*, Vol. 42 (2).

Østerud, Øyvind (2007). *Statsvitenskapelig Leksikon*. Oslo: Universitetsforlaget.

Appendiks

Vedlegg nr. 1 Kodingsmanual for Carina Johnsen og Azita Radpey 13.02.14

(Vi har utviklet en kodingsmanual med utgangspunkt i Håkon Hermanssons masteroppgave (2010) s 32-46)

Dette er hva vi legger i legitimeringskategoriene:

- Fire gjensidig utelukkende og uttømmende kategorier

Kategori A: Allianseforpliktelsesargumentasjon innebærer:

- Her Knytter vi norsk deltakelse opp mot støtte/forpliktelse til sine allierte, men også de alliertes forpliktelser/støtte ovenfor Norge (motta assistanse fra allierte). Ikke kun NATO, men det internasjonale samfunnet. En FN – ledet verdensorden
- Denne kategorien skiller dog mellom innflytelse og posisjon *i* og *gjennom* allianser. Norges innflytelse *i* allianser klassifiseres som allianseforpliktelser, mens *gjennom* klassifiseres som ekstern innflytelse.
- Allianseforpliktelsesargumenter inneholder også Norges normative forpliktelser til alliansen og dens operasjoner.

Kategori B: Ekstern innflytelse argumentasjon innebærer:

- Her har vi tatt for oss legitimeringsargumentasjon som ser på hvordan Norge kan influere regional og global sikkerhetsstruktur *gjennom* et alliansesamarbeid også knyttet opp mot utviklingen av alliansene.
- Argumentasjon som tar for seg formaliseringen av internasjonal lov og spredningen av et generelt normsett der eksempelvis menneskerettigheter og demokrati inngår, både i den globale utviklingen generelt og i alliansene spesielt, og Norges evne til å øve innflytelse over disse kategoriseres under ekstern innflytelse. Norges ønske om å gripe inn i en konflikt på bakgrunn av eksisterende normer, og Norges ønske om at disse normene skal bli ledende for den globale utviklingen og i alliansene, vil også kategoriseres her.

- Norges ambisjoner om å etablere etiske og normative standarder for mellomstatlig interaksjon hører også inn under denne kategorien.

-

Kategori C: Verdiargumentasjon innebærer:

- Legitimeringsargumentasjon som *eksplisitt* uttrykker Norges ønske om å spre for eksempel menneskerettigheter og demokrati i Libya
- statens/Norges moralske forpliktelser til å stanse konflikten grunnet de menneskelige lidelsene i Libya
- Norges ambisjoner om å etablere etiske og normative standarder for mellomstatlig interaksjon i Libya
- Der ikke noe annet er spesifisert i denne oppgaven, tolkes referansene til demokrati og menneskerettigheter snevert til å gjelde konflikten i Libya og klassifiseres derav som verdiargumentasjon.

Kategori D: Formell og operasjonell legitimeringsargumentasjon:

- Viktige **formelle forhold** som påvirker operasjonens legitimitet kan være FN – mandat og dens folkerettslige legalitet.
- **Formelle legitimeringsargumenter**, er argumenter som forsvarer legaliteten til operasjonen og det norske bidraget i forhold til internasjonal lov eller mandatgivende organisasjoner. Resolusjoner og/eller mandat kan og vil tolkes som en forpliktelse til å realisere/fremstille operasjonen som om en slik forpliktelse foreligger.
- Folkerettslig forankring kan oppfattes som et argument i sin egen rett, og kan brukes slik av myndighetene
- **Operasjonelle forhold** anser vi er som sivilt – samarbeid, soldatenes sikkerhet, og evne til å unngå sivile tap etc. som bidrar til å øke legitimiteten
- Argumentasjon myndighetene benytter for å vinne støtte til operasjonen, selv om de i seg selv ikke utgjør en begrunnelse for operasjonen (eks FN – mandat eller folkerettslig forankring) vil her inngå innenfor denne kategorien
- Dette er altså forhold som i seg selv ikke utgjør argumenter for militære bidrag til OOA(Out- of- Area) - operasjoner, men som likevel er egnet til å øke legitimiteten og oppslutningen om mål og virkemiddel og derfor blir brukt som *de facto* argumentasjon.

-

VERDISETTING AV NORSKE OFFENTLIGE UTTALELSER:

- Funnene fra de offentlige uttalelsene vil ikke klassifiseres etter kvantitativ telling av forekomst, men derimot etter en kvalitativ vurdering av sentralitet.
  - Dersom det skulle forekomme tvetydighet/ambivalens i de offentlige uttalelsenes argumentasjonsbruk, altså ett argument med dobbeltbunn, telles dette argumentet to ganger og gis verdi deretter.
-
- Verdiene i denne oppgaven følger denne konstruerte skalaen;
    - **0= ingen forekomst/argumentasjon**
    - **1= svak forekomst/argumentasjon**
    - **2= betydelig forekomst/argumentasjon**
    - **3= sterk forekomst/argumentasjon**

Vedlegg nr. 2 Kodingstabell

FASE I	Johnsen	Radpey	Forent kodingsvurdering
3.1.1 25 februar	$V^3 > E^2 > F^1 > A^0$	$V^3 > F^2 > E^1 > A^0$	$V^3 > (E^2 \approx F^2) > A^0$
3.1.2 28 februar	$V^3 > E^2 > F^1 > A^0$	$V^3 > F^2 > (E^0 \approx A^0)$	$(V^3 \approx E^3) > F^1 > A^0$
3.1.3 16 mars	$F^3 > (A^2 \approx E^2 \approx V^2)$	$F^3 > A^2 > V^1 > E^0$	$F^3 > (A^2 \approx E^2) > V^1$
3.1.4 19 mars	$(F^2 \approx E^2 \approx V^2) > A^1$	$F^3 > V^2 > A^1 > E^0$	$(F^2 \approx V^2 \approx A^2 \approx E^2)$
3.1.5 22 mars	$F^3 > A^2 > (E^1 \approx V^1)$	$F^3 > A^2 > E^1 > V^0$	$F^3 > A^2 > (E^1 \approx V^1)$
Sum	$V^{11} > F^{10} > E^9 > A^5$	$V^{18} > F^{13} > A^5 > E^2$	$F^{11} > V^{10} \approx E^{10} > A^6$

A: Alliansforpliktelse; V: verdiargumentasjon; E: Ekstern innflytelse; F: formelle og operasjonelle argumenter

FASE II	Johnsen	Radpey	Forent kodingsvurdering
3.2.1 23 mars	$(E^3 \approx F^3) > A^2 > V^1$	$F^3 > (A^2 \approx V^2) > E^0$	$F^3 > (E^2 \approx V^2 \approx A^2)$
3.2.2 29 mars	$V^3 \approx F^3 > E^2 > A^1$	$V^3 > (F^2 \approx A^2 \approx E^2)$	$V^3 \approx F^3 > (A^2 \approx E^2)$
3.2.3 Faremo 9 mai	$A^3 > (V^2 \approx F^2) > E^1$	$A^3 > F^2 > (V^1 \approx E^1)$	$A^3 > (F^2 \approx V^2) > E^1$
3.2.4 Støre 9 mai	$E^3 > (V^2 \approx F^2) > A^1$	$(F^3 \approx V^3) > (E^2 > A^2)$	$E^3 > (V^2 \approx F^2 \approx A^2)$
3.2.5 10 juni	$(A^1 \approx E^1 \approx V^1 \approx F^1)$	$A^2 > (F^1 \approx V^1 \approx E^1)$	$A^2 > (F^1 \approx V^1 \approx E^1)$
3.2.6 14 juni	$A^2 > E^1 > (V^0 \approx F^0)$	$A^3 > (F^0 \approx E^0 \approx V^0)$	$A^3 > E^1 > (V^0 \approx F^0)$
3.2.7 22 juni	0	$F^2 > (E^1 \approx V^1 \approx A^1)$	$(F^2 > E^1 > A^0 \approx V^0)$
Sum	$E^{11} \approx F^{11} > A^{10} > V^9$	$A^{15} > F^{13} > V^{11} > E^7$	$A^{14} > F^{13} > E^{11} > V^{10}$

A: Alliansforpliktelse; V: verdiargumentasjon; E: Ekstern innflytelse; F: formelle og operasjonelle argumenter

FASE III	Johnsen	Radpey	Forent kodingsvurdering
3.3.1 1 juli	$A^3 > V^1 > (E^0 \approx F^0)$	$A^3 > E^2 > V^1 > F^0$	$A^3 > (E^1 \approx V^1) > F^0$
3.3.2 3 august	$(A^3 \approx V^3) > F^1 > E^0$	$V^2 \approx E^2 \approx A^2 > F^1$	$(V^3 \approx A^3) > (F^1 \approx E^1)$
3.3.3 22 august	$V^3 > A^2 > (E^1 \approx F^1)$	$A^3 \approx F^3 \approx E^3 > V^1$	$(A^3 \approx V^3) > (E^1 \approx F^1)$
3.3.4 9 september	$V^3 > A^2 > (F^1 \approx E^1)$	$E^3 > V^2 \approx F^2 > A^1$	$V^3 > (E^1 \approx A^1 \approx F^1)$
3.3.5 16 september	$(A^3 \approx E^3) > F^2 > V^1$	$F^3 \approx E^3 > V^1 > A^0$	$(E^3 \approx A^3) > F^2 > V^1$
3.3.6 21 oktober	$F^3 > A^2 > V^0 \approx E^0$	$(A^3 \approx V^3 \approx F^3) > E^1$	$A^1 \approx F^1 > (E^0 \approx V^0)$
3.3.7 28 oktober	$(A^3 \approx V^3 \approx F^3) > E^1$	$E^3 > A^2 > (V^0 \approx F^0)$	$V^3 > (A^2 \approx F^2) > E^1$
Sum	$A^{18} > V^{14} > F^{11} > E^6$	$E^{17} > A^{14} > F^{12} > V^{10}$	$A^{16} > V^{14} > F^8 \approx E^8$

A: Allianseforpliktelse; V: verdiargumentasjon; E: Ekstern innflytelse; F: formelle og operasjonelle argumenter

Fase IV	Johnsen	Radpey	Forent kodingsvurdering
3.4.1 31.januar	$(A^3 \approx F^3) > E^2 > V^1$	$A^3 > (E^2 \approx F^2) > V^1$	$(A^3 \approx F^3) > E^2 > V^1$
3.4.2 31.januar	$(F^3 > V^2 > E^1 \approx A^1)$	$F^3 > A^2 > V^1 > E^0$	$F^3 > (E^2 \approx A^2) > V^1$
3.4.3 27.april	0	$E^3 > A^2 > (F^0 \approx V^0)$	$A^2 > (E^1 \approx V^1) > F^0$
3.4.4 27.april	$(E^3 \approx F^3) > V^1 > A^0$	$F^3 > E^2 > (V^0 \approx A^0)$	$F^3 > E^1 > (V^0 \approx A^0)$
3.4.5 21.september	$F^3 > (E^1 \approx V^1) > A^0$	$F^3 > E^2 > (A^1 \approx V^1)$	$F^3 > (E^2 \approx V^2) > A^0$
Sum	$F^{12} > E^7 > V^5 > A^4$	$F^{11} > E^9 > A^8 > V^3$	$F^{12} > E^8 > A^7 > V^5$

A: Allianseforpliktelse; V: verdiargumentasjon; E: Ekstern innflytelse; F: formelle og operasjonelle argumenter

Vedlegg nr. 3 Kodingsavvik og feilkodingskontroll

Tabell 1 Oversikten over kodingsvurderinger

FASE I-IV	Forent kodingsvurdering (100 prosent)	Radpeys preliminnære kodingsvurdering	Johnsens preliminnære kodingsvurdering
Hovedsum	$F^{44} > A^{43} > V^{39} > E^{37}$	$F^{49} > (V^{42} \approx A^{42}) > E^{36}$	$F^{44} > V^{39} > A^{37} > E^{33}$

A: Alliansforpliktelse; V: verdiargumentasjon; E: Ekstern innflytelse; F: formelle og operasjonelle argumenter

Tabell 2 Oversikten over avviket mellom Johnsens og Radpeys preliminnære kodingsvurderinger

Legitimeringsargumentasjon	a) Avvik mellom Johnsens og Radpeys sine preliminnære kodingsvurderinger (i absolutte tall/kodingsenheter og prosent)	b) Avvik mellom Johnsens preliminnære kodingsvurderinger (i absolutte tall/kodingsenheter og prosent)	c) Avvik mellom Radpeys preliminnære kodingsvurderinger (i absolutte tall/kodingsenheter og prosent)
F	5 (11.36 %)	0 (0 %)	5 (11.36 %)
A	5 (11.26 %)	6 (13.96 %)	1 (2.33 %)
V	3 (7.69 %)	0 (0 %)	3 (7.69 %)
E	3 (8.11 %)	4 (10.81 %)	1 (2.70 %)
Gjennomsnittsavvik	9.60 %		

Forente kodingsvurdering (hovedsum)= koding utført i fellesskap mellom Johnsen og Radpey.

Preliminnær kodingsvurdering= selvstendig og uavhengig (individuell) kodingsvurdering av det samme empiriske materialet

a) Avvik mellom Johnsens og Radpeys preliminnære kodingsvurderinger

b) og c) Prosentvis avvik mellom preliminnær kodingsvurdering og forent kodingsvurdering

Vi antar at den forente kodingsvurderingen er 100%. Vi regner derfor ut prosentvis avvik preliminnær kodingsvurdering for hver av oss.

Eks. $F=44/100 =2.2727$

$2.2727*5 =11.3635$

11,36 % er avviket mellom kodingen til Radpey for formell og operasjonelle argumenter og forente kodingsvurderingen for samme kategori.

Mellom b) og c) Prosentvis avvik mellom preliminær kodingsvurdering mellom Johnsen og Radpey

For å regne ut forskjellen mellom preliminær kodingsvurderingen mellom Johnsen og Radpey, tar vi forskjellen mellom det prosentvise avviket til resultatet i 1) og subtraherer de fra hverandre.

For eksempel $A= -13.96\%$ for Carina og -2.7% for Radpey; regnestykket blir som følger: $(-13.96) - (-2.7) = -11.26\%$. Vi ser av resultatet at forskjellen mellom Johnsen og Radpeys preliminnære koding er at Johnsen har undervurdert allianseforpliktelsesargumentasjon.

Gjennomsnittsavviket mellom avviket til Johnsens og Radpeys sine preliminnære kodingsvurderinger, finner vi ved å addere legitimeringsavvikene og dividere det på antall legitimeringskategorier.

$$(11.36 + 11.36 + 7.69 + 8.11)/4 = 9.60 \%$$

Kommentarer til vedlegg nr. 3, tabell 2.

Som vedlegg nr. 3 viser, er det ingen dramatisk avvik mellom Johnsens og Radpeys preliminnære kodingsvurderinger, som vist i tabell 2 a). Tabell b) og c) viser heller ingen dramatiske avvik mellom Johnsens og Radpeys preliminnære kodingsvurderinger, men derimot ganske store forskjeller mellom legitimeringskategoriernes kodingsenheter. Som vist i tabell 2, har vi også regnet ut gjennomsnittlig avvik mellom Johnsen og Radpeys preliminnære kodingsvurderinger. Dette viser et gjennomsnittlig avvik på 9.60 % noe som tilsier at vi i nærmest 9/10 tilfeller har vurdert kodingsmaterialet likt. Dette øker troverdigheten og reliabiliteten av studien.

